

sociální služby

„Kdy přijede máma?“

Behaviorální terapie opakujícího se dotazování

„Šedesátka“
web, na kterém to žije

Změní se
financování
sociálních služeb?

Dopřejte Vaším pacientům více jistoty

Díky patentovanému kroucenému vláknu zůstávají kalhotky MoliCare Mobile suché a udržují pokožku zdravou.

Pohodlí a prodyšnost

Nový tvar spolu s vyšším obsahem vláken lycry zaručují, že kalhotky MoliCare perfektně sedí, přizpůsobí se každému pohybu a neshrnují se.

Spolehlivá absorpce

Třívrstvé savé jádro s unikátní technologií krouceného vlákna je zárukou antibakteriálního povrchu a neutrálního pH 5,5 pro zdravou pokožku. Navíc obsahuje speciální molekuly proti zápachu, čímž přispívá k většímu pocitu jistoty a bezpečí.

Více informací a **VZORKY ZDARMA** pro Vaše pacienty získáte na bezplatné telefonní lince 800 100 333 nebo na www.hartmann.cz

MoliCare Mobile®

 odborný časopis
sociální služby

Odborný časopis Sociální služby
 Měsíčník vydávaný Asociací poskytovatelů
 sociálních služeb ČR
 Adresa: Kotnovská 137, 390 01 Tábor
 Tel./fax: +420 381 213 332
 www.socialnisluzby.eu
 www.apsscr.cz
 IČO 604 458 31

Ročník: 14
 Číslo: 10/2012 ŘÍJEN
 Cena: 50 Kč / 2 € (cena letních dvojčísél: 69 Kč / 2,8 €)
 Roční předplatné: 538 Kč / 21,6 €
 Objednávky: www.send.cz („Časopisy odborné“).
 Členové APSS ČR objednávají časopis písemně,
 e-mailem nebo telefonicky na adrese vydavatele
 nebo redakce, případně na www.socialnisluzby.eu.

Vychází: V Táboře 10x ročně, 20. den v měsíci,
 resp. nejbližší následující pracovní den

Redakce:
 Šéfredaktor: Zdeněk Kašpárek
 sefredaktor@apsscr.cz
 + 420 606 832 551
 Zástupkyně šéfredaktora: Mgr. Magda Dohalová
 redakce@apsscr.cz
 + 420 606 751 156

Jazyková korekce:
 Mgr. Jana Hanousková
 Jazyková korekce slovenských textů:
 Mgr. Juliana Hanzová

Redakční rada:
 Mgr. Petr Brázda
 JUDr. Vladimír Hort
 Mgr. Petr Hanuš
 Mgr. Irena Lintnerová
 Ing. Jiří Horecký, MBA
 Ing. Renata Kainráthová
 Zdeněk Kašpárek
 Mgr. Miroslav Sklenář
 Mgr. David Šourek
 Ing. Iva Merhautová, MBA

Grafické zpracování a tisk:
 RUDI, a. s., Komenského 1839, 390 02 Tábor

Distribuce:
 SEND Předplatné, s. r. o., Ve Žlíbku 1800/77,
 hala A3, 193 00 Praha 9 – Horní Počernice,
 www.send.cz, tel.: 225 985 225, GSM: 777 333 370,
 fax: 225 341 425, e-mail: send@send.cz,
 SMS: 605 202 115

Objednávky a distribuce na Slovensku:
 MAGNET PRESS, SLOVAKIA, s. r. o.
 P. O. Box 169, 830 00 Bratislava, Slovensko
 Tel.: 00421/2/67201931-33 předplatne
 e-mail: predplatne@press.sk, www.press.sk

Fotografie a ilustrace:
 Není-li uvedeno jinak:
 Fotky & Foto a archivy autorů příspěvků

Foto na titulní straně:
 Fotky & Foto

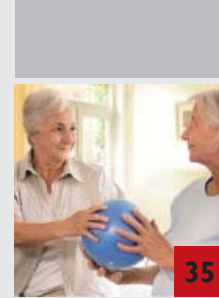
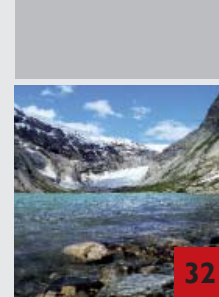
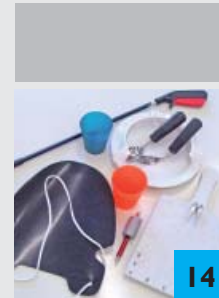
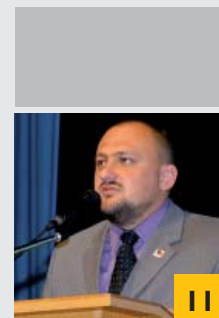
Příspěvky a inzerce:
 Příspěvky mohou být redakčně upravovány a kráceny.
 Inzerci, PR články a příspěvky do rubrik Střípky
 z domova a Pro inspiraci přijímá zástupkyně šéfredaktora.
 Za obsah inzerce a PR článků odpovídá zadavatel.
 Nevyžádané rukopisy, fotografie a další podklady
 k příspěvkům se nevracejí. Přetiskování krátkých úryvků
 článků je možné pouze s uvedením přesné citace včetně
 názvu a jména autora článku, ročníku, čísla a strany.
 Přetiskování celých článků či jejich částí přesahujících
 jeden odstavec je možné pouze se svolením redakce.
 Šíření kopií článků je možné pouze zdarma. Uzávěrka
 je vždy 15. dne předchozího měsíce. Další pokyny pro
 autory a inzerynty naleznete na www.socialnisluzby.eu.

Registrace:
 Povoleno rozhodnutím MK ČR E 11018
 ISSN 1803-7348

Z obsahu čísla:

- PR Dartin: Koupání, sprchování a imobilita 7
- Změní se financování sociálních služeb?
Výběr z dopisů předsedy vlády 8
- Návrhy APSS ČR na změnu výplaty
a použití příspěvku na péči 11
- Slovenská APSS: Stříborná ekonomika 13
- Ergoterapie v geriatрии, 2. část
– Možnosti individuální ergoterapie u seniorů 14
- PR Profima Effective: Vzdělávání
v sociálních službách nejsou pouze
akreditované kurzy 16
- Zkušenosti s financováním dobrovolnictví
v soc. službách 17
- „Kdy přijede máma?“ Behaviorální terapie
opakujícího se dotazování 18
- PR Hartmann: Pomahamelecit.cz inovuje 19
- Aktivizace – proces, kterým jsou lidé vedeni
k činnosti 20
- SMART nemusí být „chytrý“ 22
- Senior cohousing – Když se ze sousedů
stávají přátelé 25
- Úvod do narativního managementu 26
- VOP: Smrt a umírání v zařízeních péče
o seniory 29
- PR MPSV: Veřejné opatrovnictví
z pohledu měst a obcí ČR 30
- PR MPSV: Opatrovnictví – stávající problémy
a nová legislativa 31
- Cesta za poznáním sociálního systému Norska 32
- Zařízení certifikovaná systémem Značka kvality 34
- Seznamte se s projektem „Dobrá duše“ 35
- „Sedesátka“ – web, na kterém to žije 36
- Pro inspiraci:
Senioři seniorům (obrázkové karty) 38
- Cvičení pro seniory 38
- Názory ohlasy: Financování sociálních služeb 39
- Střípky z domova 40

Pijeme na cizí zdraví a ničíme si vlastní.

Jerome Klapka Jerome

ÚVODNÍK PREZIDENTA

Vážené kolegové,
opět po roce nadchází období sestavování, projednávání a schvalování státního rozpočtu pro rok 2013. Každým rokem poskytovatelé sociálních služeb s napětím očekávají, jaká částka bude stanovena pro účely státních dotací také jim. Asociace během posledních měsíců vedla celou řadu jednání, jejichž předmětem byly nejen principy rozdělení dotací pro příští rok a jejich celková částka, ale i dofinancování velmi ohrožených organizací v roce 2012.

Drtivá většina poskytovatelů se shodne na konstatování, že současný systém financování sociálních služeb není efektivní, optimální a zcela spravedlivý. Stále častěji ale zaznívá další, na toto tvrzení navazující názor, že v systému, tj. v cca 25 miliardách Kč, které jsou používány na příspěvek na péči a státní dotace, je zdrojů dostatek. Jinými slovy, je nutné zaměřit se spíše než na zvyšování těchto zdrojů na jejich efektivní využití.

Přirozeným důsledkem tohoto „veřejného“ tlaku je pak materiál Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, jakožto největší a nejsilnější střešové organizace sdružující poskytovatele sociálních služeb, který přináší tři konkrétní návrhy změny výplaty a výše příspěvku na péči. Jde o jasně definované teze, jejichž ambicí je podnítit odbornou diskuzi, dosáhnout hlubší analýzy ze strany MPSV ČR, ale především pak dosáhnout urychlené změny celého systému. Tomáš Baťa kdysi prohlásil:

“Když všichni mluví o nemožnostech, hledej možnosti“. Přinášíme tedy možná řešení a jsme připraveni k odborné diskuzi a další práci na změně stávajícího systému financování sociálních služeb.

Ing. Jiří Horecký, MBA
prezident APSS ČR

EDITORIAL

„Což takhle prohibici na snižování dotací?“

Koncem září jsem byl s přáteli hrát bowling. Restaurace „Svíčka“ jindy plná štamgastů tentokrát zela prázdnotou, jen pár těch nejvěrnějších se shluklo u baru a sledovalo extraligový hokej. Po jeho skončení se nenápadně vytratili i oni. Naše útrata vesměs za džusy, vodu a jednu či dvě desítky nečekaně patřila toho dne, možná i týdne, k mimořádně vysokým tržbám. To je prohibice. V době, kdy píšu tento úvodník, Českou republikou otrása metanolová aféra a po několika úmrtích a případech vážného poškození zdraví vláda vyhlásila zákaz prodeje tvrdého alkoholu i jeho vývoz do zahraničí. Současně na nás z televizních obrazovek i stránek novin a časopisů znovu a znovu vyskakují hrůzné fotografie patologicky změněných orgánů, kterými společně se zákazem kouření v restauracích chtějí evropské vlády bojovat proti nemocem způsobeným závislostí na nikotinu. V televizních zprávách se těmito tématům věnuje tolik prostoru, že se jeden ptá, čím že to byl vysílací čas zaplňován dřívě.

Snaha státu i Evropské unie chránit zdraví a životy svých občanů je jistě chválehodná. Má to, a ještě to bude mít, samozřejmě své důsledky. Kromě tristního pohledu na vyprázdněné lokály lze třeba očekávat krach (případně uvěznění) některých výrobců dotčeného sortimentu a snížení jeho spotřeby. To jsou samozřejmě důsledky v zásadě pozitivní (lihovarníci a tabákové koncerny nechť odpustí). Horší je to, že stát vybere podstatně méně na daních, což už tak dobrou zprávou samozřejmě není. Přebytky ve státním rozpočtu rozhodně netrpite už teď.

V souvislosti se vším tím destilačně-tabákovým děním mě ovšem napadá jedna věc: Neměl by stát spíše než zdraví pijáků a kuřáků chránit raději ty, jejichž zdraví i životy jsou ohroženy bez jejich vlastního zavinění a sami už si pomoci nemůžou? Což takhle udělat průzkum, kolika lidem se ročně zásadním způsobem zhorší zdravotní stav jen proto, že stát neumí efektivně financovat sociální služby a zdravotnictví, že je v těchto oborech nedostatek některých služeb, nedostatek personálu pro pokrytí nutné péče, nedostatek potřebných prostředků všeho druhu? Nepochybuji, že počet poškozených by byl mnohonásobně vyšší než těch otrávených metanolem. Vyhlásila by pak vláda třeba prohibici na snižování dotací?

Zdeněk Kašpárek
šéfredaktor

akční ceny

Velké podzimní slevy

Nejlepší čas na investici do kvalitních lůžek

Sofistikovaná lůžka s elektrickým polohováním výrazně usnadňují práci ošetrovatelského personálu a zvyšují komfort klientů. Nyní si je můžete objednat za výhodné ceny se zajímavým bonusem – evakuační podložkou zdarma.

Latera Thema

Lůžko s laterálním náklonem Latera Thema v atraktivním designu v kombinaci s evakuační podložkou.

67 550 Kč vč. DPH

Sentida

Elektricky polohovatelné lůžko Sentida s nízkou nástupní výškou a dělenými postranicemi v kombinaci s evakuační podložkou.

39 950 Kč vč. DPH

Movita

Lůžko Movita s dělenými postranicemi v domáckém designu určené pro klienty vyžadující dlouhodobou péči v kombinaci s evakuační podložkou.

35 900 Kč vč. DPH

Navíc je možné uplatnit **množstevní slevy již od 3 kusů lůžek.**

Kontaktujte Vašeho obchodního zástupce nebo lůžka objednávejte e-mailem: obchodcr@linet.cz
Akce je platná od 15. 9. do 31. 12. 2012, v ceně není zahrnuta doprava.
Zároveň je do 31. 12. 2012 prodloužena akční nabídka matrací se slevou až do výše 25%.
Více informací získáte na www.linet.cz nebo na tel. 312 576 400.

Valná hromada APSS ČR

Praha
29. 11. 2012Členové APSS ČR
k 30. 9. 2012:
899 organizací
2174 registrovaných služebPočet frekventantů
Institutu vzdělávání APSS ČRROK
2010
2011
2012 (leden–červen)POČET
1168
1626
2358

Aktuální nabídka odborných seminářů

Institutu vzdělávání APSS ČR

Název semináře	Termín	Místo	Lektor
Aplikace platné legislativy do zdravotnické praxe	22. 10. 2012	Praha	Marcela Doudová
Alternativní a augmentativní komunikace a její praktické využití v sociálních službách	23. 10. 2012	Plzeň	Mgr. Irena Lintnerová
Základy první pomoci pro pracovníky v sociálních službách	25. 10. 2012	Praha	Mgr. Patrik Burda
Jak jednat s problémovým klientem	26. 10. 2012	Praha	Mgr. Patrik Burda
Karta sociálních systémů	30. 10. 2012	Praha	Mgr. Petr Hanuš Mgr. Martin Žárský
Alternativní a augmentativní komunikace a její praktické využití v sociálních službách	30. 10. 2012	Č. Budějovice	Mgr. Irena Lintnerová
Jak jednat s problémovým klientem	6. 11. 2012	Plzeň	Mgr. Bc. Marek Šulc
Úvod do standardů kvality v pečovatelské službě	7. 11. 2012	Praha	Bc. Marcela Hauke
Úvod do standardů kvality v pečovatelské službě	8. 11. 2012	Č. Budějovice	Mgr. Lucie Bicková
Aplikace platné legislativy do zdravotnické praxe	12. 11. 2012	Č. Budějovice	Marcela Doudová
Vedení, archivace a skartace zdravotnické dokumentace	13. 11. 2012	Praha	MUDr. Libor Svět
Setkání praktických lékařů	14. 11. 2012	Praha	Kolektiv odborníků
Úvod do standardů kvality v pečovatelské službě	15. 11. 2012	Plzeň	Mgr. Lucie Bicková
Paliativní péče	16. 11. 2012	Praha	Mgr. Patrik Burda
Úvod do sociálně právního minima pro pečovatelky a pečovatele	20. 11. 2012	Praha	Ing. Bc. Alice Švehlová
Alternativní a augmentativní komunikace a její praktické využití v sociálních službách	20. 11. 2012	Praha	Mgr. Irena Lintnerová
Jak jednat s problémovým klientem	22. 11. 2012	Č. Budějovice	Mgr. Bc. Marek Šulc
Zákon o zdravotních službách v praxi	28. 11. 2012	Praha	Mgr. Eva Prošková
Úvod do sociálně právního minima pro pečovatelky a pečovatele	29. 11. 2012	Plzeň	Ing. Bc. Alice Švehlová
První pomoc – seminář pro pracovníky v soc. službách	30. 11. 2012	Brno	Kolektiv odb. spol. SHOCK

Hlavní partner Institutu vzdělávání APSS ČR

Více informací o seminářích naleznete na
www.institutvzdelavani.cz.NOVÁ
PUBLIKACE
APSS ČR!

Vztah člověka a zvířat

Využití zvířat ve švýcarských
pobytových zařízeních sociálních služeb

Dr. Markus Leser

Dr. Markus Leser

Vztah člověka a zvířat

Využití zvířat ve švýcarských pobytových zařízeních sociálních služeb

Vydavatel: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, Tábor 2012

Formát: A4, brož., 92 stran, ISBN: 978-80-904668-4-5

Cena: 99 Kč, Zvýhodněná cena pro členskou organizaci APSS ČR: 69 Kč

Během spolupráce s partnerskou švýcarskou organizací CURAVIVA Schweiz jsme objevili celou řadu velice zajímavých materiálů. Jedním z nich byla odborná studie, která popisuje nejen přínosy, ale i úskalí a možná rizika zapojení zvířat do života domovů pro seniory.

Jelikož jsme přesvědčeni, že takovýto text v České republice zatím chybí a že je velmi dobře prakticky využitelný v každém domově pro seniory také v naší zemi, rozhodli jsme se pro jeho přeložení a publikování. Věříme, že také vám přinese užitečné informace a orientaci v problematice využití zvířat v terapeutické práci.

Ing. Jiří Horecký, MBA, prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR

Objednávejte na objednavky@apsscr.cz nebo přímo v internetovém obchodě APSS ČR:
www.apsscr.cz, menu „Nabízíme“ – „E-shop“

Koupání, sprchování a imobilita

Při koupání klientů a pacientů s omezenou mobilitou jsou speciální pomůcky nezbytné. Jednou z nich, zvláště u těžších pacientů, je zvedák.

Zvedací zařízení umožňují dostat pacienty do mobilní koupací židle nebo vany bez fyzické námahy a usnadňují práci ošetřovatelů. Většinu mobilních zvedáků a stropních zařízení lze s vakem na koupání použít přímo v koupelně.

Další možnost využití je u bazénu. Zde často vidíme zařízení pevně instalovaná do podlahy. Takové přístroje jsou ale vhodnou pomůckou pouze pro více samostatné uživatele, kterým usnadní přístup do vody. U bazénu mají stropní zvedáky mimo jiné tu výhodu, že si pro přesun do vody lze zvolit vhodné místo a není již třeba upravovat prostory ke vstupu.

Aktivní uživatelé mají možnost využít stropní zařízení s koupací židlí a transport si mohou obsluhovat sami.

Pro klienty, kteří vyžadují více asistence jsou pak určeny speciální vaky. Použitý materiál z poplastované síťoviny pro koupání lze využít v bazénu i pro těžce handicapované. Pro mnohé jde o příjemný zážitek, na který se vždy těší!

Liko nabízí většinu modelů vaků i pro použití v mokřém prostředí. Existují vaky v mnoha variantách určené pro uživatele s vyšší mobilitou i pro pacienty s potřebou zajištění maximální opory těla. K dispozici je také řada vaků pro děti. Vaky na koupání neabsorbují vodu a lze je snadno vyčistit a vysušit.

V nabídce je také lehátko s plachtou nebo sadou popruhů, umožňující sprchování pomocí zvedáku. Horizontální lehátko je vhodné pro pacienty, které je možné zvedat a přepravovat pouze v ležící poloze.

Změní se financování

Z dopisů předsedy vlády České republiky Petra Nečase

V srpnu tohoto roku zaslal předseda vlády České republiky Petr Nečas dva dopisy týkající se výše dotací pro poskytovatele sociálních služeb pro rok 2013. Jeden z nich je odpovědí prezidentovi APSS ČR Jiřímu Horeckému, druhý je odpovědí na červnový společný dopis představitelů širokého spektra poskytovatelů sociálních služeb. Klíčové pasáže dopisů předsedy vlády vám v redakčně upravené formě nyní přinášíme.

Vážený pane prezidente, jsem si vědom toho, že se v letošním roce finanční situace řady registrovaných poskytovatelů sociálních služeb může dostat do složité situace a příští rok nelze očekávat žádné výrazné zlepšení. Z tohoto pohledu se zdá být požadavek na zvýšení dotace pro poskytovatele sociálních služeb ze státního rozpočtu pro rok 2013 na minimálně 7 mld. Kč (z cca 6,3 mld. Kč v roce 2012) zcela oprávněný.

Existuje však ještě jedno obecnější hledisko. Tímto hlediskem je aktuální i výhledový stav státního rozpočtu. Jsem hluboce přesvědčen o tom, že naše schopnost dosáhnout v dohledné době (cca do roku 2016 až 2017) vyrovnaného státního rozpočtu (vyrovnaných veřejných financí) bude výrazným způsobem spolurozhodovat o budoucím vývoji České republiky i kvalitě života občanů, kteří žijí na jejím území.

...
Vážený pane prezidente, jsem si vědom oprávněnosti Vašich požadavků ohledně dotací pro registrované poskytovatele sociálních služeb pro rok 2013 na jedné straně, na druhé straně však

musím vzít v úvahu aktuální stav ekonomiky i státního rozpočtu. Domnívám se, že by bylo velkým úspěchem, kdyby se pro sociální služby v roce 2013 podařilo zajistit dotace ze státního rozpočtu na úrovni roku 2012, tedy na úrovni cca 6,3 mld. Kč. Bohužel ani tato úroveň dotací není vzhledem k aktuální ekonomické situaci jistá. Je mi líto, že Vám nemohu poskytnout optimističtější výhled na rok 2013.

...
Je také nezbytné si uvědomit, že výdaje státního rozpočtu na sociální služby (včetně domácí péče) dosáhnou v roce 2012 cca 24,4 mld. Kč (cca 18,1 mld. Kč příspěvek na péči a cca 6,32 mld. Kč dotace poskytovatelům sociálních služeb). Dá se předpokládat, že v roce 2013 budou výdaje státního rozpočtu na sociální služby ještě vyšší, než jsou v roce 2012. Je totiž pravděpodobné, že výdaje na příspěvek na péči se budou v roce 2013 pohybovat minimálně okolo 19 mld. Kč (populace výrazně stárne).

Domnívám se, že složitá situace registrovaných poskytovatelů sociálních služeb (především v oblasti služeb sociální péče) se dá v roce 2013 i dalších

letech částečně řešit pomocí výraznějšího čerpání příspěvků na péči těmito poskytovateli.

Jsem přesvědčen o tom, že například aktuální obsazenost ubytovacích míst v domovech pro seniory není racionální. V současné době je v domovech pro seniory cca 36 740 ubytovacích míst. Z tohoto počtu je cca 3 730 míst (10,2 %) obsazeno obyvateli bez stupně závislosti, 7 620 míst (20,7 %) je obsazeno obyvateli s I. stupněm závislosti a 9 690 míst (26,4 %) je obsazeno obyvateli s II. stupněm závislosti.

Kdyby v roce 2013 (a dalších letech) byli v rámci přirozené obměny obyvatel v domovech pro seniory přijímáni jen obyvatelé se III. a IV. stupněm závislosti, tak by domovy pro seniory získaly z příspěvku na péči jen v roce 2013 řádově stovky milionů Kč navíc (proti roku 2012). Dotace ze státního rozpočtu by pak mohly být částečně použity pro jiné registrované sociální služby...

Většina velkých poskytovatelů registrovaných sociálních služeb je zřizována územně samosprávnými celky (krajská zařízení dostávají největší podíl dotací ze státního rozpočtu a ani dotace ze státního rozpočtu pro obecní zařízení nejsou zanedbatelné).

Domnívám se, pane prezidente, že by bylo účelné vést jednání s kraji tak, aby kraje v roce 2013 navýšily příspěvek poskytovatelům sociálních služeb, které zřizují, a tím „vyplnily“ mezeru v příjmech, která v roce 2013 vznikne poskytnutím nižší než Vámi požadované dotace ze státního rozpočtu.

DOTACE PODLE DRUHŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V LETECH 2007 AŽ 2012

DRUHY SLUŽEB	2007	2008	2009	2010	2011	2012
sociální služby péče	6 032 894 700	6 021 435 778	5 766 580 433	5 801 719 000	5 364 858 100	5 082 533 600
sociální služby prevence	676 314 050	1 108 115 245	996 621 659	768 388 700	634 791 800	1 030 118 600
odborné sociální poradenství	460 120 112	296 192 532	280 538 282	260 318 833	221 611 000	202 385 600
Celkem	7 169 328 862	7 425 743 555	7 043 740 374	6 830 426 533	6 221 260 900	6 315 037 800

DOTACE PRO DOMOVY PRO SENIORY A DOMOVY SE ZVLÁŠTNÍM REŽIMEM V LETECH 2007 AŽ 2012

DOTACE NA SOC. SLUŽBY	2007	2008	2009	2010	2011	2012
domovy pro seniory	2 781 897 727	2 487 480 513	2 304 951 264	2 272 201 800	2 059 702 667	1 887 280 000
domovy se zvláštním režimem	460 754 780	588 859 300	604 269 361	651 309 150	616 728 333	589 611 000

sociálních služeb?

poskytovatelům sociálních služeb

...
Domnívám se, že bude nezbytné reformovat stávající způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu (bez ohledu na to, zda dotace bude vyplácet MPSV či kraje) registrovaným poskytovatelům sociálních služeb. V následující části dopisu je uvedena má obecná představa této reformy:

1. Zákon o sociálních službách (nebo o dlouhodobé zdravotně – sociální péči) by měl stanovit, že rodinní příslušníci (děti, rodiče, manžel, manželka, partner, partnerka) mají vyživovací povinnost, tedy mají za povinnost doplatit náklady na placenou sociální službu (bude se to týkat zejména pobytových zařízení s celoročním pobytem, tedy domovů pro seniory, domovů pro osoby se zdravotním postižením a domovů se zvláštním režimem) do úrovně skutečných neinvestičních nákladů, pokud nebude na úhradu těchto nákladů stačit příspěvek na péči (PnP), vlastní zdroje obyvatele (jeho důchod, jeho majetek) a platba zdravotní pojišťovny.

2. Zákon o sociálních službách (nebo o dlouhodobé zdravotně – sociální péči) by měl stanovit, že před přijetím příslušného žadatele do pobytového zařízení s celoročním pobytem bude prověřována výše jeho majetku a přesuny jeho majetku po dobu 5 let (10 let) před podáním žádosti o přijetí do příslušného zařízení.

Toto ustanovení bude platit jen u osob, které budou žádat o přijetí do pobytového zařízení s celoročním pobytem po nabytí účinnosti příslušné novely zákona o sociálních službách (nebo zákona o dlouhodobé zdravotně – sociální péči) a usnadní platbu příslušného obyvatele do úrovně skutečných neinvestičních nákladů příslušného pobytového zařízení, pokud na úhradu těchto nákladů nebude stačit PnP, jeho důchod a platba zdravotní pojišťovny.

Pokud by během posledních 5 let (10 let) před nástupem do pobytového zařízení převedl svůj majetek nebo jeho část na své příbuzné či svého příbuzného, tak tito příbuzní budou přednostně doplácet na placenou sociální službu

PŘÍSPĚVEK NA PÉČI – DOMOVY PRO SENIORY 2012					
STUPEŇ ZÁVISLOSTI	I.	II.	III.	IV.	CELKEM
Průměrný měsíční počet dávek v roce 2012	7 620	9 687	8 299	7 401	33 007
% z celku	23,1	29,4	25,1	22,4	100
Průměrná měsíčně vyplacená částka (tis. Kč)	6 057	37 747	65 016	86 998	195 818
% z celku	3,1	19,3	33,2	44,4	100

DOMOVY PRO SENIORY – OBLOŽNOST PODLE STUPNĚ ZÁVISLOSTI (PŘEDPOKLAD PODLE PRŮMĚRNÉHO POČTU VYPLACENÝCH DÁVEK)		
POČET LŮŽEK K 19. 7. 2012	36 738	100,0%
z toho stupeň závislosti (průměr roku 2012):		
I.	7 620	20,7%
II.	9 687	26,4%
III.	8 299	22,6%
IV.	7 401	20,1%
ostatní	3 731	10,2%

Zdroj: MPSV

do úrovně skutečných neinvestičních nákladů příslušného pobytového zařízení (pochopitelně pokud by na tuto úhradu nestačil PnP, důchod, zbývající majetek žadatele a platba zdravotní pojišťovny).

3. Zákon o sociálních službách (nebo o dlouhodobé zdravotně – sociální péči) by měl jednoznačně konstatovat, že záměrem zákonodárce je, aby placené sociální služby (neinvestiční náklady na tyto služby) byly plně hrazeny pomocí PnP, vlastních zdrojů obyvatele (jejich důchodů a majetku), z plateb zdravotních pojišťoven a z příspěvku nejbližších příbuzných příslušného obyvatele (popřípadě ze zdrojů zřizovatele či poskytovatele sociální služby). V zákoně by měl být stanoven rok, od kterého na placené sociální služby již nepůjdou žádné dotace ze státního rozpočtu, a harmonogram postupného snižování úrovně dotací na placené sociální služby ze státního rozpočtu.

Je možné uvažovat o tom, že na domovy pro osoby se zdravotním postižením bude stát poskytovat určitý pří-

spěvek vázaný na jednoho obyvatele. Průměrné neinvestiční výdaje na jedno místo jsou v domovech pro osoby se zdravotním postižením nejvyšší (v roce 2010 byly tyto roční výdaje v domovech pro seniory ve výši 260 tis. Kč, v domovech se zvláštním režimem 305 tis. Kč a v domovech pro osoby se zdravotním postižením 344 tis. Kč).

4. Zákon o sociálních službách (nebo zákon o dlouhodobé zdravotně – sociální péči) by měl také stanovit (pravděpodobně prostřednictvím vyhlášky) minimální povinnou síť sociálních služeb (přínejmenším neplacených sociálních služeb) a stanovit způsob financování neplacených sociálních služeb (nejlepším řešením by byl normativ, na jehož výši by státní rozpočet přispíval ze 70 % a zřizovatel neplacené sociální služby ze 30 %). Poskytovatel neplacené sociální služby zařazený ve výše uvedené síti by „státní část“ normativu dostával prostřednictvím příslušných krajů (finanční prostředky by byly v rozpočtu příslušného kraje vázány jen na financování příslušných neplacených sociálních služeb).

Informační systém Cygnus obsahuje všechny potřebné nástroje pro celkovou správu složité agendy pobytových a ambulantních poskytovatelů sociálních služeb. Během pouhých několika let se Cygnus stal nejrozšířenějším informačním systémem pro poskytovatele sociálních služeb. V současné době usnadňuje práci ve více jak 500 zařízeních sociálních služeb po celé České republice i Slovensku.

Co Vám IS Cygnus přinese?

- ✓ Zvýšení efektivity práce pomocí řady specializovaných nástrojů
- ✓ Úspora času díky provázanosti agend napříč všemi moduly informačního systému
- ✓ Centrální správa dat zajišťuje bezpečnost dat a zjednodušení údržby celého systému
- ✓ Exporty a importy umožňují propojení s dalšími programy
- ✓ Statistické nástroje poskytují ředitelům přehled o chodu celého zařízení
- ✓ Informační systém je cenově dostupný i pro malé poskytovatele sociálních služeb do 50 klientů

Komplexní informační systém pro poskytovatele sociálních služeb

www.iscygnus.cz
info@iscygnus.cz

Nové přenosné terminály
na čárové kódy

Nejrozšířenější informační systémy
pro poskytovatele sociálních služeb

Děkujeme za vaši dlouholetou přízeň

Informační systém pro terénní a ambulantní sociální služby

www.isorion.cz
info@isorion.cz

Nový modul Zdravotní část

Kontakt

IReSoft, s.r.o.
Cejl 62, 602 00 Brno

Tel.: +420 543 215 460
www.iresoft.cz

informační systém
ORION

Informační systém Orion je vhodným nástrojem pro terénní a ambulantní poskytovatele sociálních služeb. Systém vychází z komplexního IS Cygnus, jeho rozsah a funkčnost je na míru přizpůsoben odlišnému stylu práce terénních sociálních služeb. Díky jeho funkcím je možné snadno plánovat, realizovat i účtovat úkony, stejně jako zpracovávat náročnou agendu rozvožů obědů.

Proč IS Orion?

- ✓ Sdílení informací
- ✓ Přehledné informace o klientech
- ✓ Snadná evidence zaměstnanců
- ✓ Statistické vykazování dat na MPSV
- ✓ Kvalitní hardware
- ✓ Profesionální podpora
- ✓ Pravidelná aktualizace

Návrhy APSS ČR na změnu výplaty a použití příspěvku na péči

Rozhovor s prezidentem APSS ČR Jiřím Horeckým

Dlouhodobě neutěšený stav financování sociálních služeb a černé vyhlídky směrem do budoucna nemají za následek jen „blbou náladu“ či nerealistické představy o možných řešeních tohoto problému. Mezi odborníky se objevují i racionální úvahy vycházející z dobré znalosti problematiky a respektující jak objektivní potřeby uživatelů a poskytovatelů sociálních služeb, tak i možnosti veřejných financí. Ucelenou představu o efektivní změně financování sociálních služeb nedávno zpracoval také prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR Ing. Horecký, MBA.

Co je cílem vaší práce?

Cílem mé práce je znovu upozornit na neefektivní systém financování sociálních služeb, který zejména v letech 2011 a 2012 vedl a stále vede ke snižování kvality poskytovaných služeb a ohrožení jejich základní sítě v České republice. Můj návrh obsahuje vlastně tři alternativní návrhy na změny financování, a to jak v krátkodobém, tak střednědobém horizontu, přičemž hlavním kritériem navrhovaných změn je nenavýšení celkových výdajů na sociální služby.

Z jakých premis vaše práce vychází?

Vychází z faktu, že zavedení příspěvku na péči v lednu 2007 ani s odstupem několika let zjevně nesplnilo do něj vkládané předpoklady: tedy že se zásadně zvýší autonomie uživatele sociální služby, v sociálních službách se podpoří „tržní“ chování a v důsledcích dojde u služeb sociální péče ke zrušení financování prostřednictvím státních dotací. Odhadované vzorce chování se nenaplnily, velká část uživatelů příspěvek na péči nepoužívá k nákupu sociálních služeb od registrovaných poskytovatelů, celý systém stále není z více důvodů (např. i kvůli nedostatečným úhradám za zdravotní péči, kvůli cenové regulaci, ale i z dalších důvodů) financovatelný bez nenárokových státních dotací. Zavedením příspěvku na péči naopak došlo ke skokovému navýšení mandatorních i nemandatorních státních výdajů, přičemž většina prostředků z vyplaceného příspěvku na péči se ovšem do systému sociálních služeb vůbec nevrací. Je tedy nutná změna.

Co je podstatou vašich návrhů?

Jsou to tři alternativní návrhy, které vedou k optimalizaci a vyšší efektivitě sou-

časného systému. První návrh navazuje na zákon o rodině, ze kterého vyplývá, že primární odpovědnost za sociální péči o blízké osoby má rodina, nikoliv stát. Nenáročnou péči v rámci rodiny není nutné finančně odměňovat z veřejného rozpočtu. Změna tedy spočívá v omezení využití příspěvku na péči v 1. stupni u osob starších 18 let, a to zavedením čerpání příspěvku výhradně formou plateb za „nákup“ sociálních služeb u registrovaných poskytovatelů prostřednictvím tzv. karty sociálních systémů. To povede k redukci využívání příspěvku k jiným účelům, než je zajištění péče o vlastní osobu, a současně dojde k podpoře rozvoje terénních a ambulantních služeb sociální péče, včetně vytvoření několika set nových pracovních míst. Dá se předpokládat, že tato změna se nejvíce dotkne seniorů.

A co je obsahem dalších dvou návrhů?

Druhý návrh předpokládá realizaci návrhu prvního, tedy omezení výplaty příspěvku v 1. stupni, a současně předpokládá u osob starších 18 let zavedení diferenciace výplaty 2.-4. stupně příspěvku na péči. Tato změna zohledňuje míru neformálního a profesionálního zajištění péče a dle konkrétní situace uživatele je příspěvek realizován buď výplatou hotovosti, nebo věcnou formou, případně lze oba způsoby kombinovat s tím, že v odůvodněných případech a/nebo v určitých časových cyklech je možné způsob realizace příspěvku změnit. Realizace tohoto návrhu by přinesla poskytovatelům sociálních služeb značný nárůst příjmů, ale přitom by nedošlo k navýšení státních výdajů na příspěvek a byla by i nadále podporována neformální péče.

Podstatou třetího návrhu je částečná transformace státních dotací na pobytové

služby sociální péče do příspěvku na péči. Šlo by v ní o to, že 70% státních dotací pro pobytové služby by se realizovalo formou zvýšeného příspěvku na péči osobám využívajícím pobytové služby sociální péče. Zbývajících 30% by si ponechalo formu dotace, a to v případech, že žadatel prokáže a zdůvodní zvýšené náklady na lůžko. Tato změna by vedla ke spravedlivějšímu a transparentnějšímu financování a především ke stabilizaci sítě pobytových služeb a umožnění plánování jejich rozvoje. Podpoří také regulované tržní prostředí v segmentu sociálních služeb.

Který z vašich návrhů považujete za klíčový?

Za nezbytný krok, tj. za jakousi minimalistickou variantu, považuji realizaci návrhu č. 1. Za velmi prospěšné však považuji všechny návrhy, přičemž realizovatelné jsou samostatně, ale po určité adaptaci kvůli vzájemným interakcím i společně. Stále však jde pouze o dílčí řešení problému financování sociálních služeb. Pro celkové řešení by bylo účelné zabývat se třeba i možností rozšíření stupňů příspěvku na péči a porovnání skutečných nákladů na zajištění péče v kontextu přiznané výše příspěvku na péči.

Jakou vidíte šanci na realizaci vašich návrhů?

Tyto návrhy nejsou konečné ani uzavřené. Systém umožňuje celou řadu variací změn jak z hlediska času a účinnosti, tak z hlediska výplaty, využití akontroly. Ambicí tohoto materiálu je otevřít a příp. stimulovat vážně míněnou a odbornou diskuzi o změně stávajícího systému a zároveň stabilizaci sítě poskytovatelů sociálních služeb v ČR.

Revue 50plus baví, informuje a vzdělává

PŘEDPLAŤTE SI REVUE 50PLUS NA ROK 2013 A VYHRAJTE!

Co najdete v měsíčníku Revue 50plus – magazínu pro nejlepší léta?

Zajímavosti ze světa kultury, rozhovory s populárními zpěváky, herci nebo podnikateli ve věku 50+, reportáže z univerzit třetího věku, tipy na udržování dobré kondice a zdraví, nabídky seniorských lázeňských pobytů u nás i v zahraničí, procvičování paměti, křížovky, kvízy, soutěže o zajímavé ceny.

Celoroční předplatné (10 čísel) stojí 350 Kč.

Pokud si objednáte předplatné přímo v redakci na tel. čísle **233 322 855** nebo mailem na adrese předplatne@revue50plus.cz či případně vyplníte on-line přihlášku předplatného na naší webové adrese www.revue50plus.cz a zašlete částku na náš účet **do 20. listopadu 2012**, budete zařazeni do slosování o tyto krásné ceny:

- týdenní lázeňský pobyt pro dvě osoby v Lázních Hodonín v hodnotě 15 000 Kč
- slevové poukázky na oční operace na Oční klinice Gemini v hodnotě 5000 Kč, 3000 Kč a 1000 Kč
- Geladrink na vaše klouby od firmy Orling v hodnotě 600 Kč
- Balíček kosmetiky zn. Ryor v hodnotě 500 Kč

Podrobný popis všech výher najdete na adrese www.revue50plus.cz, dále v říjnovém vydání Revue 50plus a také na našem stánku na veletrhu Senior Praha ve dnech 5.a 6. 10. 2012 na Výstavišti v Praze - Holešovicích.

Všech 14 výherců předplatitelské soutěže, vylosovovaných za přítomnosti notáře, zveřejníme v prosincovém čísle Revue 50plus.

Strieborná

HARTMANN

ekonomika

V poslednom čase sa v médiách stále častejšie používa pojem „strieborná ekonomika“. Je odvodený od strieborných, resp. šedivých vlasov starších ľudí. Starnutie populácie sa totiž stáva v Európe vážnym problémom a každá krajina sa s ním musí vysporiadať po svojom. Slovensko nie je výnimkou. Dalo by sa dokonca povedať, že je touto problematikou zasiahnuté viac ako štáty západnej Európy. Sedemdesiate roky sa totiž u nás vyznačovali úspešným presadzovaním politiky zvyšovania pôrodnosti. Dnes majú tieto „Husákové deti“ viac než päťdesiat rokov a po ich odchode do dôchodku sa o nich budú musieť postarať porevolučné deti. Tých sa však rodilo veľmi málo. Približne o 20 rokov bude u nás situácia z tohto pohľadu mimoriadne vážna.

Európa ako taká teda starne. A tým sa mení aj spotrebiteľské správanie. Postupne sa zvyšuje odbyt iných výrobkov, na aké sme v súčasnosti pri mladšej generácii navyknutí. Na trhu sa objavujú napr. mobilné telefóny len so základnými funkciami, veľkými tlačidlami a výrazným jednoduchým displejom pre seniorov, popri technologických novinkách pre fajnšmekrov nájdete v obchodoch s elektronikou čoraz častejšie jednoduché, avšak úplne postačujúce lacné modely televízorov či prehrávačov v retroštýle.

Technika a s ňou súvisiace služby sa teda pomaly prispôbujú meniacej sa demografickej situácii – zvyšujúcemu sa podielu starších občanov v populácii. Horšie je to s adaptáciou celej spoločnosti na ňu. Aj tu sa však postupne nachádzajú cesty, ako napr. predĺžiť čas života seniorov v domácom prostredí využívaním opatrovateľskej služby v domácnosti. V niektorých mestách už pre seniorov zabezpečili komunikačné náramky, ktorými majú seniori možnosť signalizovať nebezpečenstvo alebo potrebu pomoci. Táto

možnosť je určená pre občanov s pevnou telefonicou linkou. V miestnosti je inštalovaný reproduktor na komunikáciu s operátorom, ktorý vyhodnotí aktuálnu situáciu a volí formu zásahu. Za tieto služby sa platí určitý mesačný poplatok. Náramok má dosah 200m a tak môže byť senior monitorovaný aj v záhrade či v priestore okolia domu.

V médiách sa stále viac objavujú prípady nevyhnutných zásahov do bytov, z ktorých už niekoľko dní nevychádzal majiteľ, a tak všímaví susedia zavolali pomoc. Je veľmi dobré vytvárať a aj pestovať dobré vzťahy so susedmi, pretože sú často práve oni tými, ktorí nám pomôžu. Je len na nás, ako si vieme zodpovedať otázky: „Čo robíme pre našich príbuzných, známych a spoluobčanov v pokročilom veku, aby sa im medzi nami žilo dobre? Vieme sa im empaticky prihovoriť a nezištne im pomôcť? Vieme ich trpezlivo

zmysluplnej práce a pomôcť napríklad pri skrášľovaní životného prostredia.

Je tu OKTÓBER – mesiac úcty k starším, ktorý je na stretnutia a spomínanie akoby predurčený. Keď žijeme dosť dlho, začneme si uvedomovať, že chyby, ktoré robíme, nie sú na škodu, ale pre poučenie. Nemôžeme zabrániť tomu, aby sa náš život nezmenil. Aj my sa meníme tak, ako všetko okolo nás. Život ide aj po zmene ďalej. Nové podnety a vlievanie radosti zo stretnutí máme v našich rukách. Venovať čas, pozornosť a pomoc ľuďom okolo nás, ktorí nás potrebujú. Vypočúť ich a vidieť ich. Hoci tvrdé ekonomické podmienky mnohým ľuďom, a najmä dôchodcom, neumožňujú žiť podľa ich predstáv a plánov, na milé stretnutia si čas urobiť treba. Pretože tieto stretnutia nás omladia. Vlejú do nás novú silu, elán, život. Bez stretnutí s blízkymi a bez humoru a radosti v duši zistíme, že starneme priveľmi rýchlo. Ak chceme naozaj milovať, musíme sa o tých druhých zaujímať. Byť pozorní, vnímaví a vynachádzaví. Záujem o druhých je ovocie pravej lásky.

Výskumy a testy dokázali, že náš biologický vek ovplyvňuje aj to, ako často sa smežeme a stretávame s priateľmi. Sociálne kontakty nás nielen citovo a myšlienkovito obohacujú, ale pomáhajú aj znižovať stresujúce a traumatické životné vplyvy. Hoci sme schopní sami sa o seba postarať, aj tak veríme, že náš život bude bohatší, keď ho prežijeme spolu s niekým. Musíme si navzájom dovoliť byť sami sebou. Túžime však, aby sa o nás niekto staral, aby nás chránil. Chceme sa podeliť o všetko, s čím žijeme. I so svojimi snami... Deň čo deň, stále znovu skúšajme mať radi ľudí, ktorí sú okolo nás. Pokúsme sa v tichu hojiť rany tých, ktorí plačú a sú zúfalí, aj keď svoje utrpenie ukrývajú pod priateľskou maskou. Daruj trocha lásky tým, ktorým chýba...

Mgr. Júlia Hlavačková
riaditeľka SAMARITÁNKA, n. o.

Asociácia

poskytovateľov sociálnych služieb

vo vypočúť a podporiť ich? Dokážeme im v ich prostredí vytvoriť podmienky pre dôstojnú a spokojnú starobu?“

Treba byť optimistom a vždy očakávať to najlepšie. Optimizmus dáva moc, pesimizmus vedie k slabosti a prehre. Sú to práve optimisti, ktorí sa aktívne zapájajú aj do Dní dobrovoľníctva. Na Slovensku sa tento rok uskutočnili v dňoch 21. a 22. septembra. Každý sa môže zapojiť do

Seniorů v pobytovém zařízení

2. část

V souvislosti se soběstačností se ergoterapie také zaměřuje na případné funkční poruchy horní končetiny, kdy je cílem vycvičit funkci na maximální možnou úroveň a zapojovat končetinu do všech denních aktivit. Zde může ergoterapeut se seniorem nacvičovat úchopy, horní končetinu sensoricky stimulovat, trénovat jemnou motoriku, ovlivňovat případnou spasticitu a řešit jiné překážky bránící plnohodnotnému používání dané horní končetiny.

» Individuální aktivizace

Vedle podpory soběstačnosti je druhým a často také větším pilířem ergoterapie u seniorů individuální aktivizace. Aktivizace již nedomyslitelně patří ke zdravému stárnutí a o jejím pozitivním vlivu na člověka snad již nikdo nepochybuje. V následující části jsou velmi stručně představeny pouze některé příklady individuální aktivizace u seniorů. Možností je ovšem mnohem více a úkolem ergoterapie je vyhledávat či vytvářet další aktivity tak, aby byly pro daného klienta co nevhodnější.

Důležitým prostředkem ergoterapie jsou možnosti **stupňování a adaptace** daných aktivit. Stupňováním je myšleno zvyšování či snižování obtížnosti aktivity tak, aby nebyla pro daného seniora příliš jednoduchá či příliš obtížná. Adaptací rozumíme úpravu prostředí či použití pomůcek, bez nichž by často aktivita pro daného seniora ani nebyla proveditelná (např. zvětšení písma zadání úkolu, použití lupy apod.).

1) Trénink kognitivních funkcí (zejména paměti)

Pod touto velmi širokou kategorií se skrývá procvičování rozumových a poznávacích schopností jedince. Ergoterapie se zaměřuje zejména na krátkodobou a dlouhodobou paměť, orientaci časem, místem, osobou, dále na rozhodování, logické myšlení, počítání, vybavování slov atp. K tréninku lze použít např.: cvičné hodiny, stolní i velké nástěnné kalendáře, publikace s úkoly pro cvičení paměti, kartičky s číslicemi a písmeny, rébusy, hlavolamy, „Sadu pro kognitivní trénink“ vyráběnou Českou alzheimerskou společností, vlastní připravené pomůcky či úkoly a mnoho dalšího – záleží na krea-

tivitě a fantazii terapeuta. S podporou kognitivních funkcí také úzce souvisí **trénink řeči a vyjadřování**. K zachování řečových schopností dobře slouží vedle běžné konverzace nad aktuálními tématy také trénink přísloví, říkadel, básní, pranostik nebo zpěvu. Při méně běžných poruchách vyjadřování je vhodná užší spolupráce s logopedem.

2) Reminiscenční terapie

Reminiscenční terapie neboli léčebné využití vzpomínek má pozitivní vliv na kognitivní funkce a psychickou pohodu seniorů. Vedle tréninku dlouhodobé paměti podporuje vlastní identitu jedince, umožňuje lépe se zorientovat v situaci a zažít pocity bezpečí a jistoty.

Pro potřeby individuální reminiscence jsou přínosné reminiscenční stimuly, které můžeme rozdělit na dvě skupiny:

a) **Stimuly obecné**, ke kterým nemá daný jedinec osobní vztah, ale jsou mu známé. Těmito stimuly mohou být např. dobové předměty denní potřeby, předměty zábavy, fotografie, reklamní či filmové plakáty apod. Měly by evokovat dobu mládí či dětství seniorů a vybízet k zavzpomínání na obecné či konkrétní události a zážitky. Pro účely vzpomínání jsou často v domovech pro seniory vytvářeny tzv. **reminiscenční koutky**, zátiší či nástěnky.

b) **Stimuly individuální** neboli osobní dobové předměty, ke kterým má daný jedinec úzký vztah. Tyto stimuly často vyvolávají mnohem silnější reakci díky silnějšímu emočnímu zapojení. Pro získávání těchto stimulů je v pobytovém zařízení pro seniory velmi důležitá spolupráce rodiny, která může osobní předměty pro daného seniora zajistit. Nejsnáze lze získat osobní fotografie (např. z dětství, rodiny, studií, bydliště, svatby apod.). Dále jsou přínosné také osobní předměty připomínající konkrétní události (diplomy, vyznamenání, suvenýry, šperky apod.).

3) Stimulace smyslů

Jak dokazuje koncept bazální stimulace a význam kognitivního tréninku, stimulace smyslů je u seniorů důležitá (a to zejména u těch s pokročilejší demencí, kdy je často jedním z mála prostředků, na které tito jedinci reagují).

Při individuální aktivizaci je možné se zaměřit na všechny základní smysly (zrak, čich, chuť, sluch, hmat), ale také na ty méně známé (vibrace, termické čítí, polohocit, pohybovit aj.). Jako pomůcky mohou posloužit sady různých koření a parfémů, chuťové váčky či štětíčky, hudební nástroje, předměty denní potřeby, barevné a tvarové obrázky, látky a materiály s různými texturami povrchu, vbrační hračky, ladičky a mnoho dalších. Senioři mohou stimuly např. „pouze“ registrovat, rozpoznávat, porovnávat intenzitu, určovat kvalitu apod.

4) Trénink jemné a hrubé motoriky

Jak je výše uvedeno, trénink jemné a hrubé motoriky úzce souvisí s nácvičením ADL a soběstačností. Do individuálních terapií lze zařadit: jednoduchá cvičení horních končetin se zaměřením na ruce a prsty, manipulaci s drobnými předměty, nácviky úchopů, nácviky grafomotoriky aj. K těmto účelům lze použít např. dřevěné a jiné pomůcky/hlavolamy, šablony pro podepisování, obkreslování či vyplňování nebo tzv. ADL polštář, na kterém jsou našité různé typy zapínání. Největší výsledky přináší propojení tréninku motoriky se smysluplnou aktivitou, jako je např. přišití knoflíku, překládání ubrousků, skládání prádla, utírání nádobí atp. »»» 16

Možnosti individuální ergoterapie u seniorů v bytovém zařízení

15 <<<<

5) Zooterapie a kontakt se zvířaty

Skvělým nástrojem pro aktivizaci seniorů může být také zooterapie neboli léčebné působení zvířete na zdraví jedince. Nejčastěji do domovů pro seniory docházejí psůvodi s canisterapeutickými psy a individuálně či skupinově navštěvují klienty. Některé domovy umožňují seniorům kontakt s drobnými hlodavci, papoušky, rybičkami, želvami, kočkami apod. Prostřednictvím zvířete lze cíleně působit na problémové oblasti seniorů, např. komunikaci, motoriku rukou, paměť, péči o cizí, resp. o vlastní tělo a mnoho dalších.

6) Reborn panenka

Reborn terapeutická panenka je zatím nepříliš rozšířeným prostředkem aktivizace, která má význam zejména u žen-seniorek. Jedná se o téměř dokonalou kopii živého novorozence, která by měla svým vzhledem evokovat příjemné pocity, připomínat ženám období mateřství

Použité zdroje:

• Krivošíková, M.: Úvod do ergoterapie, Grada, 2011, 364 s. • Janečková, H. – Vacková, M.: Reminiscence, Portál, 2010, 152 s. • Jelínková, J. – Krivošíková, M. – Šajtarová, L.: Ergoterapie, Portál, 2009, 272 s. • Velemínský, M.: Zooterapie ve světle objektivních poznatků, DONA, 2008, 335 s.

Reminiscence

a pocit užitečnosti. Uplatňuje se zejména u žen se středně pokročilou demencí, kdy může snižovat pocity úzkosti a osamění, podporovat paměť i komunikaci a vzbuzovat zájem o okolní dění. Panenka a její oblečení může být také dobrým reminiscenčním stimulem či pomůckou pro trénování paměti a jemné motoriky.

U všech výše představených přístupů ergoterapeut aplikuje principy adaptace a stupňování a specificky tak trénuje konkrétní problémové oblasti seniorů. Je však velmi důležité si uvědomit, že zmíněné přístupy mají své výhody, ale i rizika

a rozhodně nejsou aplikovatelné u všech seniorů. Rizikem u reminiscence může být negativní životní událost, na kterou není vhodné vzpomínat, u zooterapie strach či alergie na zvířata, u reborn panenky traumatická zkušenost s mateřstvím atd. Dobrý terapeut bere všechny tyto okolnosti na vědomí, ke každému klientovi přistupuje individuálně a o každém z nich si získá maximum informací (ať už od kolegů z multidisciplinárního týmu či od rodinných příslušníků).

Ergoterapie má u seniorů velmi široké pole působnosti, možností pro podporu soběstačnosti a individuální aktivizaci je celá řada. Klíčem k úspěchu je vhodný výběr činnosti a správně aplikovaný přístup.

Mgr. Natálie Lupiňská

natalie.lupinska@sue-ryder.cz

www.sue-ryder.cz

Foto: Domov Sue Ryder

Příště: Ergoterapie v geriatrici:
Skupinová ergoterapie

PR PROFIMA EFFECTIVE

Vzdělávání v sociálních službách nejsou pouze akreditované kurzy

Od platnosti zákona 108/2006 Sb. je vysílání pracovníků do akreditovaných kurzů již běžnou součástí praxe v sociálních službách. Vzhledem k tomu, že trendy v oblasti poskytování sociálních služeb se rychle mění a vyvíjí, je pro osobnostní a profesní rozvoj pracovníků pravidelné vzdělávání nezbytné. Pro poskytování kvalitní služby však pouhé absolvování akreditovaných kurzů nestačí. Stejně důležité – a ne-li důležitější – je umět tyto poznatky přenést a aplikovat do vlastní praxe.

Představme si situaci, kdy přijde odborný lektor přímo do našeho zařízení, seznámí se s naší službou, získá informace o způsobu práce s klienty i o samotných pracovnících. Již tato příprava pomůže tomu, aby bylo přednášené téma relevantní pro naše konkrétní zaměstnance, aby jim lektor přinesl to, co opravdu potřebují slyšet a znát. Odborný lektor však své působení nemusi omezit jen na samotné školení, ale

může pracovníkům pomoci přenést nově získané informace do praxe. Odborník najednou nemá roli lektora, ale poradce, konzultanta či mentora, který rozvíjí praktické dovednosti pracovníků a podporuje je při řešení jejich každodenních problémů.

„Již druhým rokem realizujeme projekt zaměřený na zvýšení kvality služeb, které poskytujeme klientům. Lektorský tým společnosti PROFIMA EFFECTIVE, která je výhradním dodavatelem vzdělávání i poradenských aktivit v rámci projektu, se společně s námi snaží rozvíjet dovednosti našich pracovníků nejen po teoretické stránce, ale ještě více po té praktické. Komplexní přístup pracovníkům umožňuje pochopit provázanost mezi jednotlivými oblastmi, ve kterých se vzdělávají. Poradci se společně s pracovníky zabývají konkrétními situacemi a společně hledají řešení, které je pro nás a naše klienty nejlepší,“ vyjadřuje se k výhodám kombinace vzdělávání a po-

radenství Lucie Pospíšilová, ředitelka Sociálních služeb Šternberk.

Je zřejmé, že dlouhodobá spolupráce s odborníky je cestou, kterou se bude vydávat stále více poskytovatelů sociálních služeb. Nahodilé vysílání pracovníků do otevřených kurzů má ve srovnání s komplexním vzdělávacím a rozvojovým programem malý efekt a vynaložené peníze a čas mají nízkou návratnost. Budoucnost rozvoje sociálních služeb je ve vzdělávání šitým na míru dle potřeb organizace a pracovníků, doplněné o poradenské a konzultační aktivity, které podpoří dopad nově získaných poznatků a informací a pomohou pracovníkům s jejich hlubším pochopením. Odrazem tohoto přístupu bude nejen kvalifikační, osobnostní a profesní růst pracovníků, ale také vyšší kvalita poskytovaných služeb a v konečném důsledku také větší spokojenost samotných klientů.

Bc. Tereza Horká

Zkušenosti s financováním dobrovolnictví v sociálních službách

Dobrovolníci v sociálních službách mají v dnešní době stále nezastupitelnější místo. Současná ekonomická situace je jedním z klíčových faktorů, kdy poskytovatelé sociálních služeb hledají další možnosti podpory svých uživatelů. Dobrovolník nenahrazuje personál a neměl by dělat činnosti, do kterých se nikomu nechce, ale jeho přítomnost může výrazně zefektivnit chod zařízení a v konečném důsledku vést i k úspoře finančních prostředků. Přínos dobrovolnictví však nelze hodnotit pouze z ekonomického hlediska, protože přátelské setkání člověka s člověkem je v podstatě nevyčíslitelné. Jak měřit a ohodnotit lidskou radost, spokojenost, chuť opět aktivně vstoupit do života? Na druhou stranu víme, že ve chvíli, kdy jsou naplněné psychosociální potřeby člověka, přirozeně klesají nároky na péči o něj. Jedním z velikých mýtů o dobrovolnictví je, že je zadarmo. Je pravda, že dobrovolník vykonává svoji činnost bez nároku na finanční odměnu, přesto nelze očekávat, že dobrovolnický program bude fungovat, aniž bychom do něj cokoli investovali. Jak jsme popsali v našem minulém článku (Sociální služby, dvojčíslo červen-červenec 2012, strana 36–37), dobrovolnický program se skládá ze čtyř základních fází. Oslovení dobrovolníka, jeho příprava, výběr a dlouhodobá podpora. S každou z těchto fází samozřejmě souvisí navíc administrativní, technická a ekonomická podpora. Pokud chceme oslovit širokou veřejnost a získat větší množství kvalitních dobrovolníků, nelze náklady na propagaci podcenit. Tyto náklady zahrnují např. tiskové materiály, inzertní plochy, náklady na pracovníka, který komunikuje s médií anebo zpracovává podklady na web. Propagaci nelze dělat (v případě velkých programů) jen v čase, kdy sháníme dobrovolníky, ale je vhodné ji vést celoročně. Další náklady spojené s dobrovolnictvím souvisí s přípravou dobrovolníků na jejich činnost. Než dobrovolník vstoupí do programu, je potřeba, aby absolvoval výcvik (délka výcviku je daná typem programu) vedený kvalifikovanými lektory. Tady nelze opomenout náklady nezbytné na podpůrný materiál, např. školicí publikace. Proces výběru dobrovolníka je rovněž velmi klíčový, a proto je i jemu třeba vyčlenit dostatečné časové a lidské

zdroje. Poslední a nejdůležitější fáze je dlouhodobá podpora dobrovolníků. Lidé věnující se managementu dobrovolnictví potvrzují, že je snazší dobrovolníky najít, než je dlouhodobě v programech udržet. Často to bývá velmi podceňovaná část práce s dobrovolníky a jeden z důvodů, proč dobrovolnictví v ČR zdaleka nevyužívá svůj potenciál. Dalšími náklady, které jsou spojené s organizací dobrovolnické činnosti, jsou také odpovědnostní pojištění (povinné v akreditovaných programech), cestovné dobrovolníků a další výdaje. Ta nejkritičtější položka jsou finanční prostředky vynaložené na koordinátory a kontaktní osoby věnující se dobrovolníkům. Je nutné si uvědomit, že mzda pracovníků pečujících o dobrovolníky je dobře vynaložená a zároveň bohatě vyvážená činností dobrovolníků z hlediska odpracovaných hodin i z hlediska zvýšení kvality služeb organizace.

» **Lidé**
věnující se
managementu
dobrovolnictví
potvrzují, že
je snazší
dobrovolníky najít,
než je dlouhodobě
v programech
udržet.

V externím modelu, který realizují dobrovolnická centra o. s. ADRA, jsou náklady na jednoho dobrovolníka za rok v průměru 5000 Kč. Hovoříme zde o finančních prostředcích vysílající organizace. Náklady na dobrovolníky tímto nekončí, protože je nezbytné vytvořit jim podmínky na straně přijímající orga-

nizace (sociálního zařízení). Jedná se zde o úvazek kontaktní osoby (0,2 úvazku na 20 až 30 dobrovolníků) a nezbytné zázemí pro samotné dobrovolníky.

Teď se logicky nabízí otázka, kde vzít na financování dobrovolnictví. Pokud je dobrovolnický program akreditovaný u MVČR, je možnost požádat o jeho podporu v rámci státní účelové dotace pro oblast dobrovolnické služby. Ministerstvo vnitra, které má v gesci dobrovolnickou službu, každoročně rozděljuje na cca 200 projektů 10 milionů korun. Tato částka ovšem zdaleka nepokryje všechny náklady vysílajících organizací. Další možnosti získání finančních prostředků jsou zdroje regionální (městské a krajské úřady). Finance na podporu dobrovolnictví z těchto zdrojů lze získat většinou jen tehdy, když téma dobrovolnictví je součástí komunitních a jiných plánů. Další příležitost nabízejí grantové výzvy různých nadací a nadačních fondů, které téma dobrovolnictví s oblibou podporují. Zde máme zkušenost, že je mnohem jednodušší získat finance na začínající projekty než na jejich dlouhodobé udržení. Dobrovolnická centra ADRA dále získávají finance od soukromých dárců, na benefičních akcích anebo například ze sociálního podnikání.

V tomto článku jsme se nezaměřili na náklady organizace, která dobrovolníky jenom přijímá. Neexistuje totiž univerzální model financování dobrovolnictví ze strany přijímajících organizací (jedná se zpravidla o příspěvkové organizace). V těchto organizacích je většinou péčí o dobrovolníky pověřen pracovník v rámci jiného pracovního úvazku. Jestli ale chceme, aby se dobrovolnictví rozvíjelo a dobře fungovalo, je třeba vytvořit daným pracovníkům dostatečný prostor a podporu. V případě, že se přijímající organizace rozhodne o dobrovolníky pečovat sama, je potřeba počítat s výdaji, které v externím modelu zajišťuje vysílající organizace.

Jsmo přesvědčeni o budoucnosti a velikém potenciálu dobrovolnictví, ale jeho skutečnému rozvoji by kromě potřebných legislativních změn napomohlo i stabilní financování. Uvědomujeme si, že v současné ekonomické situaci je složité hledat zdroje na podporu dobrovolnictví, přesto má veliký smysl tento zápas podstoupit.

Ing. Dagmar Hoferková
Michal Čančík, B.Th.

„Kdy přijede máma?“ Behaviorální

PHDR. HYNEK JÚN, PH.D.

Předseda APLA Praha. Pracuje v tomto sdružení jako kognitivně-behaviorální terapeut. Věnuje se supervizím klientů s problémovým chováním v pobytových sociálních službách a přednáškové činnosti. Je autorem knihy *Moc, pomoc a bezmoc v sociálních službách a zdravotnictví* a řady jiných článků a publikací.

Bližší informace na www.praha.apla.cz, e-mail: jun@apla.cz

Několik let se věnuji případovým supervizím problémového chování klientů s autismem a/nebo mentálním handicapem v zařízeních sociálních služeb. Nejčastějším problémovým chováním často není fyzická nebo verbální agrese, ale neustálé dotazování se na jednu věc. Klient, který se stokrát denně v klidu zeptá „Kdy přijede máma?“, je obvykle z pohledu personálu více zátěžový než klient, který se celý den na pohovce tiše kýve a pak jednou denně plácne do personálu při snaze ho z pohovky zvednout. Nejvíce zátěžové jsou pro personál otázky na věci, u kterých klient odpovědi zná. To znamená, že **více zátěžové jsou otázky klienta, které nejsou položeny pro získání nové informace, ale jsou kladeny pro připoutání a udržení sociální pozornosti**. Rozhovory na stále stejné téma jsou nudné, personál se jim snaží vyhnout (posílá klienta k dennímu režimu, ať se podívá, co je k obědu nebo kdy přijede máma) nebo se je snaží rozšířit (ptá se klienta i na něco jiného, než o čem chce klient mluvit), což následně vede k nepohodě klienta.

Ve chvíli, kdy klient vede rozhovory na neustále stejné téma nebo se v kontaktu s personálem chová velmi stereotypně, si nejdříve stanovíme hypotézu, proč se takto chová. Pokud si myslíme, že klientovi nejde o získání nové informace ani o utvrzení se v určité oblasti (nepomáhá mu zviditelnění informace, o kterou stojí – např. fotka toho, co bude k obědu, ve chvíli, kdy se na to ptá), je možné, že se takto chová pro získání a udržení si sociální pozornosti ostatních lidí. V tomto případě doporučujeme následující postup:

1. Vypíšeme si pozitivní i negativní možnos-

ti klienta, které má v současné době pro získání a udržení si sociální pozornosti.

2. Zjistíme dobu, kterou chce být klient v interakci s jinými v průběhu dne.
3. Respektujeme dobu bez snahy o její zkracování a zároveň buď učíme klienta novým způsobům připoutání pozornosti, nebo v rámci prevence používáme jeho stávající způsoby ve chvíli, kdy na ně máme čas a jsou pro nás nejméně zátěžové.

Ad 1)

Nejdříve si stanovíme, jaké možnosti klient v komunikaci pro získání a udržení sociální pozornosti ve svém repertoáru chování má.

Pokud klient nemluví, nejčastěji se objevují následující projevy:

- > chytání za ruku,
- > shazování věcí,
- > strčení do člověka,
- > sebrání věci člověku,
- > obejmutí člověka se silným přitisknutím se k němu,
- > dotýkání se obličeje nebo prosté přiblížení se k obličeji,
- > utíkání ve chvíli, kdy klienta potřebujeme např. obléknout (útěk není spojený se vztekem nebo úzkostí, naopak se objevuje pobavení a oční kontakt s osobou, před kterou klient utíká),
- > podávání předmětů,
- > vyžadování něčeho, co nakonec klient nechce (následně aktivitu odmítá); např. ukazuje, že chce pustit video, ale po puštění videa ihned odchází, aniž by ho sledoval nebo poslouchal,
- > vyžadování něčeho, co nakonec sice klient užije, ovšem aniž by musel (např. vyžadování šťávy, kterou vypije, i když asi nemá žízeň),

- > vysvlékání se s očním kontaktem na osobu, kterou chce klient upoutat,
- > hlazení s příjemnými doteky.

Pokud klient mluví, jeho repertoár se navíc rozšiřuje ještě o následující projevy:

- > neustálé dotazování se na věc, na kterou zná odpověď,
- > hlasitý zpěv s očním kontaktem na osobu, před kterou zpívá,
- > monolog s jasným přáním, aby dotyčný poslouchal a nepřerušoval,
- > klasický rozhovor.

Repertoár může být samozřejmě širší, výše jsme si vypsali pouze nejčastější projevy v chování klientů s autismem nebo mentálním handicapem. Po vypsání si konkrétních projevů rozdělíme projevy na sociálně přijatelné a sociálně nepřijatelné. Tím rozdělíme stávající strategie klienta na **pozitivní a negativní**.

Ad 2)

Pokud klient mluví, velmi často se ptá na stejnou věc, na kterou zná již předem odpověď. Otázka tak není položena z důvodu zjištění nové informace, ale z důvodu udržení sociálního kontaktu. Ne nadarmo se někdy autismu říká „syndrom přeskakující desky“. Personál nebo rodiče se těmto rituálním rozhovorům často snaží buď vyhnout, protože jsou pro ně velmi zátěžové, nebo se je snaží rozšířit, což je zase velmi zátěžové pro lidi s autismem. Vzhledem k tomu, že interakce, které vyvolávají neustále stejné dotazy, jsou ze své podstaty velmi krátké, klient je používá v průběhu dne velmi často. Personál nebo rodiče uvádí, že neustálé dotazy se objevují „pořád dokola od rána do večera“.

Žádný člověk nechce sociální pozornost pořád. Abychom zjistili reálný čas, který klient chce věnovat sociální interakci, doporučujeme vyplnit uvedenou tabulku. Tabulka se vyplňuje ihned po provedení interakci, kterou si klient vyžádá, a čas se odhaduje přibližně. Pokud klient například strčí do asistenta Jakuba a se zájmem ho pak sleduje z dálky, jedná se o 10sekundovou interakci a Jakub by pak do okénka 10 s. napsal červeně písmeno J (viz tabulka).

Po vyplnění tabulky zjistíme, že např. klient chce být v interakci s lidmi celkem přibližně 25–40 minut denně. Z toho například s asistentem Jakubem byl 16. 12. klient přibližně 11 minut v interakci, z toho prozatím 5 minut získal pozitivně a 6 minut negativně. S asistentkou Klárou byl 16. 12. v kontaktu 24 minut, z toho 12 minut získal negativně a 12 minut pozitivně.

Získání objektivních informací je velmi důležité, protože pokud se např. klient

Tabulka času pozornosti klienta s rozdělením na pozitivní a negativní interakce s lidmi, se kterými klient v interakci chce být

Datum	10 s.	30 s.	2 min.	5 min.	Celkem (přibližně)
15. 11.	JJJ	J	JJJ	JJJJ	27 min.
16. 12.	JKKJ	JKKK	K	JJKKKK	35 min.
17. 12.	KKKJK		KK	KJJKJK	35 min.

Legenda: J: Jakub, K: Klára, zelená barva: pozitivní interakce, červená barva: negativní interakce

terapie neustále se opakujícího dotazování

zeptá 60x za hodinu (600x za deset hodin v jednom dni!) „Kdy přijede máma?“ a personál odpoví „V pátek!“, vypadá to, jako že se klient na mámu ptá **pořád**. Pokud to dělá pro připoutání sociální pozornosti, **nepomůže** mu zviditelnění informace, kdy máma jezdí, skrze týdenní režim, protože mu o tuto informaci v důsledku nejde. **Chce jen mluvit s personálem a neví jak**. I když to vypadá, že to je pořád, tzn. z deseti hodin mluví o mámě deset hodin, pokud čas spočítáme na sekundy, zjistíme, že jedna interakce „Kdy přijede máma?“ – „V pátek!“ trvá přibližně 5 sekund. Za deset hodin jsme na počtu 3000 sekund, **což je pouze 50 minut z 10 hodin!**

Ad 3)

Jakmile zjistíme reálnou dobu, po jakou klient sociální pozornosti chce, můžeme zvolit dva následující postupy. V žádném z nich se však **nesnažíme** zkracovat dobu, ve které chce s námi klient v interakci být! Podle znalosti klienta se rozhodneme, zda:

- > buď učíme klienta novým způsobům připoutání pozornosti,
- > nebo v rámci prevence používáme jeho stávající způsoby ve chvíli, kdy na ně

máme čas a jsou pro nás nejméně zátěžové.

V prvním případě se snažíme překlápět čas ve prospěch pozitivních interakcí. Podle příkladu výše má klient například zájem kontaktovat asistenta Jakuba 11 minut – 5 minut získává pozitivně a 6 minut negativně. V našem případě bychom se snažili nácvikem **rozšířit** počet sociálně vhodných interakcí. Zároveň bychom se snažili negativní ignorovat. Tímto směřujeme k dosažení poměru 9 minut pozitivních a 2 minut negativních interakcí; 11 minut celkového času by zůstalo zachováno.

Ve druhém případě se dostáváme do situace, kdy dosáhneme určitého stropu možností klienta, který mu jeho handicap autismu dovoluje, a **nejsme** schopni nácvikem rozšířit repertoár sociálně vhodného chování. V tomto případě by se Jakub snažil využít stávající repertoár pozitivních interakcí. Tyto pozitivní interakce by s klientem dělal v rámci prevence ve chvíli, kdy se mu to bude hodit, a to v míře lehké přesahující 11 minut. Nečekáme tak na to, až si klient sám o interakci bude chtít říct.

Celý postup opět zaznamenáváme a průběžně vyhodnocujeme. Před terapeutickou

změnou bychom měli mít alespoň 14 dní záznamů o průběhu interakce klienta s ostatními. Poté si řekneme, jestli zkusíme rozšířit repertoár, nebo v rámci prevence využijeme aktivně stávající repertoár klienta, a opět dva až tři týdny zaznamenáváme. Teprve poté můžeme vyhodnotit, zda postup má smysl, ne dříve. Pokud postup nezabere, buď jsme špatně navrhli rozšiřování sociálně vhodných interakcí, nebo jsme špatně odhadli čas, kolik klient chce být v interakci, nebo jsme špatně odhadli hypotézu funkčnosti (klient není agresivní pro připoutání pozornosti, ale třeba pro získání klidu od práce).

Obvykle tak není cílem udržet rozhovor s klientem na dvacet minut denně (většinou na to není čas a klient o to ani nestojí). Cílem je v čase, který jsme zjistili z druhého kroku postupu, dělat velmi krátké (několikasekundové) a velmi časté (5x za hodinu) preventivní interakce (poškrabání zad, jedna otázka, oční kontakt, zatleskání si s klientem aj.). Tím se nám často daří zlepšit pohodu u lidí s autismem.

PhDr. Hynek Jůn, Ph.D.

INZERCE

Pomahamelecit.cz inovuje

Web pomahamelecit.cz byl vytvořen proto, aby představil široké odborné veřejnosti projekt HARTMANN Solutions – komplexní zákaznická řešení, která propojují nabídku produktů, souvisejících služeb a poradenství a jsou zaměřená na odborníky z řad poskytovatelů zdravotní a sociální péče. Již dva roky tak stránky nabízejí nejen lékařům, sestřám, managementu zdravotnických zařízení a zařízení sociálních služeb, ale i lékárníkům informace o možnostech, jak zefektivnit poskytovanou péči a to jak z medicínského, tak z ekonomického a procesního hlediska.

Konkrétní výsledky spolupráce a zkušenosti klientů s firmou HARTMANN – RICO jsou pak v rámci webu prezentovány formou osobních zkušeností se službami a produkty a také formou případových studií.

Aktuální obsah a rozhovory s odborníky

Nyní prošly webové stránky pomahamelecit.cz několika změnami. Tou nejvýraznější je vytvoření tzv. „redakční části“, která přináší aktuální informace všem skupinám odborníků. Každý měsíc zde najdou články týkající se aktuálních událostí v oblasti zdravotnictví a sociální péče. Připravovány jsou pravidelně také původní rozhovory se zajímavými osobnostmi z oboru, které nabídnou svůj osobitý pohled a názory na oblast zdravotnictví a sociální péče a přispějí vlastními profesními zkušenostmi a postřehy.

Každý návštěvník stránky pomahamelecit.cz zde nyní nalezne nejen nabídku produktů, služeb a poradenství konceptu HARTMANN Solutions, včetně prezentace konkrétních zkušeností klientů z praxe, ale nově také zajímavé příspěvky o aktuálních tématech českého zdravotnictví.

Aktivizace – proces, kterým

Tento článek je úvahou nad tématem aktivizace v sociálních službách. Jeho cílem není prezentovat vybrané způsoby aktivizace, ale zamyslet se nad tím, jak můžeme toto téma uchopit, jaká jsou východiska, rizika a nevýhody.

» Co to aktivizace vlastně je?

V relevantní legislativě není blíže uvedeno, co má poskytovatel sociální služby dělat, aby naplnil jednu ze základních činností mnohých druhů služeb – „výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti“. Ve své lektorské a konzultantské praxi se setkávám s obtížemi poskytovatelů toto téma vhodně interpretovat a naplnovat jej, a to především v rezidenčních typech služeb (ale i v denních a týdenních stacionářích) pro seniory, lidi s mentálním nebo fyzickým postižením, pro lidi s duševním onemocněním.

Aktivizace je proces, kterým jsou lidé (jedinci nebo i skupiny) vedeni k čínorodosti (zdroj: www.slovník-cizích-slov.abz.cz, prof. PhDr. Rudolf Kohoutek, CSc.). Jak je z této charakteristiky patrné, výsledkem je „čínorodost“ – tedy stav člověka, kdy má dobrý pocit z toho, že něco dělá (sám pro sebe nebo pro své okolí). V kontextu sociálních služeb je zároveň dobré toto obecné vymezení upřesnit ve smyslu naplňování obecných zásad sociálních služeb – podporovat nezávislost na službě, rozvoj samostatnosti atd. Smyslem aktivizace v sociálních službách je tedy podporovat takové procesy, jejichž výsledkem je větší nezávislost na službě a vyšší míra samostatnosti. Zvolené aktivizační činnosti by měly být v souladu se stanovenými cíli služby, vymezeným okruhem osob a druhem sociální služby.

Pro potřeby tohoto článku můžeme odlišit 2 typy aktivizačních činností:

- ty, které vedou k získání něčeho nového – pro člověka jsou výzvou a jejich základním kamenem je poskytnutí prostoru pro získání nové zkušenosti, která jej aktivizuje,
- ty, které vedou k udržení stávajících dovedností – východiskem je jeho předchozí čínorodost, kterou ale již nezvládne sám a potřebuje při ní podporu. Při těchto činnostech nejde o hledání něčeho nového, ale o zachování předchozích dovedností a aktivit.

» Aktivizace ve službě a aktivizace v běžném životě

Kdybychom se zamysleli nad otázkou, co nás samotné aktivizuje, pravděpodobně bychom přišli na mnoho různých činností, které podnikáme buď sami, nebo ve skupině lidí, někdy v určitém pravidelném rytmu, jindy neplánovaně a náhodně.

Poskytování sociální služby je postaveno na individuálním naplánování průběhu služby v souladu s cíli služby, druhem služby a okruhem osob. Vymezení základních činností je pouze vodítkem, jakým způsobem a v jakých oblastech naplňujeme tyto cíle. Uvedení „aktivizační činnosti“ v základních činnostech druhu služby neznamena automaticky provozování specializovaných aktivizačních programů nad rámec poskytované služby, kterou jsme si s uživatelem domluvili. Naopak to znamená, že si s uživatelem domlouváme činnosti, které mimo jiné povedou k jeho aktivizaci.

Poskytovatelé často nabízí finančně nákladné aktivizační programy, jejichž provozování je mnohdy velmi náročné nejen personálně (specifická odbornost pracovníka, někdy i specifická pracovní pozice), ale i provozně (energie), materiálně a prostorově (vybavení keramických dílen, speciální vybavení na výtvarné techniky). Tímto se potenciál a energie pro aktivizaci „vyčerpá“ a management zařízení věří, že uživatelé jsou dostatečně aktivizováni. Proč ne, pokud má zařízení takovéto možnosti a zdroje, ale je třeba si uvědomit, že to je jen první krok k cíli, ne cíl sám o sobě. Méně nákladným řešením může být změna přístupu poskytovatele, tj. investice do vzdělání personálního zajištění, jež umožní realizaci individuálních potřeb uživatelů, které by ve výsledku vedly k jejich aktivizaci mnohem efektivněji a individuálněji.

V životě mimo sociální službu si člověk sám stanovuje, co ho aktivizuje a jak a kdy se do tohoto procesu zapojí. Tento princip by měl být respektován i v sociální službě. Úkolem služby je společně s uživatelem stanovovat, objevovat činnosti, které ho baví, motivují a vedou tak k jeho aktivizaci. To, zda je člověk aktivizován, určuje a vyhodnotí pouze on sám. Aktivizace ve svém významu tedy nemusi vždy znamenat aktivní způsob života.

Stále se setkáváme s tím, že průběh dne v pobytové službě je postaven na účasti v aktivizačních programech, a pokud se jich uživatel neúčastní, mají pracovníci

pocit, že není dostatečně aktivizován. V kontextu výše řečeného je důležité zmínit, že jakýkoliv individuální způsob poskytování služby může vést k aktivizaci člověka. Nikde není určeno, že musí být ve skupinové formě nebo v určité pravidelnosti. Domnívám se tedy, že „aktivizační činnosti“ dle zákona naplňujeme, pokud jsme jako poskytovatelé schopni personálně zajistit individuální způsoby aktivizace svých uživatelů. Tím nemám na mysli zvýšené náklady na jakékoliv činnosti, ale realizaci činností vedoucích k aktivizaci a zároveň naplnění individuálního cíle v souladu s cíli a posláním konkrétní sociální služby.

Neznamená to, že by bylo chybou poskytovat skupinové aktivizační činnosti. Pokud jsou však poskytovány skupinově, musíme být připraveni s uživatelem domluvit a objevovat i jeho individuální potřeby aktivizace, to znamená i takové, které si zatím on sám neuvědomil. A zároveň respektovat, pokud uživatel odmítá skupinový způsob aktivizace nebo její formu.

» Nejčastější překážky ve fungující aktivizaci uživatelů

Uniformita – Pro poskytovatele je výhodnější vytvořit jednotnou nabídku aktivizačních činností, včetně pracovních postupů a očekávaných výsledků. Tím sice naplní jednu ze základních činností, ale zároveň ztrácí příležitost pracovat s individuální představou uživatele o tom, co on očekává od aktivizace.

Danost – Aktivitu probíhají pravidelně pouze v určený den a hodinu. Poskytovatel se domnívá, že tato nabídka zjednodušuje každodenní rozhodování uživatelů o náplni dne a vede k větší efektivitě. Ovšem výsledkem může být pouze trávení volného času bez žádoucí aktivizace. Zde je největším rizikem to, že se uživatel musí rozhodnout pro nějakou aktivitu jen proto, že nemá možnost být sám a „nic nedělat“. Jeho rozhodnutí je tak manipulováno poskytovatelem, jenž nemá volného pracovníka, který by se mu věnoval.

Samoučelnost – Nevhodně zvolený typ činnosti: např. uživatel vyrábí keramickou ozdobu, což mu sice umožní strávit „volný“ čas aktivitou, která však nemá hlubší význam a smysl než bezduché prokázání aktivizace. Aktivizační činnost může být pestrá. V každém případě musí s sebou nést i určitý smysluplný cíl. Pro uživatele je to např. hrdost nad vlastní

jsou lidé vedeni k činorodosti

dovedností vytvořit dárek pro své blízké. Pro poskytovatele je to zase možnost realizace druhého plánu a tím je třeba rehabilitační, léčebný nebo socializační význam aktivizace. Aktivizace bez širšího významu je pouze krátkodobá a nemá potenciál využitelnosti v životě uživatele.

Personální úspory – Poskytovatel se pro skupinové aktivity často rozhoduje také z důvodu personální úspory, kdy jeden pracovník souběžně poskytuje službu více uživatelům. To automaticky neznamená, že vše má probíhat individuálně a skupinové aktivity jsou špatné. Ve skupinové práci je přítomný velký potenciál učení a vzájemného obohacování. Je však nutné odlišovat skupinovou aktivitu, kde se skupina společně podílí na společném cíli, a individuální práci s několika uživateli najednou, kdy pracovník pouze rozděljuje svoji pozornost mezi pět jednotlivců, což je pro něj psychicky velmi náročné, ale zároveň málo efektivní.

Nezkušenost – Specifickou dovedností pracovníka je pracovat se skupinou zahrnující více uživatelů služby tak, aby podporoval jednotlivce ve vytváření týmu, ve kterém všichni vzájemně spolupracují a podílejí se na společném výsled-

ku podle svých schopností a dovedností. Pracovníci často nemají dostatek zkušeností a kompetencí pro takovýto způsob práce. Zároveň je třeba hledat takové činnosti, které jsou pro skupinovou práci vhodné.

Bez vnějších podmínek – Další překážkou obvykle bývá provozní režim v pobytových službách, kdy je v průběhu dne vyhrazen čas na aktivizaci, ale nevyhovující prostorové podmínky a vybavení (např. malá kuchyňka pro přípravu jednoduchých jídel) znemožní pravidelnou a cílenou práci. Pro pracovníky pak bývá opravdu obtížné pružně reagovat na individuální potřeby uživatelů, obzvláště když management zařízení nehledá s pracovníky v přímé péči společné řešení.

Manipulace – Častým omylem je také představa, že vítaným výsledkem aktivizační činnosti je nějaký „produkt“ (výrobek), při jehož výrobě byl uživatel zabaven a líbilo se mu to. Při úvaze o efektivitě takovéto aktivizace pomáhá položit si otázku „Měl by uživatel zájem o takovou činnost sám od sebe, nebo mu nic jiného nezbyvá?“. Uživatele ve jménu aktivizace tak donutíme provozovat takovou čin-

nost, kterou vzhledem k její náročnosti a komplexnosti nebude moci nikdy vykonávat sám. Aktivita se mu sice možná líbí, ale v důsledku je vždy závislý na tom, kdo jej aktivizuje. Bezpečně tak zajistíme, že se nemůže takovou činností naučit a v budoucnu provádět samostatně. Cestou ven z této slepé uličky je snažit se, aby uživatel formou informovaného souhlasu znal smysl činnosti a my byli připraveni na možnost její volby a alternativy.

» Aktivizace jako hledání motivace

Aktivizace uživatelů sociální služby je tedy proces, ve kterém nejdůležitější otázkou je: „Co motivuje tohoto konkrétního klienta být aktivní a činorodý nebo co by ho k tomu mohlo motivovat?“ Aktivizace, jak jsme si ukázali, není slepé nabízení stále stejných skupinových činností, ale je procesem hledání individuální motivace, kterou máme každý z nás v sobě ukrytou.

Dita Vojířová

lektorka, konzultantka o. s. Proutek pro oblast zvyšování kvality sociálních služeb
dita@proutek.cz, www.proutek.cz

INZERCE

od roku 1992. V roce 2005 založil společnost Interier Vysočina, s. r. o., se sídlem v Pelhřimově.

Společně s technickým, funkčním i designovým vývojem všech výrobků byly zdokonalovány i postupy řízení a jednotlivé procesy probíhající ve společnosti. Z těchto důvodů byl zaveden systém řízení jakosti dle normy EN ISO 9001.

V případě zájmu jsme připraveni vyhovět Vaším specifickým přáním a požadavkům, rádi Vám také zašleme naše ceníky a katalogy.

Příklady referencí:

- **Domov důchodců Horní Planá** – kompletní vybavení
- **Nemocnice Pelhřimov** – vybavení pokojů, ordinací – sesterny
- **Domov důchodců Filipov** – kompletní vybavení pokojů
- **G-centrum Tábor - Azylový dům pro ženy a matky s dětmi** – vybavení pokojů
- **Alzheimer Centrum** – vybavení pokojů, sesterny

Kontakt:

K Silu 1143, 393 01 Pelhřimov,
tel.: +420 602 708 302-3, Tel./fax: +420 565 382 128
e-mail: info@interier-vysocina.cz, www.interier-vysocina.cz

Společnost Interier Vysočina, s. r. o., se zaměřuje na kompletní realizaci interiérů pro zdravotnictví, domovy sociální péče, kanceláře, hotely, prodejny, školy a bytovou výstavbu. Poskytujeme veškeré služby od poradenství, 3D návrhu (projektu), rozpočtu, zajištění výroby, expedice, dopravy a montáže. Samozřejmostí je záruční a pozáruční servis. Jednatel firmy pan Pavel Coufal se pohybuje v odvětví výroby nábytku

SMART nemusí být

Osobní cíle klientů (nejen) pobytových

Cílem tohoto příspěvku je přiblížit výhody a nevýhody využívání metody SMART a nabídnout jiné metody při stanovování osobních cílů klientů sociálních služeb.

V praxi se setkáváme s různými názory na tuto problematiku. Standard č. 5 (příloha č. 2 k vyhlášce č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů – dále jen standard č. 5) požadavek na to, aby osobní cíl klienta byl stanovován pomocí metody SMART, neobsahuje. Někteří poskytovatelé sociálních služeb, inspektoři kvality, konzultanti a další odborníci však tuto metodu využívají či doporučují.

➤ Co je SMART

Metodu SMART publikoval George T. Doran v Management Review v roce 1981 (SMART 1981). Pokud jde o samotné slovo „SMART“, podle Armstronga (2011) se jedná o první písmena následujících kritérií:

S (specific) – konkrétní, jasný, pochopitelný

M (measurable) – měřitelný, a to pokud jde o čas, kvalitu, kvantitu

A (achievable) – dosažitelný

R (relevant) – důležitý z hlediska cílů organizace, propojenosti cílů organizace s cíli jedince

T (time framed) – dosažitelný v určitém termínu.

Metoda je převzata z oblasti **managementu**. Ten Cejthamr, Dědina (2010: 19) definují jako: „proces tvorby a udržování prostředí, v kterém jednotlivci pracují společně ve skupinách a účinně dosahují vybraných cílů“. Uvádějí také, že management je aplikován ve všech organizacích, a to bez ohledu na poslání či obor činnosti, což značí, že management figuruje i v sociálních službách. Se sociálními službami se samozřejmě pojí také samotná sociální práce, která dle Mlčáka, Kubicové (2006: 410) „stojí na křižovatce, z níž vedou dvě základní cesty. Jedna z nich vede k západnímu, tzv. novému manažerismu a druhá k pokračujícímu rozvoji humanistické per-

spektivy.“ Autoři zdůrazňují, že je nezbytné přijímat vlivy nového manažerismu kriticky. Souhlasím s jejich názorem, že za základní kategorii sociální práce nelze považovat proces **poskytování služeb**, ale zejména proces **pomáhání**. Manažerská terminologie dominující v české sociální práci (i v sociálních službách, pozn. autorky) značí zvyšující se formalizaci, standardizaci či byrokratizaci.

➤ Osobní cíle klienta

„Chceme-li dosáhnout cíle, nesmíme přeskočit start a průběh závodu.“ (autorka)

Jistě mi mnozí z vás dají za pravdu, že **osobní cíl** klienta bývá pro pracovníky „strašákem“. Skoro to vypadá, že se tolik soustředíme na osobní cíl, až zapomínáme na samotného klienta. Jedním z požadavků standardu č. 5 je **plánování průběhu sociální služby s ohledem na osobní cíle a možnosti klienta, přičemž poskytovatel plánuje spolu s klientem**. Pokud chceme dobře individuálně plánovat, musíme začít poznáváním klienta, zjišťováním informací o jeho minulém i současném životě. Teprve se zjištěnými informacemi v ruce se můžeme začít spolu s klientem zamýšlet nad stanovením cíle.

Pro konkrétní představu si pojďme výhody a nevýhody SMART metody ukázat na příkladu: Paní Matylda se stala klientkou domova pro seniory. Obývá jednolůžkový pokoj. Má tři dcery, které jí přislíbily, že ji budou každý víkend navštěvovat, neboť bydlí blízko domova. Paní Matylda pracovala většinu života jako účetní. Manžel jí zemřel zhruba před deseti lety a doposud žila sama v rodinném domku na vesnici. Její zdravotní stav se však postupně zhoršoval, v současnosti chodí o dvou francouzských holích, má cukrovku a píchá si inzulin, a protože v dané lokalitě není dostupná pečovatelská služba a rodina paní Matyldy je v týdně pracově velmi vytížená, odešla do domova. Paní Matylda ráda pletla a háčkovala, ale už je to na ni „titěrná“ práce. Také ráda četla, ale horší se jí zrak.

Když se sociální pracovníce při sociálním šetření před nástupem paní Matyldy ptala, v čem jí služba domova může pomoci, co od ní očekává, paní Matylda

uvedla, že už to doma nezvládá, děti nemají čas a potřebuje pomoc hlavně se zajištěním jídla, s koupáním a také by ráda byla s lidmi, kteří jsou jí věkově blízko. Nyní přichází na řadu klíčová pracovníce, která bude „průvodkyní“ paní Matyldy při plánování průběhu sociální služby, stanovování a vyhodnocování jejich osobních cílů.

1) Výhody metody SMART pro stanovení cíle klientky

- Vodítko pro stanovení cíle, který je konkrétní, měřitelný, dosažitelný, důležitý pro klienta a časově ohraničený. O výhodu se jedná, pokud klíčová pracovníce velmi dobře zvládá komunikaci, vhodně klade otázky, je empatická, dokáže formulovat myšlenky paní Matyldy tak, aby odpovídaly dané metodě, je schopna vidět situaci paní Matyldy komplexně.
- Cíle se dobře vyhodnocují.

2) Nevýhody metody SMART pro stanovení cíle klientky

- Klient spolu s pracovníkem nedokážou naformulovat cíle dle této metody, cíle jsou obecné, neměřitelné, dosažitelnost je nejistá. Např. paní Matylda chce spokojeně v domově dožít; pak se naopak jedná o cíle „DUMP“, což lze přeložit jako „hloupé“, a těm bychom se měli dle Lojdy (2011) vyhnout. Takové cíle jsou nedokonalé, nereálné, nesprávně zaměřené.
- Cíl je stanoven pouze z toho důvodu, že musí být stanoven, a je formální.
- Nejedná se o cíle strategické, taktické ani operativní, ale o individuální cíle lidské bytosti.
- Je stanoven jeden či několik málo cílů, které nevystihují celý průběh sociální služby a nerespektují klienta jako celistvou bytost (např. paní Matylda si přeje, aby dostávala jídlo na pokoj a aby se scházela 1x týdně u kávy s ostatními klienty; jedná se pouze o dílčí části poskytování sociální služby a pomáhání).
- Cíle klienta se mohou jevit jako dosažitelné, později se ukáže, že tomu tak není. Stejně tak určitých cílů nelze dosáhnout v předem určeném termínu.
Pozn.: Ve vztahu ke kritériu „T“ (dosažení v určitém termínu) se často v praxi cíle

„chytrý“ služeb sociální péče

člení na dlouhodobé a krátkodobé. Z tohoto pohledu by se musela paní Matylda se svou klíčovou pracovníci navíc rozhodnout, které cíle mají krátkodobý a které dlouhodobější charakter. Moje zkušenosti jsou takové, že si s tím pracovníci často nevědí rady. U jednoho poskytovatele sociálních služeb tak i může dojít k různé praxi, kdy někteří pracovníci pohlíží na určité cíle jako na krátkodobé, jiní jako na dlouhodobé. Dovolují si v tuto chvíli položit otázku: Je to opravdu nutné? Co to přinese klientce či komukoli jinému?

3) Jakou metodu zvolit, pokud SMART vyhodnotíme jako nevyhovující?

Individuální plánování je určeno klientům sociálních služeb a vysokému počtu pracovníků v sociálních službách. Proto bychom z něj neměli dělat složitou vědu, ale měli bychom se snažit, aby bylo pro paní Matyldu a její klíčovou pracovníci přirozené. Abychom toho dosáhli, je možné využít metodu vycházející ze základních lidských potřeb.

MASLOWOVO HIERARCHICKÉ USPOŘÁDÁNÍ POTŘEB

Základní potřeby:

fyziologické potřeby (uspokojení hladu, žízně, sexu); potřeby bezpečí (vystupují v situacích vyvolávajících ztrátu pocitu jistoty, v situacích nebezpečí, ekonomického selhání);

Psychologické potřeby:

potřeby přináležitosti a lásky (být milován druhými, být akceptován a patřit někomu); potřeby uznání (potřeba výkonu, kompetence, respektu, důvěry, získání souhlasu);

Potřeby sebeaktualizace:

potřeby realizovat své schopnosti („být tím, kým mohu být“), osobního růstu, zahrnující kognitivní a estetické potřeby (potřeby objevovat, tvořit, uspořádat).

(Nakonečný, 1997)

Potřeby jsou běžné, má je každý z nás. Od potřeb základních (voda, jídlo, spánek, teplo) přes potřebu cítit se v bezpečí, mít rodinu, na kterou se můžeme spolehnout a která má o nás zájem, potřebu úspěchu a uznání, dále přes potřebu rozumět tomu, co nám kdo říká, potřebu

příjemného prostředí, upraveného zevnějšku, pěkně upraveného jídla na talíři až k tomu, že náš život má smysl a vážíme si druhých i sami sebe. Přesto, že se důležitost uspokojování jednotlivých potřeb liší, pracovníci sociálních služeb mají úplně stejné potřeby jako jejich klienti. Klienti mají **potřeby**, které bychom jim měli pomoci naplnovat. **Tady hledíme osobní cíle.**

Podíváme-li se ještě jednou do oblasti managementu, dle Růčkové (2011) stanovuje v podniku vrcholový management dvě skupiny cílů (pozn.: vztahuje se k finančnímu plánu): **široké** (např. práce realizovaná na ziskové bázi, nepřetržitý růst tržní ekonomiky firmy, pozitivní filozofie firmy) a **specifické** (např. návratnost investičních výdajů 12 %, nárůst zisku ve výši 1,5 %). Domnívám se, že cenný individuální plán je takový, ze kterého je patrný požadovaný **průběh** sociální služby (v čem je klient podporován, v čem je mu pomáháno, co se podařilo, na čem se pracuje, co klient potřebuje, zdali se soběstačnost klienta zvýšila, snížila či stagnuje z objektivních důvodů). Cíl vnímám jako hlavní **potřebu** klienta a netrvám na tom, že musí být **konkrétní** (nebo specifický dle výše uvedeného). Konkrétní však budou kroky k naplnění cíle. Ať už si klient přeje cokoli, nikdy nemůžeme pochybovat o tom, že je to pro něj **významné**.

➤ Individuální plán a osobní cíle paní Matyldy

Pro lepší orientaci v plánování průběhu sociální služby můžeme využít **harmonogram dne** (snímek dne či jiné označení), který bude obsahovat obvyklé zvyklosti paní Matyldy a potřebnou míru podpory, pomoci a péče při konkrétních činnostech. V tomto harmonogramu nalezneme informaci o tom, kdy obvykle paní Matylda vstává, jestli ráno potřebuje pomoc s hygienou (pokud ano, tak s čím a jak), jak nejraději tráví dopolední čas, kde a jak chce obědovat atd.

Je důležité si uvědomit, že sociální služba poskytuje základní činnosti dle zákona o sociálních službách a prováděcí vyhlášky (které klient potřebuje a na kterých se s poskytovatelem dohodl), ze kte-

rých se vlastně skládá **průběh poskytování sociální služby**.

Paní Matylda nejen při sociálním šetření, ale i v rozhovoru s klíčovou pracovníci uvedla, že:

- už to doma nevládá,
- děti nemají čas,
- potřebuje pomoc hlavně se zajištěním jídla,
- pomoc s koupáním,
- ráda by byla s lidmi, kteří jsou jí věkově blízko.

Vidíme tady několik cílů (některé jsou obecné – široké, některé konkrétní – specifické), se kterými budeme dále pracovat.

Zásady při práci s osobními cíli:

- Z rozhovoru s klientkou si děláme poznámky, které si rozčleníme na jednotlivé části.
- Obecnější formulace klientky by nás měly navést na doplňující otázky: Co vám doma dělalo největší problém, že už jste to tam nevládala? Jak byste ráda trávila čas s ostatními klienty v domově? Ráda si povídáte? Chtěla byste se účastnit pracovní terapie? Kolegyně se budou snažit o nalezení takové práce, která vám bude vyhovovat a zvládnete ji. Atd.
- Snažíme se dozvědět se co nejvíc informací o klientce (Takových informací, které jsou důležité pro plánování služby!): Raději se koupete, nebo sprchujete? Vyhovuje vám provádění koupele spíše ráno, nebo večer? A jak často jste se koupala doma?
- Díváme se na klientku komplexně. Zajímá nás historie klientky, co jí baví, co má/nemá ráda, s čím potřebuje pomoci atd.
- Z rozhovoru a pozorování klientky vyvozujeme její potřeby. Např. potřeba zajištění stravy, bezpečí (potřeba dohledu a pomoci z důvodu zhoršeného zdravotního stavu), potřeba sounáležitosti (setkávání se s lidmi věkově blízkými).
- Potřeby/cíle klientky pomáháme upokojuvat/naplňovat zejména prostřednictvím personálu a základních činností domova pro seniory (§ 49 odst. 2 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů).

»»» 24

SMART nemusí být „chytrý“

««« 23

Při plánování služby a naplňování cílů nám pomohou otázky typu:

- CO? O jakou činnost se jedná; například koupání, účast na pracovní terapii.
- KDO? Kdo se podílí na té které činnosti; např. klientka, který pracovník, rodina.
- JAK? Jakým způsobem, jaké jsou kroky; např. pracovník v sociálních službách, který vede pracovní terapii, klientku před konáním terapie osloví a nabídne jí účast.
- KDY? Kdy ta která činnost probíhá.

Co klíčová pracovníce i celý tým pracovníků může udělat pro paní Matyldu, aby pomoc vycházela z jejích individuálně určených potřeb, působila na ni aktivně a byla poskytována v jejím zájmu? Klíčem k úspěchu je profesionální přístup pracovníků, dostatečná komunikace, zájem o klienta. U paní Matyldy se

např. klíčová pracovníce může zajímat o to, jestli po objektivním posouzení zdravotního stavu může paní Matylda pracovat na tom, aby chodila bez francouzských holí (to může být další osobní cíl), jestli se nespřátelí s některou z dalších klientek natolik, že by se ráda přestěhovala na dvoulůžkový pokoj, nebo jestli je poskytovaná pomoc při hygieně adekvátní k možnostem a schopnostem paní Matyldy.

Někdy stačí podstoupit a podívat se na možnosti a potřeby klienta z „ptačí perspektivy“, vést diskusi o klientovi v týmu, komunikovat s rodinou a především **aktivně** pracovat se všemi informacemi, které nám o sobě klient sdělí a které vypořádáme.

Na závěr ještě jeden příklad, který není ve službách pro seniory výjimkou, a to je situace, kdy nám klient sdělí, že by chtěl ve službě „v klidu umřít“ či „spokojeně

dožít“. V tomto případě opět postupujeme v souladu s výše uvedenými zásadami. Důležité je také vědět, že individuální plán kompletně nevytvoříme první den nástupu klienta do zařízení, ale že postupně sbíráme jednotlivé střípky, ze kterých se vytváří obraz průběhu poskytování služby.

Individuální plánování můžeme vykonávat za pomoci různých metod. Metoda SMART je jednou z možných cest, ovšem její funkčnost v praxi vyžaduje dostatečné teoretické i praktické školení klíčových pracovníků v této metodě. Pokud poskytovatel sociálních služeb jako prioritu nevnímá osobní cíle, ale samotného klienta, doporučuji volbu jiné metody.

Mgr. Soňa Chloupková

sociální pracovníce,

Domov V Podzámčí Chlumeck nad Cidlinou

Zdroje:

▪ ARMSTRONG, Michael. Řízení pracovního výkonu v podnikové praxi. 1. vydání 2011. Fragment Praha. ISBN 978-80-253-1198-1 ▪ CEJTHAMR, Václav – DĚDINA, Jiří. Management a organizační chování. 2. vydání. Grada Publishing, a. s. Praha 2010. ISBN 978-80-247-3348-7 ▪ LOJDA, Jan. Manažerské dovednosti. 1. vydání. Grada Publishing, a. s. Praha 2011. ISBN 978-80-247-3902-1 ▪ MLČÁK, Zdeněk – KUBICOVÁ, Alina. K pojetí klienta v sociální práci: manažerismus nebo humanistický přístup? In Proměny služeb klienta služeb sociální práce. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2006, s. 410 – 416. ISBN 80-7041-716-1 ▪ NAKONEČNÝ, Milan. Motivace lidského chování. 1. vydání. Praha: Academia, 1997. 270 s. ISBN 80-200-0592-7 ▪ RŮČKOVÁ, Petra. Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi. 3. vydání. Grada Publishing a.s. Praha 2011. ISBN 978-80-247-3916-8 ▪ SMART 1981 - dostupné on line ze dne 20. 5. 2012 na <http://rapidbi.com/history-of-smart-objectives/> ▪ příloha č. 2 k vyhlášce č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů ▪ zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

INZERCE

- ČAJE PREMIUM TEA
- KÁVOVINY LACAFFE
- CAPPUCCINO BOHEMIA
- OVOCNÉ SIRUPY MONZUN
- MOUČNÍKY

Nápoje chutné
a zdravé pro potřeby
Vašich klientů

CATUS®

CATUS spol. s r.o., Kyjovská 1598
580 01 Havlíčkův Brod, www.catus.cz

Senior cohousing

Když se ze sousedů stávají přátelé

Přestože povinnost poskytovat sociální služby svým občanům zatím zákonnou formou na obce plně nepřela (obce mají podle § 35 zákona o obcích „jen“ povinnost v rámci samostatné působnosti pečovat o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů, nikoli tedy přímo sociální služby poskytovat), řada obcí sociální služby sama poskytuje. Troufám si říci, že nejrozšířenější sociální službou poskytovanou obcemi je pečovatelská služba, která je poskytována jak ve vlastních bytech klientů, tak také v tzv. domech s pečovatelskou službou (DPS). Právě kolem těch v poslední době vznikla polemika, zda ještě stále plní funkci, kvůli které v šedesátých letech vznikly, nebo je tento model již překonán. Důvodem je stále častější zneužívání pečovatelské služby ze strany uživatelů bytů v DPS, kteří přesto, že ve skutečnosti službu nepotřebují, uzavírají smlouvy na její poskytování proto, aby si „přidělením“ bytu v DPS vyřešili svou bytovou situaci. Původní záměr – provozovat dům, ve kterém budou bydlet výhradně lidé, kterým je poskytována pečovatelská služba, se tak postupně vytrácí.

Nesmíme ale zapomínat na to, že DPS jsou významným nástrojem působícím jako prevence sociálního vyloučení. Vždyť většina lidí chce svůj život žít i v pokročilém věku v přirozeném prostředí, chce se scházet se svými známými, povídat si s nimi nebo také společně vyvíjet nějakou aktivní činnost, např. ruční práce, cvičení apod. A to bez ohledu na to, zda v důsledku věku částečně ztratili soběstačnost, nebo jednoduše proto, že jim důchod nestačí na stále se zvyšující náklady ve velkých bytech. Proč tedy prostě nepřizpůsobit pravidla pro uzavírání nájemních smluv v bytech v DPS a nepodmiňovat přijetí žádosti o byt uzavřenou smlouvou o poskytování pečovatelské služby? Zkrátka – proč by dnešní DPS nemohly plnit jednu z forem tzv. sociálního bydlení a navíc umožňovat nájemcům společenské vyžití a těm potřebným také poskytovat pečovatelskou službu?

Ve světě však existuje ještě jiná – vyšší forma bydlení seniorů nebo osamělých lidí, kdy se ze sousedů stávají přátelé, tzv. senior cohousing. Cohousing je

na rozdíl od tzv. sociálního bydlení naopak charakteristický mj. tím, že jeho obyvatelé jsou ekonomicky nezávislí. Název je možné přeložit jako „blízké sousedské bydlení“. K této formě bydlení je potřeba svobodného rozhodnutí budoucích sousedů vytvořit určité společenství, ve kterém budou žít, navzájem se přátelit, pomáhat si a společně o všem rozhodovat. Většinou se pro tuto formu bydlení rozhodují lidé, kteří nechtějí žít na sídlišti charakteristickém svou anonymitou. Chtějí bydlet v přátelském prostředí, se zdravými sousedskými vztahy, kde se navzájem znají, mají k sobě důvěru a chtějí si pomáhat v běžném životě s každodenními činnostmi. Při tvorbě senior cohousingu se počítá s potencionální vzájemnou neformální péčí často za asistence terénních a ambulantních služeb.

Seniori vlastní byty nebo domy s veškerým vybavením a navíc spoluvlastní společné prostory s vybavením, které se společenství rozhodne společně užívat (víceúčelová místnost s kuchyní a jídelnou, prádelna, sušárna, knihovna, dílna atd.). Vždy záleží na potřebách a zájmu celé komunity. Důraz je přitom kladen na bezbariérovost a dostupnost. Ideální počet obyvatel se odhaduje na 20–35 dospělých.

Hlavním smyslem cohousingu je umožnit seniorům stárnout v jednom místě, které by se stalo jejich přirozeným domovem. Seniori se o sebe pokud možno starají sami a sami o svém životě rozhodují. Společně tak rozvíjejí vzájemné sociální vazby, ctí tradice, organizují oslavy, vzájemně si pomáhají, pěstují ohleduplnost, učí se jeden od druhého.

Senior cohousing má díky aktivní účasti samotných seniorů při jeho tvorbě i fungování velký potenciál do budoucna, protože tak může lépe uspokojit potřeby a přání seniorů. Je jen otázkou, nakolik je tato forma bydlení realizovatelná také v našich podmínkách. Nemám teď na mysli jen ekonomickou soběstačnost seniorů, která s ohledem na výši důchodů u nás není zatím zcela běžnou záležitostí, i když i mezi dnešními našimi seniori se najdou tací, kteří by si bydlení formou senior cohousingu dovolit mohli. Jedná se mi spíše o vlastní iniciativu, ochotu spolupracovat, vzájemně si pomáhat, vytvářet zdravé sousedské vztahy, zkrátka o ty vlastnosti, kterými naše společnost obecně příliš neoplyvá.

Zájem o cohousing v ČR testoval v roce 2009 průzkum Fakulty architektury ČVUT v Praze, jehož cílem bylo upozornit na existenci senior cohousingu jako alternativního způsobu bydlení seniorů, zjistit případný zájem o senior cohousing v ČR a jakou podobu by měl cohousing mít. Dotazníku se zúčastnilo celkem 55 respondentů, z toho 45 žen a 10 mužů, kdy nejpočetnější skupinu tvořili lidé ve věku 51–60 let a 61–70 let. Odpovídali především lidé s ukončeným vysokoškolským vzděláním. Téměř polovina byla z hlavního města Prahy. Výsledky ukázaly, že dotazovaní lidé vnímají senior cohousing spíše pozitivně, i když se s touto formou bydlení dosud v praxi nesetkali. Hlavním důvodem, proč by tuto formu bydlení uvítali, je osamělost a podpora nezávislosti na pomoci od vlastní rodiny a státu. Právě vzájemnou pomoc a podporu, společnost přátel a udržování sociálních kontaktů označovali jako hlavní výhodu. Současně však odkázání na vzájemnou pomoc vnímali jako nevýhodu v případech, že by se k tomu někdo stavěl pasivně a neochotně. Objevila se také obava z možných konfliktů a neschopnosti se domluvit.

Výsledky průzkumu v podstatě odrážejí realitu ve vztazích mezi dnešními seniori (ale i ostatními členy naší společnosti), která společně s naší národní mentalitou vytváří poněkud odlišné podmínky pro realizaci podobných projektů. Pokud je mi známo, neexistuje v ČR žádný dokončený projekt cohousingu, i když několik pokusů už zaznamenáno bylo. Možná nejdále je skupina Těšíkov u Olomouce a cohousing 9 pramenů ve Starém Jičíně, v obou případech se však jedná o cohousing pro rodiny s dětmi.

Nejvíce cohousingů funguje v Dánsku, kde tato forma bydlení vznikla a dnes v ní žije přes 2% obyvatel Dánska. Další zemí, kde existuje přes 100 cohousingů, jsou USA. Vzhledem k demografickému stárnutí populace a nutnosti hledání udržitelného řešení jak pro jednice, tak pro celou společnost, by však vlastní iniciativa také našich současných i budoucích seniorů měla být vítána a podporována.

Bc. Dagmar Bradová
vedoucí odboru sociálních věcí
Úřadu městského obvodu Moravská
Ostrava a Přívoz

Organizace jako dobrý příběh

Úvod do narativního managementu

Chceme vám představit tzv. narativní přístup ke koučování, managementu i k celkovému pohledu na firemní praxi. Chceme načrtnout hlavní rysy narativní metodiky a využít ilustrací kazuistického zlomku narativní práce s pracovním týmem.

Jak ze zkušeností všichni dávno víme, firmy nejsou tvořeny jen produkty a rozvojovými projekty, ani je netvoří jakkoli magická čísla ekonomických ukazatelů, ale firmy jsou tvořeny především lidmi. Jak dnes s pýchou i s rozpaky říkáme – lidskými zdroji (je to současně poněkud nepohodlné a nepraktické zjištění).

Lidé mají svoji osobní historii a svůj profesionální vývoj aktuálně vyjádřený svým závazkem vůči firmě. Ten se projevuje plněním pracovních úkolů na úrovni zaměstnance. K nim se – na úrovni majitelů či managementu – přidávají vize a projekty toho, jak by měla fungovat celá firma. Čím vyšší je postavení člověka ve firemní hierarchii, tím větší je jeho možnost ovlivnit svými vizemi chod celé firmy.

Pro tzv. narativní (na příběhy orientovaný) přístup k firmě je klíčová otázka, jak lidé, kteří o firmě rozhodují, anebo na jejichž identifikaci s firmou záleží její úspěšnost (což mohou být prakticky všichni), dovedou skloubit svůj osobní profesní vývoj s vývojem podniku a z něho plynoucími firemními nároky. Pro úspěšnost celé firmy může být klíčové, jak rozhodující osoby ve firmě (ovšem nejen ony) řeší svoji aktuální bilanci – „vše pro sebe / vše pro tuto firmu, takovou, jak vypadá.“ V každém okamžiku firemního života můžeme spatřit všude přítomné drama transformace osobních a firemních témat, a to na všech úrovních.

Když se nový šéf oddělení představuje svým spolupracovníkům, říká jim, jak chce být jimi vnímán. Jejich reakce mu říká, jak tato jeho snaha byla přijata či odmítnuta, k jakým došlo změnám ve vnímání jeho snah a jak chtějí být

členové skupiny vnímání svým novým šéfem. Nicméně konec tohoto úvodního setkání neznamena konec takto započatého zaujímání pozic; to bude pokračovat tak dlouho, dokud budou tito lidé pracovat společně a dokonce ještě déle v historii, kterou budou vyprávět později. (Davies, Harré, 1991)

Je nemožné (Schütz, 1973) porozumět lidskému chování a procesům řízení, pokud ignorujeme lidské záměry. Je nemožné porozumět lidským záměrům, pokud ignorujeme rámce, v nichž tyto záměry dávají smysl. Takovými rámci mohou být instituce nebo sledy činnosti – zkrátka kontexty, které mají historii, v níž jak jednotlivé činy, tak celé historie jedinců mají a musejí být srozumitelné (co do svých záměrů a z nich plynoucích odpovědností). Skutečně, odpovědnost je hlavním pojítkem lidské spolupráce.

Odpovědnost však není jen odpovědností za plnění jednotlivých úkolů, ale odpovědnost musí odpovídat závazkům – společným závazkům. Primárně jde o závazek připojení se k tomu, co lze nazvat „společným tématem“. Téma se rodí vyjednáváním v komunikaci – rozhovoru. Klíčová témata žijí ve firmě jakožto něco, o čem se hodně mluví, co se vypravuje a převypravuje – jakožto příběhy. Ve firmě dlouho přetrvávající vyprávění, zvláště příběhy, jsou sedimenty norem a praktik a jako takové si zasluhují pečlivou pozornost... Příběhy se nepovalují kolem nás – jsou neustále přetvářeny, cirkulují a jsou vyprávěny rozporuplně. (Czarniawska, 2004, s. 45)

Narativní přístup (na příběhy orientovaný) přistupuje k lidem i celým firmám jako ke ztělesněným příběhům stagnace, úpadku a růstu. Příběh je to, co si vyprávíme, čím žijeme. Předpokládáme, že to nás dalekosáhle ovlivňuje při všech rozhodnutích a při plnění všech pracovních úkolů. Dobrý příběh – dobrý osobní a firemní příběh – tím, jak je neustále vyprávěn a převypravován, umožňuje nahlédnout a analyzovat způsob, jakým jedinec a firma zpracovávají své zkušenosti se sebou a s firmou, jak tyto zkušenosti permanentně opatřují významy a jakou hodnotu jim přisuzují. Jak již bylo řečeno, příběhy distribuují klíčová témata firmy, diktují, o čem se může a musí mluvit, o čem se mluvit nesmí, o čem a jak se smí a musí myslet a jak je to zakázáno. Pří-

běhy jsou „významovými reaktory“, které roztácejí soukolí podnikové kultury.

Narativní způsob práce je takové nahlížení na firemní praxi a takové vedení rozhovoru, které umožňuje identifikovat tato klíčová témata firmy nebo jedince, ukázat na jejich působnost ve firmě nebo v osobním profesionálním životě a v kontrastu k nim oživit procesy přijímání odpovědnosti za společné závazky. Porovnat tak současný jazyk vázaný na popisování problému s jazykem původních dějů vyjednávání, z nichž se zrodily původní či předchozí závazky – s původnější firemní zkušeností.

K žádosti o profesionální pomoc dochází ve chvíli, kdy se dominantním tématem stává téma PROBLÉMU (nebo ROZVOJE). To opanuje pole a potlačuje jiné linie vyprávění, které ustupují do pozadí. Mívá to za následek různé nežádoucí doprovodné projevy, jako např. nespokojenost lidí, výrazně rozdílné postoje k tomu, co je důležité; důsledkem toho je pokles produktivity. Lidé v moci PROBLÉMU pak vyprávějí příběhy naplněné připisováním viny (sobě, ostatním nebo nepříznivým okolnostem). Připojování se k tématům společného závazku je dalekosáhle narušeno. Firemní témata „degenerují“ v zavinění jednotlivých pracovníků. V důsledku toho se ze společensví firemních závazků stává hejno rozhádaných osob.

➤ Proces narativního koučování a poradenství

Do firmy jsme vstoupili v době pokračujícího poklesu obrátu, kdy hrozilo odtržení jedné dceřiné společnosti od centrální organizace. Lidé v lokální skupině byli dlouhodobě nespokojeni s přerozdělováním podílu na zisku. Navíc byli přesvědčeni, že jejich relativní produktivita dokonce překračuje produktivitu mateřské organizace. Přitom se cítili být dost soběstační, aby obstáli na trhu jako samostatný subjekt. Centrální organizací byly tyto snahy vnímány jako trestuhodné ohrožení celé společnosti. Celá problémová situace byla personifikována do konfliktu mezi „vůdcem separatistů“ a „pokryteckým generálním ředitelem“. Neochota připojit se k převládajícímu způsobu komunikace zcela zastínila původní ochotu sdílet společné firemní cíle a schopnost vidět je.

V další části článku chceme popsat jednotlivé kroky narativního poradenství, které lze přímo aplikovat na strukturu narativního koučovacího rozhovoru s jedincem. Současně chceme poukázat na konkrétní odlišnost narativní práce od tradičních forem.

1. Narativní diagnostika (dekonstrukce)

Narativní diagnostika firmy odhaluje síť konkrétních procesů (jazykových her), které vytvářejí, udržují a obnovují klíčové významy a hodnoty nezbytné pro každodenní chod firmy. Odhaluje procesy a události, jimiž se víze a cíle jednotlivců vztažené k firmě dostaly do firemního jazyka a vytvořily dominantní firemní příběh, dominantní firemní vědění, a to v jeho pozitivním i negativním významu. Tuto dvojakost hybných sil stojících v pozadí firemních procesů demaskuje právě dekonstrukce, a poukazuje tak na narušený vztah lidí ve firmě k vlastním zkušenostem. Tím je otevřena možnost uvidět před sebou dominantní firemní vědění jako jedno z možných, nikoli jako jediné.

Na začátku poradenského procesu jsme vyzvali všechny zúčastněné, aby každý ze své pozice popsal poslání společnosti. Společně setkání se zástupci všech stran jsme zahájili svým prohlášením: „Přemýšleli jsme o vaší objednavce poradenské pomoci a došli jsme k předpokladu, který vám chceme na samém začátku sdělit: Domníváme se, že samotný fakt, že jsme se dnes tady sešli, musíme považovat za výsledek historie vašich snah o spolupráci. To, kam jste se nyní dostali, je nejspíš společný problém. Chceme se s vámi podívat, co všechno k němu patří. Kdo z vás by chtěl začít?“

Chceme nyní společně zakusit moc problémové situace ve všech podstatných aspektech bez ohledu na postoje stran, protože všichni prožívají situaci ve vší její rozporuplnosti.

Generální ředitel začal popisovat situaci jako nefungující komunikaci a jako nedostatek zájmu o společné cíle.

Pověřená zástupkyně „vzbuřenců“ formulovala problémovou situaci jako důsledek nekorektního přerozdělování podílů na zisku, a tedy porušování společenské smlouvy. Dále uvedla jako problém arogantní nekomunikativnost centra. Zdůraznila, že toto stanovisko pouze tlumočí, protože ředitel „dceřinky“ se na schůzku ani nedostavil. Zástupci správní rady vyjádřili své znepokojení z konfliktní situace různě – jeden směřoval svou otázku generálnímu řediteli, proč si nezjedná pořádek, druhý zdůrazňoval nutnost otevřené komunikace z obou stran. Poté jsme se všemi účast-

níky setkání formulovali firemní témata, která jsou problémovými tématy ohrožena: „poskytovat dobré služby“; „využívat kompetence centrálního vedení pro celek“; „transparentnost řízení pro celou organizaci“; „aby platilo, co bylo dojednáno“.

Po identifikaci klíčových firemních a problémových témat jsme se dotazovali na jejich minulý život ve firmě. Zajímaly nás konkrétní situace, události a procesy, z nichž se firemní témata zrodila, a posléze momenty, kdy a pro koho jednotlivá firemní témata přestávala být závazná.

Poté jsme zkoumali, jak jednotliví účastníci procesu hodnotí svoji pozici vůči těmto tématům, jak jim v takovém vztahu s nimi je. Ukázalo se, že ačkoli jsou jednotlivá témata přisouzena opačnému táboru, jejich dopad je pociťován v organizaci, která je jako takové pojmenovala.

2. Otřesení (firemního) vědění

Taková analýza je zároveň diagnostikou, jíž jsou všichni aktivními účastníky, a současně citelnou intervencí do firmy. Narušuje dosavadní systém víry. Tím ohrožuje zaběhlý způsob zpracovávání zkušenosti. Taková situace je více než konfliktní, ohrožení je daleko hlubší – je krizí identity zúčastněných jedinců i celé firmy či firemní jednotky. Precizní nastavení poradenského projektu, dobře vyjednaný kontrakt a z něho plynoucí dobře nastavené kompetence a odpovědnost za transformační proces jsou nezbytnými podmínkami pro to, aby se celý proces nezastavil. Rizika krize vědění musejí být průběžně vyvažována bezpečím spolupráce a trvajícím zárukami od odpovědných osob. Proces, kterým neproběhne krize vědění, probíhá sice populárněji a hladčeji, jeho užitek je však minimalizován – starý stereotyp dominantního vědění je pak totiž zachován.

V postupu práce s touto firmou dokonce vykristalizovala témata nová, která již příslušela jednotlivým skupinám (tedy centru a dceřině společnosti). Též se ukázalo, že lze témata sloučit do větších celků, jejichž společným poznávacím znamením bylo téma NEDŮVĚRY. Ta se rozrůstala všemi směry – byla situována jak do tábora protivníka, tak i do vlastních řad. V této fázi poradenského procesu dále eskalovaly vzájemné averze a obviňování z věrolomnosti. Zároveň se však objevilo i sebeobviňování, bylo rozrušeno původní zcela jednoznačné a černobílé vidění my=dobří, oni=špatní. Vystavala otázka: kdo je nositelem „pravé víry“? Účastníci měli v některých případech zcela zásadní pochyby, zdali celé jejich snažení ve firmě není klamnou iluzí.

3. Rozhodování o změně (externalizace)

V srdci externalizační práce je otázka: „co s vámi PROBLÉM dělá?“ Zhuštěným vyjádřením průběhu narativního koučování je výrok a zážitek vztahující se k problémovému tématu: „to nejsem já“ či „to k nám nepatří“. Tyto momenty jsou zárodky možných budoucích řešení, respektive nalezení původního smyslu. Externalizované téma zejména poukazuje na odklon od primárního nastavení či cíle (firmy, individuální kariéry). V průběhu dalšího soužití s podnikem či lidmi v něm se ovšem vytváří podivná symbióza s vetřelcem, lidé se přizpůsobují a působení cizího elementu není na první pohled patrné.

Externalizace je takový způsob naslouchání a dotazování, který umožňuje odvrhnout zmiňovaná nežádoucí témata, či neproduktivní součásti hybných procesů. Tedy to, co bylo kdysi internalizováno, vkomponováno do systému rozhodování a nyní se ukazuje jako problematické. Dekonstrukce identifikuje, externalizace zbavuje.

Lidé tuto hru podstupují snadněji než v předchozí fázi, protože mají možnost vystoupit z konfliktních situací, osvobodit se od vzájemného připisování viny i zásluh a znovu najít své šance. Firma jako celek nachází svá nová témata a svou novou identitu. Nový potenciál možností je podnětem k novým klíčovým rozhodnutím a k novým pravidlům hry.

Je třeba si uvědomit, že problémové téma si svou působivost udržuje zejména navozením pocitu jistoty (byť je to jistota destruktivní, udržovaná za cenu obviňování okolí či sebe). Nově vznikající bezpečí znamená spolehnout se na vlastní a původnější zdroje a síly.

Při identifikaci NEDŮVĚRY jako hlavní překážky firemního rozvoje vyšlo též najevo, že jsou to právě její taktiky, které rozehrávají mezi jednotlivými týmy konfliktní vzorec jednání. Jak se vůbec dostala NEDŮVĚRA do firmy a co tam dělala? Vyšlo najevo, že pan ředitel odešel z předchozí firmy s nálepkou „rozcvič“ a současný rozvraceč s označením „uzurpátor.“ Zahlčení optimismem a nepřiměřenou vizí svého nového působení na sebe vzali příliš mnoho kompetencí – ušlo jim, že je po čase přestali diskutovat v širším týmu. Stalo se pak nakonec právě to, co se na počátku zcela snažili vyloučit ze hry.

V této fázi došlo k výraznému oslabení napětí, které přinesl předchozí krok a účastníci byli schopni kooperovat na popisu chování NEDŮVĚRY jako něčeho cizorodého. Zdůrazňovali, že jejím

Organizace jako dobrý příběh – Úvod do narativního managementu

««« 27

hlavním důsledkem bylo „zbytečné rozčilování“ a „neprůhlednost firmy navenek“. Postupně se stalo absurdním, aby do rozčilování a zákulisního „tlachání“ investovali tolik energie.

4. Implementace změn – firemní řešení

V této závěrečné fázi je role poradce postupně a cíleně oslabována podporou nových kompetencí ve firmě. Dochází ke konkrétním diskuzím k implementaci nového vědění do firmy. Vznikají nové úkoly, nové odpovědnosti a kompetence (resp. se též diskutuje, co ze starých způsobů může být zachováno a jakou to bude mít úlohu v novém firemním nastavení). Co nejdříve jsou ustanoveny konkrétní osoby, jež budou zodpovědné za implementaci změn. Jim je firma takřikajíc znovu předána do rukou.

V posledním kroku usilujeme o navrácení hybného potenciálu problémového tématu do rukou těch, kdo povedou po-

hyb účelným směrem. Jde o to, aby se síla a směr tohoto „pohybu“ zbytečně netříštily.

V této poslední fázi poradenského procesu razantně vstoupila do hry správní rada jako celek, v níž předtím paralelně probíhala diskuze o dalším osudu koncernu. Těž se začala ozývat široká skupina středního managementu obávající se změn. Celý projekt se tak dostal pod velký tlak. Byla ustanovena nová řídicí skupina složená jak ze stoupenců strukturálních změn, tak z konzervativců, kteří věřili v možnost obrody staré struktury personálními změnami a důslednějšími kontrolními mechanismy. V této turbulentní situaci jsme byli správní radou vyzváni k přerušení poradenského procesu.

Výstupy poradenského procesu z našeho pohledu:

- neutralizace původních černobílých postojů a jejich odpoutání od osob,
- ustanovení rámcových podmínek pro nový styl komunikace a novou spolu-

práci, zejména vytvoření nové řídicí skupiny projektu změn,

- posílení kompetencí řídicí skupiny správní radou a vytvoření širšího konsenzu pro podporu její práce,
- skupina ustanovila dílčí skupiny projektu „nové vize“, „management další dekády“ a „vnitřní komunikace“.

Výše uvedený popis narativního přístupu ukazuje nejen možnost, jak poradensky pracovat s celou firmou a s jejím transformačním potenciálem, ale na úrovni práce s jednotlivcem ukazuje rámce pro přístup, který bychom mohli nazvat narativním koučováním. Zatímco narativní poradenský proces vyžaduje nastavení a rozfázování komplexního projektu změn, narativní koučování je projektem změn jednotlivých osob. Žádný poradenský proces si však nelze představit bez práce s jednotlivými lidmi – bez koučování.

Vratislav Strnad, Jan Hesoun
ISZ-MC Praha

LITERATURA

• Schütz, Alfred (1973) *Collected Papers. I. The Problem of Social Reality. The Hague: Martinus Nijhoff* • Davies, Bronwyn and Harré, Rom (1991), *Positioning: The Discursive Production of Selves. Journal for The Theory of Social Behavior, 20 (1): 43-63* • Czarniawska, Barbara (2004) *Narratives in Social Science Research, Sage Publ.* • Yannis, Gabriel, (2000) *Storytelling in Organizations: Facts, Fictions and Fantasies. Oxford University Press* • Loebbert, Michael (2003) *Story Management, Der narrative Ansatz für Management und Beratung, Klett-Cotta*

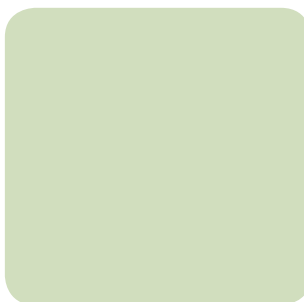
INZERCE

Zvedací zařízení Liko

Důstojnost, bezpečnost, kvalita

Liko

A Hill-Rom Company

Výhody výrobků Liko:

- nejširší nabídka stropních a mobilních zvedacích systémů na trhu;
- unikátní vlastnosti také pro rehabilitaci a nácvik chůze;
- vysoce odolné závěsné vaky ve všech velikostech a různých materiálech, speciální závěsy pro koupání, po amputaci, pro nácvik chůze;
- různá řešení pro přesun mezi místnostmi vhodné pro každý byt či zařízení;
- dokonalá kvalita evropské jedničky za překvapivě dostupné ceny.

Zvedáky Liko nabízí společnost Dartin a její partner firma Medicco. Neváhejte nás kontaktovat pro podrobnější informace, nabídku, nebo profesionální radu pro Vaši individuální situaci.

DARTIN

www.dartin.cz
tel.: +420 241 470 361

www.medicco.cz
tel.: +420 604 268 565

MEDICCO

Smrt a umírání v zařízeních péče o seniory

Z Kanceláře VOP tentokrát trochu jinak

Je zvykem, že články pod hlavičkou veřejného ochránce práv bývají právní. Snažíme se nacházet právní témata, jejichž přiblížení by mohlo být čtenářům Sociálních služeb užitečné. Dovolte tentokrát útok směrem k žité praxi, snad nebude bez zajímavosti.

V Kanceláři veřejného ochránce práv se připravujeme na nové téma systematických návštěv – jde o zařízení všeho druhu (sociální, zdravotnická), kde je poskytována péče osobám trpícím demencí. A tak se připravujeme a školíme v různých aspektech, které dohromady tvoří kvalitu v péči o seniory. Jedním z témat, která jsme měli příležitost blíže promýšlet, je smrt; thanatologii nám přijela přednášet Soňa Vávrová působící na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Dotýkáme se citlivého, absolutního tématu každého člověka. Slyšíme, co bylo důležité pro různé lidi, když se přiblížili smrti – v předstihu i při umírání. A přemýšlíme, co bude důležité pro každého z nás. Mluvíme i o smrti v institucích, o předpisech a standardech, ale i o lidských postojích, projevech lidskosti, slušnosti a piety. Váháme, jakým způsobem a zda téma umírání při návštěvách otevírat z hlediska dobrého zacházení s klienty. Lektorka nás ujišťuje – za celou svou profesní kariéru zažila snad pár jednotlivců, kteří se z instituce pro seniory stěhovali ještě někam jinam. Až nastane jeho čas, klient zemře buď v zařízení, nebo v nemocnici.

Na okamžik se zamýšlím. Setkala jsem se už s řadou zařízení, s jejich prezentací na internetu. A nemohu si teď vzpomenout na žádné, které by svůj cíl nebo poslání definovalo rovněž výslovně směrem k posledním věcem člověka. Aktivizace, smysluplné trávení času, ergoterapie – to jsou pojmy, které se dávají na vývěsní štít. Nejinak je tomu u zařízení, které jsme navštívili v nedávné době. Specializuje se na péči o lidi s různými typy demence a aktuální klientela zahrnovala

sažené v jednom podnětu k veřejnému ochránci práv: jaká hrůza, mé mamince do smlouvy o poskytnutí sociální služby napsali jako předběžný cíl služby pouze: „Bude o mě postaráno!“ Syn očekával vyjádření jasných parametrů služby. Já zase pochybuji, zda mohla být situace té dámy vyjádřena pravdivěji. A přemýšlím, jaké odpovědi dostaneme při systematických návštěvách od personálu na otázku, co pro jeho práci znamená fakt blízkosti smrti u některého klienta.

Uvedené přípravy na nové návštěvy nastávají v čase, kdy „dozrálo“ shnilé ovoce několika dřívějších návštěv neregistrovaných i registrovaných seniorských

zařízení, kde marně uplynuly hluty pro provedení doporučených opatření k nápravě. Kauzy jsou opět živé a na pořadu dne je rozhodnutí, jak reagovat na trvalou nekvalitu, šlendrián a dokonce i poškozování seniorů. Úřady krčí rameny: „Zavřít? Odejmut registraci? Co by ale bylo s tou padesátkou klientů?“ Ano, klienti se stávají rukojmími, které si nemohou vyzvednout rodinní příslušníci a nechtějí je úřady. Jsem přesvědčena o tom, že ti klienti přemístění být MUSÍ. Byť by někdo mohl říci, že už stejně brzy zemřou. Jistě, ale já věřím, že posláním sociálních služeb je i to, aby o člověka bylo důstojně postaráno i v samém konci jeho života.

Mgr. Marie Lukasová

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV
OMBUDSMAN

všechna stadia Alzheimerovy choroby, včetně toho terminálního. Alzheimerova choroba je přece smrtelná. V popisu poslání zařízení čtu: udržení plnohodnotného života, udržení a rozvoj sociálních kontaktů... Připadá mi to jako odraz současného zaměření společnosti na výkon a výsledky, byť je přeložen do jazyka sociálních služeb. Jistě je na diskusi, nakolik a případně v jaké formě by se měl fakt dožití klientů v zařízení zohlednit v proklamativních dokumentech poskytovatelů sociálních služeb. Osobně se obávám, že mlčení má v sobě nebezpečí vytěsnění této problematiky, v důsledku i ze zájmu personálu. Přitom sami lidé pracující se seniory vědí, jakými úzkostmi jsou jejich klienti sevřeni při svém příchodu do zařízení. Připomnělo mi to pohoršení ob-

INZERCE

SENZA-SHOP.CZ
INTERNETOVÝ OBCHŮDEK SE SENZORICKÝMI POMŮCKAMI

Senzorické pomůcky a hračky
od renomovaného britského výrobce
Rompa, Ltd.

V sortimentu více než 800 produktů
pro vaše klienty.

Navštivte sensa-shop.cz (Slovenskí klienti navštívte sensa-shop.sk)

AROMATERAPIE
KOMUNIKACE
MOTORIKA
SOCIALIZACE
SOFT PLAY ...

FÓRUM SOCIÁLNÍ POLITIKY / Odborný recenzovaný časopis – Obsah 4/2012

Editorial

Stati, studie, úvahy a analýzy

Měření governance jako způsobu řízení, koordinace, kontroly a realizace veřejných politik a programů na regionální a lokální úrovni
Pavel Horák

Očekávané trendy ve vývoji zaměstnanosti. Predikce zaměstnaných osob ve vybraných odvětvích nevyrobní sféry
Ondřej Šimpach, Jitka Langhamrová

Statistiky a analýzy

Starobní důchody priznávané před dosažením důchodového věku
Ke změnám v penzijním připojištění a doplňkovému penzijnímu spoření

Poznatky z praxe

Současná politika státu vůči ohluchlým občanům
Sociální kampaň Diakonie ČČE
Otevřeno Seniorům.cz
Předváděcí akce – příklad násilné diskriminace starších občanů

Zajímavosti ze zahraničního tisku

Může si Evropa dovolit zdravotní a dlouhodobou péči pro své staré obyvatele?
Zpráva a databáze údajů o reakci vlád na finanční a ekonomickou krizi

Informační servis čtenářům

Novinky v knižním fondu
Z domácího tisku
Ze zahraničního tisku

Veřejné opatrovnictví z pohledu měst a obcí České republiky

Právním základem veřejného opatrovnictví je občanský zákoník. Podle současného i nového občanského zákoníku je veřejným opatrovníkem obec. Bohužel ani jeden ze zákoníků pojem veřejného opatrovnictví nedefinuje. Definiční by měl přinést až nový zákon, který by měl nabýt účinnosti k 1. lednu 2014, avšak nebyl doposud zpracován.

Od roku 1992 obsahuje občanský zákoník pojem „orgán místní správy“, který má opatrovnictví vykonávat. Výkladem tohoto pojmu se zabýval v minulosti Ústavní soud, který řešil otázku, zdali jde o obecní úřad či o obec. Podle Ústavního soudu jde jednoznačně o obec. Stejný soud se dále zabýval otázkou, zdali obec vykonává veřejné opatrovnictví v samostatné a nebo v přenesené působnosti. V roce 2007 ÚS judikoval, že jde o působnost přenesenou.

Ačkoliv od zmíněného průlomového rozhodnutí Ústavního soudu uplynulo už bezmála pět let, není doposud jasné, jaké ministerstvo vykonává jednotný metodický dohled nad veřejným opatrovnictvím.

Co je obsahem pojmu veřejné opatrovnictví?

V každé obci se může nacházet osoba, které soud omezil způsobilost k právním úkonům, a nebo kterou způsobilost k právním úkonům zcela zbavil. Pokud se nenajde jiná vhodná osoba, stane se opatrovníkem automaticky obec. Vzhledem k tomu, že jde o výkon přenesené působnosti, není souhlas obce v dané věci důležitý a obec musí konat.

Veřejný opatrovník by měl za svého opatrovance jeho jménem vykonávat jen právní úkony, např. platbu za nákup. Ostatní úkony by si měl opatrovanec vykonávat sám, a pokud by na ně fyzicky či duševně nestačil, měl by mu opatrovník zjednat pomoc. Tuto pomoc by však měl opatrovanec zaplatit ze svých zdrojů. Tolik šedá teorie.

V praxi veřejní opatrovníci nevykonávají jen právní úkony, nýbrž rovněž i úkony ostatní. Dohlížíjí na to, zdali se opatrovanec obléká v souladu s počasím, dohlížíjí na jeho osobní hygienu, na jeho bydlení, či na to, aby se správně stravoval. Poměrně častým jevem je situace, kdy se starosta (zejména v menších obcích) vlastnoručně postará, aby měl opatrovanec čím topit, čím svítit, o zavezení k lékaři (často do vzdálených měst) ani nemluvě.

Proč to veřejní opatrovníci dělají? Jedním z důvodů může být nedostatek sociálních služeb v regionu, zejména v příhraničních oblastech. Avšak zřejmě nejdůležitějším momentem bude nedostatečná finanční situace klienta a jakési vnitřní přijetí odpovědnosti za „svého opatrovance“, které se nedá postihnout právním předpisem.

Opatrovanci zcela či částečně zbavení způsobilosti k právním úkonům často nemají příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách a jejich příjmy by tudíž nepokryly služby, které by si (teoreticky) museli opatrovanci nakupovat. Z těchto důvodů veřejní opatrovníci vykonávají i to, co zcela jistě není právním úkonem. Dobře to vědí, ale aby nechali opatrovance „vlastnímu osudu“, si prostě jednoduše nevezmou na svědomí.

Jak souvisí veřejné opatrovnictví a trvalý pobyt?

Specifickou skupinou obcí jsou obce, ve kterých je umístěna léčebna duševně nemocných či domov pro osoby se zdravotním postižením, případně jiné pobytové zařízení s uživateli částečně či plně zbavenými způsobilosti k právním úkonům. Tyto obce se více než ostatní zabývají veřejným opatrovnictvím. Vzhledem k vysokému počtu opatrovanců se tato města obrací na soudy v případech, kdy mají být opatrovníky osob, které nemají v jejich městech trvalý pobyt. Soudy rozhodují nejednotně, avšak setkal jsem se s rozhodnutími, že pokud osoba nemá v místě trvalý pobyt, stane se (automaticky) opatrovníkem město nebo obce, kde má osoba trvalý pobyt. Často je toto rozhodování velmi nepraktické, neboť „domovské“ místo může být od místa faktického pobytu vzdáleno i stovky kilometrů.

Kdo to všechno zaplatí?

Zmíněné průlomové rozhodnutí Ústavního soudu spočívá na logické konstrukci. Stát omezuje či zbavuje osobu způsobilosti k právním úkonům, a proto musí opět stát zajistit, aby tyto osoby byly řádně zastoupeny. To je smyslem veřejného opatrovnictví, které je všim jen nikoliv formální úlohou. Obce tuto činnost vykonávají tedy jménem státu a pro stát. Bohužel stát na výkon státní správy pouze přispívá a nehradí ji v celkovém objemu. Velmi by pomohlo, pokud by funkce veřejného opatrovníka byla hrazena z účelově vázané dotace, kterou by stát poskytoval obcím podle počtu opatrovanců. Města a obce respektují rozhodnutí Ústavního soudu, že je výkon veřejného opatrovnictví vykonávána v přenesené působnosti. Zejména menší obce však nutně potřebují metodické vedení, jak výkon veřejného opatrovnictví vykonávat. Nepovažují za vhodné, aby veřejné opatrovnictví vykonával jen určitý typ obcí, například obce s rozšířenou působností. Opatrovanci mohou žít velmi daleko od těchto větších obcí a smysl veřejného opatrovnictví tkví především v tom, aby se opatrovanec měl možnost na svého opatrovníka obrátit bezprostředně.

V Praze, dne 28. května 2012
Mgr. Petr Schlesinger

Opatrovnictví - stávající problémy a nová legislativa

Jedním z témat, které významně ovlivňuje život osob se zdravotním postižením, je opatrovnictví. V České republice nyní žije přibližně 32 000 lidí, kteří mají opatrovníka. Právní úprava týkající se opatrovnictví je však velmi strohá, což způsobuje množství problémů.

AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

Deficity v právní úpravě vedou k nejasnostem v každodenní praxi. Při ustanovování opatrovníka má soud vybírat přednostně rodiče či osobou blízkou, a až v případě, že takové osoby ustanovit nelze, zvolit opatrovníka veřejného. Zároveň má dbát, aby mezi opatrovníkem a osobou pod opatrovnictvím nebyl střet zájmů. Otázku důvěry mezi opatrovníkem a osobou však zákon neřeší a další požadavky na opatrovníka nestanoví.

Velkým problémem je v praxi nedostatek informací o tom, jaká jsou práva a povinnosti opatrovníka, kam sahá jeho pravomoc. Není jasné, a to ani dle judikatury, co se považuje za běžný právní úkon, o které smí opatrovník rozhodnout a učinit ho sám, a co už je úkon neběžný, tedy takový, který nelze provést bez souhlasu soudu. Dle zákona činí opatrovník právní úkony za opatrovance, v právní úpravě ovšem není stanovena povinnost opatrovníka obeznámit opatrovaného s daným právním úkonem.

Ve stávající české úpravě prakticky chybí systém kontroly opatrovníka. Soud sice může žádat opatrovníka o pravidelné zprávy, zejména o hospodaření s financemi, avšak tato praxe je silně nejednotná. Nejsou stanoveny postihy za špatné zastupování opatrovníkem. Jedinou možností je projednání stížnosti na opatrovníka, případně jeho výměna.

NOVÁ ŘEŠENÍ

Od 1. 1. 2014 nabývá účinnosti nový občanský zákoník, zákon č. 89/2012 Sb., (dále jen n. o. z.), který přináší množství změn v postavení osob se zdravotním postižením. Jednou z hlavních je skutečnost, že již nebude možno osobu zbavit způsobilosti k právním úkonům. Největším zásahem do svéprávnosti bude její omezení, které ale bude vždy časově limitované (maximálně na 3 roky). Oblast opatrovnictví je nově výrazně obsáhlejší než předešlá, přesto však nepokrývá veškeré problémy související s tímto institutem. Je však třeba říci, že ještě není k dispozici platná verze občanského soudního řádu, případně speciálního zákona (o nesporných řízeních), v rámci kterého by mělo být upraveno i opatrovníké řízení, a stejně tak ještě není vytvořen zvláštní zákon, který by se měl právě opatrovnictví věnovat.

Nový zákoník reaguje na deficity předchozí úpravy. Již při ustanovování opatrovníka musí soud přihlídnout k přáním a potřebám osoby, již se opatrovník ustanovuje, i podnětům osob jí blízkých. Nově se výslovně deklaruje, že opatrovníkem nesmí být provozovatel zařízení, kde opatrovaná osoba pobývá nebo jsou jí poskytovány služby, a také osoba závislá na takovém zařízení (například zaměstnanec). Opatrovníkovi je stanovena tzv. vysvětlovací povinnost vůči opatrované osobě, tedy závazek objasnit jí povahu a následky zamýšleného rozhodnutí. Zákonodárce také stanovil povinnost udržování pravidelného kontaktu opatrovníka s opatrovancem.

Nová úprava přináší institut kontroly výkonu opatrovnictví – opatrovníckou radu. Ta je ustavena na základě žádosti opatrovance či osoby jemu blízké a složena minimálně ze tří osob, například přátel či rodiny. Účelem je možnost pravidelné kontroly hospodaření opatrovníka a jeho právní jednání za opatrovance. Pravidelných setkání rady se bude moci účastnit jak opatrovanec, tak i opatrovník (ten nesmí být sám členem rady). Vybrané právní jednání opatrovníka bude podléhat souhlasu rady, bez nějž nebude moci být učiněno. Rada bude moci soudu zasílat svá stanoviska týkající se činnosti opatrovníka, podat návrh na odvolání opatrovníka, ale i na zrušení opatrovnictví vůbec.

ALTERNATIVY K OPATROVNICTVÍ

Nový zákoník obsahuje mimo již známého institutu opatrovnictví i opatrovnictví osob, které jsou zcela svéprávné. Na základě návrhu osoby, která potřebuje pomoc při správě jmění nebo hájení svých práv, tedy soud jmenuje opatrovníka a ve shodně s návrhem vymezí rozsah jeho působnosti. Opatrovník jedná zpravidla společně s opatrovancem. Pokud by jednal sám, pak v souladu s vůlí opatrované osoby. (Pokud by ji nebylo možno zjistit, rozhodne o tom na návrh soud.) Další z alternativ je institut podporovaného rozhodování - nápomoc při rozhodování. Osoba, která má důvěru podporované osoby, s ní bude moci uzavřít smlouvu, kterou schvaluje soud a na základě které jí bude poskytovat podporu při rozhodování. Například se tedy bude účastnit právních jednání podporované osoby, bude jí moci vysvětlovat, v čem je podstata např. smlouvy, jaké bude mít její uzavření následky, nabízet možnosti řešení. Rozhodnutí samotné a tedy i právní jednání je ovšem vždy na podporované osobě. Podporovatel ale může, bude-li to třeba, navrhnout neplatnost právního jednání. Podporovaný navíc může mít i více podpůrců.

Nový zákon upravuje další formu náhradního rozhodování, a to zastoupení členem domácnosti. Ta je určena zejména pro rodinu zastupovaného. Ačkoli je k zastoupení třeba smlouva schválená soudem, soud při zjišťování názoru zastupované osoby vyvine potřebné úsilí, a to i za použití způsobu dorozumívání, který si zvolí zastoupený. Zastoupení se vztahuje na obvyklé záležitosti podle životních poměrů osoby, v případě manipulace s financemi na účtu zastupovaného je ale limitováno výší měsíčního minima zastupovaného. Zastoupení může zaniknout na základě vůle zastupované osoby (stačí schopnost projevit přání) nebo zástupce. Automaticky také zaniká v případě, že je osobě ustanoven opatrovník, nebo je účinná smlouva o nápomoci.

V zákoníku se objevuje další institut, který může pomoci osobám, které mají některé z postupně se zhoršujícími onemocnění (například Alzheimerovu chorobu). Jedná se o předběžné prohlášení, v rámci nějž bude moci osoba projevit svou vůli o tom, jak chce, aby byly v budoucnu spravovány její záležitosti, a případně kdo je má spravovat. Občanský zákoník tedy přichází s novou koncepcí zajištění právní ochrany a podpory při rozhodování pro osoby se zdravotním postižením, kdy každý by měl mít možnost užívat opatření „šité na míru“, bez zbytečného omezení. Doufáme, že se tyto instituty začnou v praxi brzy používat a dobře poslouží svému účelu. K naplnění tohoto cíle by měla sloužit i připravovaná právní úprava.

Barbora Rittichová

Největší horský ledovec Evropy
Jostedasbreen

Cesta za poznáním sociálního systému Norska

V červnu letošního roku se ředitelé a vedoucí pracovníci sociálních zařízení ze Středočeského kraje zúčastnili poznávacího zájezdu do Norska, při kterém měli možnost proniknout do systému sociálních služeb této země a prohlédnout si některá zařízení.

Ekonomika Norska i norská koruna jsou poměrně silné a stabilní, s dlouhodobým růstem. Nezaměstnanost je v Norsku velmi nízká a pohybuje se okolo 4,6 procenta. Norsko zavedlo daně, které jsou ve srovnání se středoevropskými poměry extrémně vysoké a ve svých progresivních hodnotách dosahují v některých případech až 80 % celkových příjmů. To umožňuje rozsáhlé společenské využití prostředků nahospodařených v soukromém sektoru. Tak se větší část rizikových záležitostí v průběhu lidského života hradí z prostředků získaných na daních.

Systém sociálního zabezpečení a veškerá opatření umožňující integraci každého jedince do pracovního procesu jsou samozřejmě extrémně nákladné. Výše přímého zdanění (daň ze mzdy a daň z příjmu), ale i zdanění nepřímého (DPH) dosáhly až kritické a bolestivé hranice, a tak museli skandinávští sousedé, u kterých se praktikovaly obdobné soustavy jako v Norsku, přistoupit ke krácení vý-

hod tohoto sociálního systému. Naproti tomu Norsko si vymoženosti sociálního státu může stále ještě dovolit.

Průměrná mzda činí 50 tis. euro hrubého za rok. Počet nezaměstnaných se vypočítává podle zcela jiných metod nežli jinde ve střední Evropě. Každý občan mezi 15. a 67. rokem věku (věk 67 let je důchodovou hranicí) je pokládán za člověka hledajícího práci. Z tohoto úhrnu občanů jsou vyňati žáci, studenti, lidé nemocní, invalidé, matky na mateřské dovolené a vězni ve výkonu trestu. Pro všechny ostatní musí být k dispozici pracovní místa nebo se pro ně musí vytvořit pracovní příležitosti. Osoby, u nichž se ukázaly tyto snahy – většinou dočasné – jako marné, se pokládají za nezaměstnané. Pokud se nezaměstnanému nepodaří práci najít, čerpá 12 měsíců dávky ve výši 66% průměrné mzdy (celostátní), když práci odmítne, dávky nedostane.

Důchodový věk je 67 let, ale již od 62 let je možné odejít do předčasného důchodu, renta je však velmi ponížena.

Cílem péče o seniory je, aby pobývali co

nejdéle v domácím prostředí a aby využívali asistenčních služeb. Senior si může požádat o instituční pobyt, ale instituce ho může přijmout až tehdy, kdy už nestačí asistenční služby. Osmdesát procent jeho důchodu jde na sociální službu, dvacet procent mu zůstává. Každý občan má limit cca 500 eur/rok na výdaje za léky. Pokud překročí tento limit, doplatí mu léky stát.

Co se týče péče o osoby s handicapem, je jejím cílem, aby žily běžným způsobem života, aby se pohybovaly mezi zdravými občany, aby žily v rodině a ne v instituci. Handicapované děti navštěvují běžnou školu se svým asistentem. Po skončení školní docházky mohou pracovat, opět se svým asistentem, kterého platí místní samospráva. Vláda podporuje zaměstnavatele, aby zaměstnávali osoby s postižením. Cílem je udržet tyto osoby v pracovní aktivitě. Hlavním principem péče o postižené je podpora jejich samostatnosti, individuality a vlastnictví. Systém dbá, aby pracovníci měli patřičné vzdělání.

➤ **Centrum pro vytváření pracovních míst pro mentálně a tělesně postižené v Gaupne (ATS)**

V centru pracuje 50 lidí – 40 handicapovaných a 10 asistentů, kteří vykonáva-

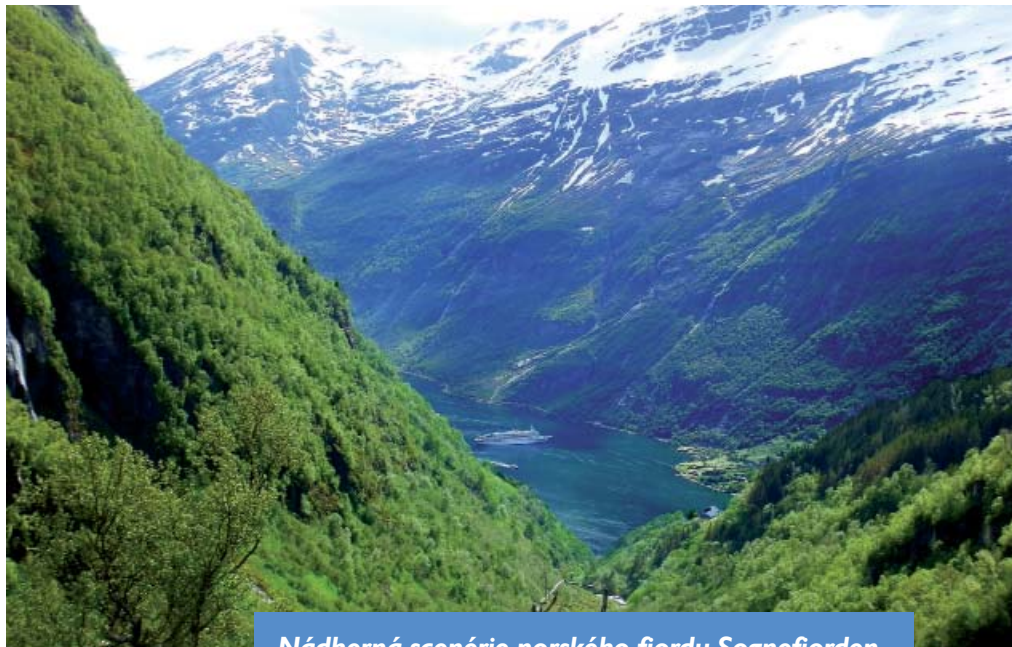
jí dohled. Cílovou skupinou jsou převážně osoby s mentálním postižením, dále alkoholici a lidé, kteří přišli do kontaktu s návykovými látkami. Cílem tohoto centra je, aby se aktivity přiblížily co nejvíce reálnému zaměstnání. Klienti pracují např. v prádelně nebo dřevařské hale, kde připravují dřevo na topení (mají velké zastoupení na trhu), dále v přípravné jídelně pro všechny zaměstnané v centru, ale i pro okolí. Klienti rozvázejí např. ovoce do škol, chodí pracovat k soukromníkům (úpravy zahrad, stěhování, poštovní služba, střihání starých látek atd.) Když tedy nastoupí nový klient, má obrovskou možnost výběru pracovní činnosti. V centru je prováděna sociální rehabilitace neboli trénink, který má vést k tomu, že člověk je jako jedinec důležitý a důležitá je jeho vykonávaná práce.

O práci ve zdejším centru je větší zájem, než je počet míst. Alkoholici a narkomani musí mít pořadník. Do budoucna by zařízení chtělo počet pracovních míst rozšířit.

» Domov seniorů Fredheim v Dovru

Zařízení je provozováno městem Dovre. V 19. století byl tento dům určen pro chudé lidi. Renovace byla dokončena v roce 2002. Kapacita domova je pro 48 obyvatel, kde každý má jednolůžkový pokoj s vlastní koupelnou. Každý pokoj má zdvižný systém pro přepravu imobilních klientů.

Domov má klienty rozdělené do čtyř úseků – každý úsek obsahuje 1 větší pokoj pro páry – sourozence, manžele nebo pro ty, kteří chtějí být spolu. Nikdo by se neměl dělit o pokoj s někým jiným. Pokud se to občas stane, je to pouze na velmi krátkou dobu. V každém úseku bydlí 10 lidí.

Nádherná scenérie norského fjordu Sognefjorden

Jeden úsek je bezbariérový a je určen pro klienty, kteří ze zvláštních důvodů musí žít odděleně (demence, Alzheimerova choroba atd.). Tito uživatelé potřebují 24hodinovou péči a kontrolu.

Tři dny v týdnu se mohou všichni obyvatelé domova setkávat s ostatními ve společenské místnosti a provozovat aktivizační činnosti – hrát hry, věnovat se pleteni atd. Zde se mohou setkávat i se seniory, kteří sem dojíždějí autobusem z vlastních domovů.

Domov má i 9 apartmánů pro seniory, kteří hospodaří sami. K nim každý den docházejí pracovnice nebo sestry pro domácí péči. Tito klienti si mohou dělat jídlo sami, nebo ho nakupovat v kantýně domova.

Každý senior si platí ze svého starobního důchodu za pobyt, stravu a péči 75 %, zůstává mu 25 % na oblečení a osobní věci.

V domově pracuje 14 sester na plný úvazek a několik pracovníků na částečný úvazek. Pracovní doba na plný úvazek

je 7 ¼ hodiny denně (35,5 hodiny týdně a každý třetí víkend). Je požadováno vzdělání pro zdravotní péči. Jednou týdně dochází do domova místní lékař. V jakékoliv situaci ho sestra může kontaktovat, je k dispozici na telefonu.

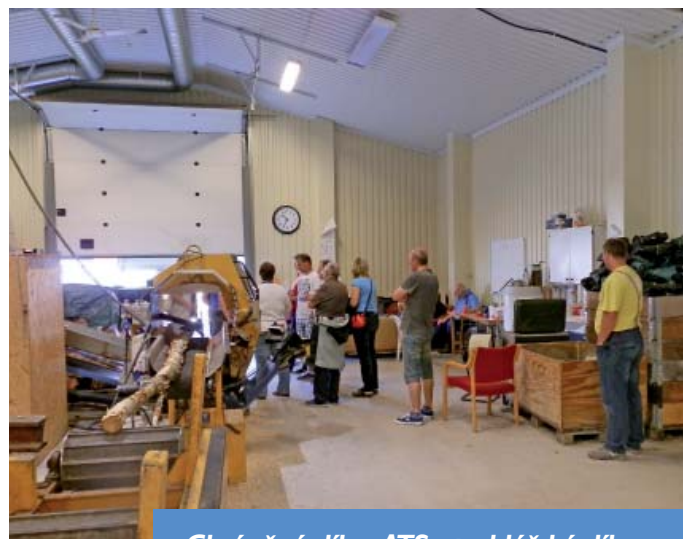
V domově je vytvořen tým, který má za úkol rozlišit, kdo opravdu potřebuje místo v domově seniorů a kdo by si přál umístit do domova a přitom nevyžaduje tolik péče. Někdy zde seniory zůstávají na kratší dobu na rehabilitaci (cvičení nebo na odlehčení zátěže).

Pracovní cesta byla pro ředitele a vedoucí pracovníky sociálních zařízení velkým přínosem. Účastníci získali nové poznatky o skandinávském modelu sociálních služeb, které by mohli přenést do své praxe.

Zpracovala: **Mgr. Magda Dohnalová**
(dle podkladů PhDr. Jany Pilné, ředitelky Domova Na Hrádku)

Diskuze v ATS v Gaupne

Chráněná dílna ATS - truhlářská dílna

Držitelé certifikátu Značka kvality v sociálních službách

www.znackakvality.info

Domov důchodců Hradec Králové

Areál Domova důchodců Hradec Králové se nachází v klidné části města nedaleko lesa. Tvoří jej dvě vzájemně propojené budovy. Součástí areálu je parkoviště a rozlehlá zahrada se dvěma altány, hřištěm pro děti, hřištěm pro pétanque, skleníkem a záhony pro klienty, ohništěm a lavičkami. V blízkém okolí najdete poštu, lékárnu, prodejny potravin a další potřebné služby. Kapacita domova pro seniory je 297 klientů. Klientům jsou k dispozici jídelna, společenské místnosti, *terasy, dílny* pracovní terapie, kuchyňky, relaxační místnost, knihovna, tělocvična, bazén, kaple, televizní kouty, park atd. Klientům je dále k dispozici automat na kávu a pochutiny, telefonní automaty. Přímo v areálu mohou klienti využívat služeb kantýny, kadeřnictví a ordinace praktického lékaře.

Příklad dobré praxe

V domově je zaveden **vnitřní video okruh** pro vysílání. Vnitřní video okruh umožňuje klientům sledovat na jejich televizorech nebo na televizorech umístěných ve společných prostorách přenos bohoslu-

žeb, kulturních a jiných vystoupení, která se konají v kapli nebo na jídelně v 1. patře budovy Y. Jeho prostřednictvím je možné vysílat zprávy pro klienty apod.

**Domov důchodců
Hradec Králové**
K Bírčice 1240
500 08 Hradec Králové

Certifikace

Ubytování	★★★★★
Strava	★★★★★
Volný čas a kultura	★★★★★
Partnerství	★★★★★
Péče	★★★★★
Bodové hodnocení	807.5 bodů
Celkové hodnocení	★★★★★

Domov u rybníka Víceměřice, příspěvková organizace

Domov u rybníka Víceměřice je příspěvkovou organizací zřízenou obcí Víceměřice. Původní zámek se postupně přebudoval pro potřeby uživatelů. Poskytujeme 2 služby – domov pro osoby se zdravotním postižením a domov pro seniory. Domov pro seniory prošel v roce 2011 zásadní rekonstrukcí a v současné době je „pod jednou střechou“. Kapacita služby je 35 uživatelů. Nabízíme pobyt v 1 jednolůžkovém, 12 dvoulůžkových, 2 třílůžkových a v 1 čtyřlůžkovém pokoji.

Domov se nachází v klidné, tiché a příjemné lokalitě v blízkosti rybníka. Kolem domova nevede žádná hlavní silnice, proto je zde klid a prostor pro uživatele, kteří se rádi vydávají na procházky do blízkého okolí.

Součástí aktivit pro naše uživatele jsou výlety, rekreace, sportovní akce, návštěvy kina, divadla, duchovní služby.

Příklad dobré praxe

Domov u rybníka patří mezi organizace, které nabízejí možnost společného rodinného ubytování.

Jednou z možností je ubytování seniorských manželských párů. V rámci propojení 2 služeb nabízíme také možnost ubytování rodičů s možností ubytování

syna se zdravotním postižením v domově pro osoby se zdravotním postižením.

Naším uživatelům umožňujeme si vzít z domova i svého domácího mazlíčka. Okolí domova nabízí klidné prostředí pro vycházky a společné chvíle strávené s domácími mazlíčky.

**Domov u rybníka Víceměřice,
příspěvková organizace**
 Víceměřice 32
798 26 Nezamyslice

Certifikace

Ubytování	★★★★★
Strava	★★★★★
Volný čas a kultura	★★★★★
Partnerství	★★★★★
Péče	★★★★★
Bodové hodnocení	730,25 bodů
Celkové hodnocení	★★★★★

Seznamte se se soutěžním projektem

„Dobrá duše“

Dobrovolníci-senioři a zařízení podporující zapojení seniorů z okolí do života svých klientů se mohou přihlásit do soutěže „Dobrá duše“. Cílem tohoto projektu je nejen snaha ocenit práci těchto lidí, ale i podpořit tuto formu dobrovolnické práce mezi seniory.

Stárnutí se stává aktuálním tématem díky vývoji populace a dalšímu předpokládanému růstu počtu seniorů v příštích letech. Ve 20. století se vlivem změn populačního chování změnil pohled na proces a období stárnutí. Změnu ovlivnilo i zdokonalení zdravotnické péče, duševní a psychické hygieny a proměna životního stylu. Kombinace těchto faktorů vedla k myšlence zapojení seniorů do aktivního života pomocí jednotlivců i institucí, kteří chtějí něco udělat i pro druhé. „Cílem akce je vyhledat a ocenit jednotlivce z řad seniorů, kteří rádi ve svém volném čase poskytnou pomoc seniorům. Stejně tak chceme oslovit i instituce, které připravují aktivity vedoucí k zapojení seniorů z okolí do života zařízení a do péče o jeho klienty“, doplňuje Věra Husáková, marketingová manažerka firmy HARTMANN-RICO, a.s., a také členka odborné komise projektu. „Stárnutí nevnímáme jako nevyhnutelnost, se kterou je třeba se smířit, ale jako výzvu, která před nás klade nové úkoly. Stárnutí přináší nové možnosti, otvírá nové rozměry, a to i pro naši lidskost. Mnoho lidí v produktivním věku touží po plnohodnotném, smysluplném životě, ve kterém chtějí být užiteční,“ dodává generální ředitel HARTMANN-RICO Ing. Lubomír Páleník. „My jim v tom chceme pomoci a ukázat tak cestu dalšího rozvoje společnosti. Pokud urocme i my stárnout na jisté sociální úrovni, musíme se naučit starat se o stáří.“

Snahou projektu je aktivizovat seniory k pomoci seniorům, kteří jsou sami, nemají dostatečné rodinné zázemí či jejich rodina je ve větší vzdálenosti, aby lépe snášeli nové prostředí a situace v institucionálních zařízeních (např. v domovech pro seniory). Na oplátku aktivním seniorům dá tato pomoc možnost se realizovat a být prospěšný svému okolí.

Dalším cílem je zvýšit počet institucí využívajících seniorů k dobrovolné činnosti a ke zkvalitňování života svých klientů, především pak těch, kteří mají omezenou pohyblivost nebo jsou imobilní, a dále pak připravit podmínky a umožnit seniorům, ať již ze zařízení nebo z okolí, se více zapojovat do aktivit zařízení.

Paní Š. se o projektu Dobrá duše dozvěděla z instituce, která je do projektu také přihlášena. Do zařízení dochází už šestým rokem vypomáhat s denním chodem a péčí o obyvatele. Podnětem k pomoci seniorům v domově ji nevedla možná popularita, ztráta životního partnera či skutečnost, že bydlí za rohem, ale pocit, že může předat kus své pozitivní nálady a životního optimismu druhým lidem. Ve svém volném čase čte obyvatelům domova básničky, snaží se je zapojit do rukodělných prací, chodí s nimi na procházky do nedalekého parku nebo jim zajišťuje potřebné nákupy osobních věcí. V očích seniorů, kteří pomoc paní Š. přijímají, se objevuje nejenom vděk, ale také pocit přátelství. Jak sama dobrovolnice uvedla, bude ráda, když jí její pomoc v budoucnu někdo oplatí stejnou měrou. Paní Š. se přihlásila do projektu Dobrá duše, aby ukázala a inspirovala ostatní k pomoci potřebným, a rozšířila tak řady dobrovolníků v sociálních službách.

➤ Kdo se může stát „Dobrou duší“

V kategorii jednotlivce se jedná o seniory ve věku 65 let a více, kteří nejsou v příbuzenském ani partnerském vztahu k osobě, která pomoc přijímá. Svoji dobrovolnou činnost dělají v zařízení sociálních služeb a bez nároku na jakoukoli finanční odměnu. Pomoc jednotlivce může být jak formou volnočasových aktivit, tak např. běžných denních aktivit.

V kategorii instituce se jedná o zařízení sociálních služeb, které má ve své klientele seniory (např. domov pro seniory). Aktivity zařízení musí prokazatelně směřovat k podpoře aktivizace seniorů a vést ke zvyšování kvality života klientů zařízení právě pomocí dobrovolné činnosti vykonávané seniory pro seniory.

V obou případech se musí jednat o dlouhodobé aktivity, které trvají minimálně 3 měsíce a déle.

Dobrou duši v kategorii jednotlivce i instituce vybere odborná komise, která bude složená z odborníků z řad partnerských organizací.

Hodnotit se bude především intenzita, inovativnost, kreativita a obětavost činností a v neposlední řadě pak angažovanost a samotný přínos aktivit pro klienty.

Vítěz v kategorii „Dobrá duše – jednotlivce“ získá finanční odměnu v hodnotě 5 000 Kč a dále nepeněžitě ocenění v hodnotě 5 000 Kč.

Vítěz v kategorii „Dobrá duše – instituce“ získá finanční odměnu v hodnotě 10 000 Kč.

Partnery projektu jsou: Gerontologické centrum v Praze 8, Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky a v neposlední řadě také Ministerstvo práce a sociálních věcí, které nad celým projektem „Dobrá duše“ převzalo záštitu. Partnery projektu se stali Vladimír Hron a Aleš Cibulka.

Registrace do projektu je jednoduchá. Stačí vyplnit přihlášku (pro sekci „jednotlivec“ buď samotný dobrovolník-senior,

popřípadě jiná osoba, pro sekci „instituce“ je to oprávněný zástupce tohoto zařízení), kterou lze nalézt společně s kompletními informacemi, na webové stránce www.dobra-duse.cz, a odeslat na adresu: Media Trust Communications, spol. s r. o., Kodaňská 46, 101 00 Praha 10. Uzávěrka přihlášek je 31. 12. 2012.

Mgr. Magda Dohnalová

„Šedesátka“ – web,

Rozhovor s Janem Vojvodíkem, ředitelem Domova důchodců Ústí nad Orlicí, zaklad

Co si pod pojmem „komunitní web pro seniory“ vlastně máme představit?

Webů pro seniory existuje na českém internetu několik, ale žádný z nich se nedá označit za skutečně komunitní ve smyslu, že by vytvářel funkční komunitu. Šedesátka.cz začala před třemi lety tak, že uveřejnila několik redakčních článků a čekala na reakce – senioři přišli, začali redakční články komentovat, začali sami psát o svých velkých a malých příbězích, začali se navzájem poznávat. Netrvalo dlouho a první čtenáři se spolu setkali v reálném životě, pak následovala setkání další – a nám v redakci skončila práce, protože web si začali psát a řídit sami čtenáři. S úžasem jsme pozorovali, jak vytvářejí skupinky, party, jak se spolu scházejí, cestují za sebou třeba přes celou republiku, jak si navzájem pomáhají, podporují se, fandí si a stále na sebe nabalují nové a nové lidi. A přesně tohle si představuji pod pojmem „komunitní web“.

Jak tento web vznikl? Co vás pro jeho vytvoření inspirovalo?

Když jsem před časem odešel z pozice ředitele velké neziskové organizace,

měl jsem najednou po šesti letech znovu volný čas – a protože jsem byl zvyklý hodně pracovat, hledal jsem, čím bych jej vyplnil. Všiml jsem si, že na internetu vznikají projekty webů pro seniory a viděl jsem, že každý z těch webů má nějaký handicap – buď byly příliš amatérské, nebo příliš neosobní, „plastové“, často ani neodpovídaly potřebám seniorů, většinou chtěly na seniorech především vydělávat. Řekl jsem si, že to přece musí fungovat úplně jinak – a jen tak, z přebytku volného času, jsem to zkusil. Šedesátka.cz vznikla v srpnu 2009 a hned po dvou, třech týdnech fungování se dostala do čela návštěvnosti mezi seniorweby. Technické záležitosti zajišťoval kolega a kamarád Míla Heřmánek, jinak architekt a webmaster, propagaci a texty jsem zajišťoval já s několika brigádníky. Že se nám to nad očekávání povedlo, jsem zjistil, až když nám zavolali z českého vysílání australského rádia SBS v Sydney, že by s námi chtěli natočit delší rozhovor...

Jak se stane, že se o český web začne zajímat australské rádio?

Když jsme byli s Šedesátkou.cz na úplném začátku, bylo nám jasné, že smysluplný web pro seniory musí fungovat tak, že z atomizovaných jedinců bude dělat stále větší a větší sebevědomou partu. Zkusili jsme tehdy oslovit české krajské spolky v zahraničí, u kterých jsme očekávali právě tu sebevědomou seniorskou identitu. Jako první zareagoval krajský časopis Čechoaustralán, dostali jsme pár dopisů s životními příběhy krajanů – seniorů, začal přicházet opatrný zájem. A pak se ozvalo rádio SBS, dali nám prostor ve vysílání, nakazili nás svým nadšením pro náš web – a nám došlo, že teď už prostě nemůžeme skončit, že Šedesátka.cz není jen takové plácnutí do vody, že o takový web stojí senioři doma i za mořem, že máme jejich důvěru – a důvěra zavazuje. Oni si tehdy všichni kolem nás mysleli, že za Šedesátkou.cz stojí tým profíků a balík peněz z grantových projektů – a nemohli pochopit, jak to můžeme dělat podomácku, na koleně, po práci a o víkendech, že nás to prostě jen baví – a že to přitom naprosto bezkonkurenčně funguje.

Jak si „Šedesátka“ vede dnes, po třech letech existence? Kolik má návštěvníků?

Po třech letech existence Šedesátka.cz stále roste. Volný čas už sice dávno zase nemám, ale web funguje naprosto samostatně, komunitně. I když jsme v roce 2011 a letos úplně přestali web propagovat, stále si drží návštěvnost na přibližně 400–600 unikátních návštěvníků denně. Každý den se na web připojí senioři ze všech krajů České republiky. Máme čtenáře ve všech okresních městech a v řadě venkovských sídel, dokonce i v zahraničí – mezi Čechy v Kanadě, Austrálii, Rakousku, Německu, Spojených státech, na Slovensku, v Polsku. Lidé se k nám vracejí kvůli atmosféře, vztahům, komunitě – web prostě žije a lidi to láká. Rozhodli jsme se, že začneme web znovu rozvíjet a propagovat, že nemáme právo jeho další spontánní rozvoj uměle tlumit vlastní nečinností.

Co je obsahem webu a kdo jej tvoří?

Obsah webu se rozrostl do desítek tisíc článků a komentářů, rozlil se ven z původně nastavených rubrik a představuje obrovský archiv událostí, příběhů a osudů. Redakční článek se na webu objeví tak jednou za dva měsíce, zato denně přibudou až desítky článků a komentářů samotných čtenářů webu, kteří píší o tom, co prožívají, čemu se smějí, nad čím pláčou, jak jde život. Na webu najdeme zprávy o životě v domovech pro seniory stejně jako třeba o odvážných cestách seniorů na kolech, autem i letadlem. Na webu publikují zajímavé články i zahraniční krajané, čtenář zde najde historii i současnost tak, jak ji vidí a jak ji zaznamenali senioři. Obsah již skutečně předběhl strukturu, proto jsme se rozhodli původní web koncem roku zakonzervovat, udělat z něj archiv a nabídnout čtenářům technicky pokročilejší a provozně stabilnější řešení v původním kabátě a na původní adrese.

Jaký užitek může „Šedesátka“ přinést poskytovatelům sociálních služeb?

Poskytovatelé sociálních služeb dostávají v Šedesátce.cz nejen nástroj, jak se efektivně prezentovat seniorské komunitě a jejím rodinám, ale především plat-

» **Že se nám to nad očekávání povedlo, jsem zjistil, až když nám zavolali z českého vysílání australského rádia SBS.**

na kterém to žije

atelem a šéfredaktorem komunitního webu Šedesátka.cz

formu, na které se mohou uživatelé jejich služeb navzájem potkávat napříč republikou s ostatními seniory, aniž opustí domov. Být poskytovatelem sociálních služeb a rozhodnout se, že budu na Šedesátce.cz, znamená, že jsem poskytovatelem, který vidí dál než jen k příštím patníku. Senioři jsou generační skupinou, která je početná a voličsky silná, a přesto si o ni instituce často „otírají boty“. Komunitní charakter života seniorů na internetu představuje unikátní příležitost, jak si uvědomit, že seniorům ještě neodzvono, že si mohou a mají říct své k vývoji společnosti a ke způsobu, jak společnost vnímá stárnutí a stáří. Konkrétně: asi třetina seniorů je dnes podle našeho odhadu internetově gramotná, ve městech více, na venkově méně. Do deseti let se toto procento zhruba zdvojnásobí. Senioři budou v té době v populaci zastou-

APSS ČR připravila ve spolupráci s komunitním webem pro seniory www.sedesatka.cz zvýhodněnou nabídku pro prezentaci svých členů. Součástí komunitního webu je rubrika ATLAS SLUŽEB PRO SENIORY, kam poskytovatelé mohou umístit informace a fotografie o svém zařízení. Součástí služby je možnost průběžné aktualizace pomocí vlastního redakčního přístupu, který lze využít rovněž k uveřejňování příspěvků a komentářů ve vybraných rubrikách webu. Poplatek za umístění prezentace poskytovatele sociálních služeb včetně redakčního přístupu činí 1500 Kč ročně. Členové APSS, kteří uzavřou smlouvu s www.sedesatka.cz do konce roku 2012, získají pro rok 2013 slevu na ročním poplatku ve výši 100%. Komunitní web www.sedesatka.cz patří mezi tři nejnavštěvovanější seniorweby v ČR. Objednávat můžete na adrese sedesatka@dduo.cz.

pení více než dvaceti procenty. Umíte si představit, že se milión internetově gramotných seniorů sdružených a navzájem provázaných na komunitním webu a jeho derivátech neozve, když například zjistí, že jejich vrstevníci v pobytových zařízeních sociálních služeb jsou zdravotními

pojišťovny svévolně kráčení na svém ústavním právu na hrazení zdravotní péče ze zdravotního pojištění? Kdo si může dovolit neslyšet milión voličů v desetimiliónové zemi?

Text: **Zdeněk Kašpárek**

INZERCE

Připravujeme:

2012

- 3/2012 Současná politika státu a sociální práce
- 4/2012 Sociální práce a mezigenerační solidarita
- 5/2012 Special English Issue 2012 - online supplement

2013

- 1/2013 Deinstitutionalizace sociálních služeb
- 2/2013 Školská sociálna práca
- 3/2013 Rodina v nejistotě
- 4/2013 Občanská společnost a sociální práce
- 5/2013 Special English Issue 2013 - online supplement

Opustili jsme formu jednosměrného toku informací!

Na našich nových webových stránkách naleznete aktuální zprávy z oblastí sociální práce, pozvánky na zajímavé akce, inzerce zaměstnání, záznamy přednášek, aktuální výzkumy, wiki encyklopedii sociální práce, tipy na zajímavé publikace, archiv čísel časopisu (v lednu 2013 začínáme s online prodejem a distribucí) a mnoho dalšího. **Jste na Youtube i Facebooku!**

Časopis Sociální práce / Sociálna práca je profesní časopis odborníků v oblastech sociální práce v České a Slovenské republice. Na poli odborných vědeckých časopisů je unikátní spojením akademické části s částí publicistickou.

www.socialniprace.cz

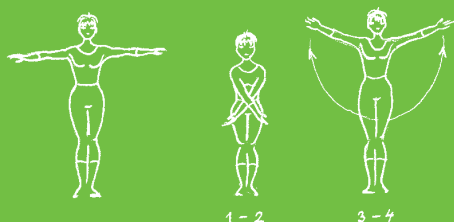
Okénko České asociace Sport pro všechny

Cviky na pohyblivost paží

Cvik č. 1

Stoj spatný, upažit:

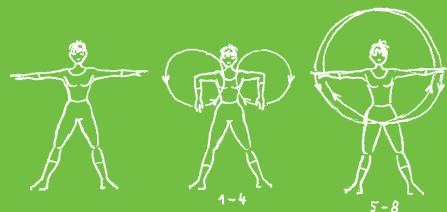
doba 1–2 s podřepem připažit zkřížmo, doba 3–4 stoj a upažit povýš, dlaně vpřed, ramena tlačit dolů (opakovat 8x).

Cvik č. 2

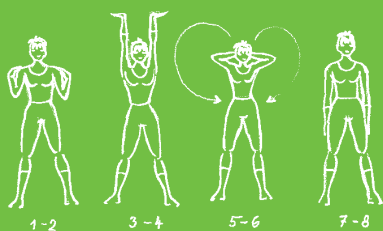
Stoj rozkročný, upažit:

doba 1–4 čelné kruhy předloktky dolů, doba 5–8 čelné kruhy celými pažemi (celé opakovat 6x).

Cvik č. 3

Úzký stoj rozkročný, připažit: doba 1–2 skrčit připažmo, ruce ze stran na ramena, lokty vzad, doba 3–4 vzpažit, dlaně vzhůru, doba 5–6 ruce v týl, lokty vzad, doba 7–8 upažením připažit do výchozí pozice.

Autor: **PhDr. Marie Skopová**
členka Komise seniorů ČASPV
Kresby: **PhDr. Ladislav Růžička**

Senioři seniorům Obrázkové karty

Sociální pracovníce z Domova Modrý kámen přispěly i v tomto čísle do rubriky „Pro inspiraci“ návodem na výrobu pomůcky pro klienty trpící Alzheimerovou chorobou nebo demencí. Na její výrobě se opět podílejí i senioři z domova pro seniory v dílně zájmové činnosti. Pomůcku lze využít k procvičování slovní zásoby, pojmenovávání obrázků a třídění a vyhledávání skupin předmětů.

KOŠÍČEK S 50 OBRÁZKOVÝMI KARTAMI – PODSTATNÁ JMÉNA

lesní zvířata, zvířata ze zoo, domácí zvířata, ptáci, hmyz, houby, květiny, vodní živočichové, dopravní prostředky, hračky, nářadí, zelenina, ovoce, ostatní

KOŠÍČEK S 30 OBRÁZKOVÝMI KARTAMI – SLOVESA

obrázky zobrazující činnosti lidí doma, v přírodě, ve městě, v zaměstnání

Výroba:

Nejtěžší na výrobě této pomůcky bylo sehnat poměrně velké množství vhodných, jednoduchých obrázků, které by šly okopírovat, dostatečně zvětšit a potom vymalovat. Dobrým zdrojem jsou obrázkové slovníky pro děti, pexeso, loto a podobně. Každý obrázek je vlastně omalovánka, kterou po vymalování seřízneme na velikost 12 x 12 cm a lepidlem Herkules přilepíme na předem nařezané, stejně velké čtverce z tvrdého kartonu. Zvolíme dostatečně silný a tvrdý karton, se kterým se klientům dobře manipuluje. Pozor, čerstvě přilepený obrázek uhladíme hadříkem a zatížíme, aby se schnutím nezkroutil. Po důkladném uschnutí destičku postupně z obou stran přelakujeme bezbarvým lakem, nejlepší je Sportakryl, který nepáchne a je ředitelný vodou.

Použití:

1. Prohlížení obrázků, rozhovor o každém z nich – podstatná jména, slovesa.
2. Vyhledávat z menšího počtu obrázků danou skupinu, např. co žije ve vodě, ve vzduchu, co jezdí, plave, lítá, co patří do dílny, do lesa – podstatná jména.
3. K čemu se používá vybraný předmět na obrázku – podstatná jména.
4. Popisovat podrobně, co je zobrazeno na obrázku, rozvíjet další děj, co bude následovat – slovesa.
5. Kdy a kde se děj odehrává, čas, roční období, místo – slovesa.

Iveta Čermáková, Irena Bártová

aktivizační pracovníce, Domov Modrý kámen, p. s. s., Mnichovo Hradiště

Příspěvky uveřejněné v této rubrice se nemusejí shodovat s názorem redakce. Redakce si vyhrazuje právo na redakční úpravu a krácení příspěvků bez vědomí autorů i na případné odmítnutí urážlivých či jinak nevhodných příspěvků.

Financování sociálních služeb

V současné době je nejvíce skloňované slovo *finance*, z pohledu sociálních služeb *dotace*. Je jich dost, nebo málo? Dle mého názoru je zásadní problém v nepřesném stanovení podmínek přidělování dotací, neboť nejsou přidělovány podle přesně vymezených pravidel a navíc jsem přesvědčen o tom, že chybí skutečná zpětná vazba – kontrola. K tomu se mnohdy dotace přidělují podle sympatií nebo antipatií a ne podle potřeby poskytovaných služeb. Věřte mi, že vím, o čem mluvím.

Dotace by se měly (spíše musí, jelikož podmiňovací způsob není zavazující) určovat podle:

a) potřebnosti projektů pobytových služeb zdravotní péče v soc. službách

V dnešní době lidé potřebují nejen poskytování sociálních služeb (zjednodušeně řečeno ubytování, stravu, pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu), ale také je pro ně velmi důležitá zdravotní ošetrovatelská péče, neboť mají různá zdravotní omezení (viz níže). Vycházet se musí z komunitního plánování, z tzv. střednědobých plánů. Odpovídají ovšem realitě? Opět si myslím, že ne. Názor nelze generalizovat na všechny kraje, některé totiž k dané problematice přistupují velmi zodpovědně. Na druhou stranu jsou kraje, kde je tomu přesně naopak – vytváří iluzi objektivitu. Při sestavování dotací se musí rovněž vycházet i ze skutečného demografického rozvoje jednotlivých krajů.

b) kritérií hodnocení

Cílová skupina uživatelů, kapacita zařízení, odstupňování druhů sociálních služeb (domovů), náročnost ošetrovatelské péče (diagnóza klientů), doba poskytovaných služeb (nepřetržitý provoz), kvalita poskytovaných služeb včetně personálního obsazení (např. lékaři, psycholog, všeobecné sestry s registrací...), porovnání prostor, ve kterých jsou služby poskytovány (např. technické a přístrojové vybavení), nájem (existují organizace, které jsou v prostorách v bezplatné výpůjčce, mají symbolický pronájem nebo jsou ve vlastních prostorách, zatímco jiné nájem musí platit), porovnání ostatních finančních toků.

Je mylnou představou, že klienti pobytových zařízení potřebují „pouze“ sociální služby. Uživatelé těchto služeb nejsou jen staří, jsou především zdravotně omezení vzhledem k dlouhodobému (trvalému) neuspokojivému zdravotnímu stavu.

U domovů se zvláštním režimem chybí důsledná typologie služeb, jinak řečeno normativy. Kdyby existovaly, mnohá zařízení by nemohla být registrována jako zařízení se zvláštním režimem. Jak by normativy fungovaly v praxi?

- Kontrola vybavení, technických parametrů objektu (např. přítomnost signalizace), dojezdů sanitek atd.
- Kontrola odbornosti personálu (zvýšený dohled registrovanými sestrami, lékaři).
- Diagnózy klientů – v domovech se zvláštním režimem neexistuje tzv. „čistá diagnóza“. Např. k demenci se přidávají další interní záležitosti (bércové vředy, hypertenze, diabetes mellitus, onkologická onemocnění atd.), civilizační choroby (posouvá se věková hranice, tzv. mladí důchodci), cévní mozkové příhody apod. U těchto klientů přesahuje zdravotní péče až 50%. To vše vede ke zvýšeným požadavkům na ošetrovatelskou péči, a tím i na zdravotní pomůcky a finance (např. zvýšené nároky na mzdy).

Většina domovů se zvláštním režimem (dále jen DZR) dle mého názoru nesplňuje podmínky pro poskytování těchto služeb, a to tím, že:

- nemají povolení od krajské hygienické stanice pro činnost DZR, chybí jim dva typy provozních řádů – na domovy s poskytováním sociálních služeb a na DZR (jiné desinfekční řády atd.),
- nesplňují požadavky na technické (např. přístrojové vybavení) a personální vybavení.

Domnívám se, že v těchto případech jsou ve skutečnosti dotace neoprávněné, neboť neodpovídají cílové skupině uživatelů. Domnívám se rovněž, že jde o únik peněz na poskytování služeb, které nejsou poskytovány v souladu se zákonem. Tyto finanční prostředky se mohou využít účelně, a to na financování odpovídajících služeb, např. v neziskovém sektoru.

Nejsou stanoveny normy (ukazatele): počet ošetrovatelského personálu na klienta (např. výpočet lůžkodne – hospice již mají – apod.). Lze konstatovat, že tento stav mnohým vyhovuje, neboť nejsou-li stejné parametry, nelze kontrolovat. Však stát nám to zaplatí. A přitom kontrola by byla tak snadná. Jenom mít zájem a pouze o tom nemluvit. Určitě by bylo zajímavé i srovnání mezd managementu neziskového sektoru a státního sektoru.

Zajímavým zjištěním by také jistě bylo, jakým způsobem probíhají kontroly ze

strany zřizovatelů. Kontrolují se stavy, požadavky, počet intervencí zařízení pouze v kanceláři příslušného odboru, nebo probíhá i skutečná fyzická kontrola? Jinak by nebylo možné, aby zařízení, která mají dotace jisté (dané zákonem) požadovala další navýšení dotací z důvodů jejich údajného nedofinancování. Srovnáme-li výše dotací poskytnutých neziskovému sektoru a organizacím, jejichž zřizovateli je např. kraj, zjistíme poměrně znatelné rozdíly. Jak je možné, že existují poskytovatelé pobytových služeb neziskového sektoru, kteří jsou závislí na státních dotacích pouze z 30% a méně? Je to tím, že poskytují méně náročné nebo nekvalitní služby? Ne, je to tím, že u nich existuje pravidelná vnitroorganizační kontrola, mají přesně stanovená pravidla (např. metodické pokyny) vztahující se k hospodaření s finančními prostředky a vycházejí z vypracovaného vícezdrojového systému. Proč tomu tak není u organizací přímo řízených státní správou? Asi proto, že spoléhají na to, že stát je dofinancuje bez ohledu na oprávněnosti jejich požadavků.

Kontrolují kontrolní mechanismy třeba to, z jakých zdrojů organizace platí pokuty za zjištěné nedostatky, například při neoprávněných vykazováních výkonů zdravotním pojišťovám? Z navýšených dotací? Nebo některé organizace pokuty již předem zahrnují při sestavování finančních požadavků do svého rozpočtu?

Dne 19. 6. 2012 se uskutečnila v Praze konference, na které se především hovořilo o financování pobytových sociálních služeb v následujících letech. Jednoznačně lze souhlasit s požadavkem vícezdrojového financování, s parametry, které by měly být nastaveny, a i s plánovanými kontrolami krajských úřadů ve vztahu ke komunitnímu plánování. Lze si jen přát, aby plánované změny nezůstaly pouze na papíře a aby zodpovědní úředníci MPSV konzultovali chystané změny s organizacemi, které již mají vypracovaný fungující systém, např. v oblasti vícezdrojového financování, vlastních kontrol apod.

V závěru lze pochválit MPSV za to, že našlo odvahu systémově řešit situaci ve financování pobytových služeb. Nemělo by ustoupit z nastoupené cesty.

PaedDr. J. Schincke

zástupce ředitele, předseda kontrolní komise "HVĚZDA – občanské sdružení" Zlín (redakčně upraveno)

Střípky z domova

Výlet do zoo

Šternberk – V červenci uspořádala příspěvková organizace Sociální služby Šternberk výlet pro své uživatele. Jedním z cílů tohoto výletu bylo propojit různé skupiny našich uživatelů. Na výlet do zoo na Sv. Kopečku se vypravili jak maminky s dětmi z azylového domu, tak senioři z domova pro seniory.

Aby se této akci mohli zúčastnit i uživatelé na vozíku a s poruchou mobility, byla doprava zajištěna bezbariérovým autobusem s dostatečným počtem pracovníků, kteří poskytli potřebnou pomoc a podporu. Výlet se setkal s velkým nadšením jak ze strany dětí, tak ze strany dospělých, každý si zde našel něco, co ho nejvíce zaujalo. Pro děti byl celý výlet obrovským zážitkem, líbila se jim všechna zvířátka, zejména opice a žirafy. Dospělí měli radost z krásné krajiny a pěkně prožitého dne, který jim umožnil alespoň na chvíli zapomenout na všechny zdravotní problémy a starosti všedního dne. Tak jako na každém pořádném výletě nesmělo chybět občerstvení ve formě vlastnoručně upečených buchet a klasických českých řízků s chlebem. Tato společná a vydařená akce se pro naši organizaci stala impulsem, že podporovat spoluprá-

ci a kontakty mezi rozdílnými skupinami uživatelů má smysl díky výměně životních zkušeností a různým pohledům na život.

Bc. Lucie Pospíšilová, DiS., ředitelka
Sociální služby Šternberk, p. o.

Duhový den v Břežanech na zámku

Břežany – Poslední červnovou nedělí se konal v prostorách zámku Břežany – Domově pro osoby se zdravotním postižením – den otevřených dveří neboli „Duhový den“. Připravený program opět přilákal mnoho návštěvníků, kteří si jistě přišli na své. V krásném počasí si každý mohl prohlédnout celý areál zámku, včetně hospodářství se zvířaty a terapeutických dílen, nebo se projít v zámeckém parku. Mezitím měli diváci možnost sledovat dvě vystoupení, a to pohádko-

vé představení O dvanácti měsíčkách – trochu jinak a O kozím království. Plně nasazení, velmi dobré herecké výkony a především odměna publika v podobě smíchu a dlouhého potlesku, to jsou v kostce hlavní znaky mimořádně vydařených vystoupení klientů.

Během celého dne bylo zajištěno občerstvení a k poslechu hrálo duo Šuriband. Velké poděkování si zaslouží tým zaměstnanců, který s optimismem, elánem a velkou dávkou poctivé práce připravil a zabezpečil příjemný průběh celé akce. Je nám velkým potěšením, že se tento den dostává do povědomí lidí. A to je dobře.

Ivana Razáková
DOZP Zámek Břežany

Vzpomínání v Myslibořicích

Myslibořice – Již téměř dva měsíce se každé středeční odpoledne setkává skupinka klientů Diakonie ČCE – střediska v Myslibořicích při kávě a malé sladkosti na sešlosti nazývané „vzpomínání“. Pod nenápadným vedením pečovatelky Jany Dlouhé, která prošla kurzem zaměřeným na reminiscenci, probíhá setkávání, jehož smyslem je „povzpomínat“ na časy dávno minulé a připomenout si některé zajímavé střípky ze svého života. Témat k povídání je pořád spousta – rodina, přátelé, škola, ale také se třeba vzpomínalo, jak se dříve peklo či vařilo. V rámci tohoto tématu si mohli klienti společně upéct bábovku či připravit oblíbenou pomazánku.

Témat k hovorům je stále dost a klienti přichází se stále novými podněty. Je vidět, že tento druh setkávání klientům v našem středisku velmi chyběl. Některí totiž vzpomínají velice rádi, protože čas-

to prožili pestrý a zajímavý život. Některí zase raději jen poslouchají a toto vzájemné sdílení má pro ně často až ozdravný terapeutický efekt. U řady z nich je totiž úžasnou příležitostí k navázání kontaktů s ostatními a k napomáhání začlenění se do kolektivu.

Dávne časy našim klientům pomáhá připomenout i nově zbudovaný reminiscenční koutek ve 2. patře našeho střediska a také fotografie a předměty, které si klienti přivezli ze svých domovů.

Závěrem si nezbyvá než přát, aby toto setkávání i nadále přinášelo všem zúčastněným radost a potěšení.

Ing. Blanka Veselská
fundraiser/PR/koordinátor dobrovolníků
Diakonie ČCE – středisko v Myslibořicích

Růže z domova pro seniory

Strážnice – Snad všichni Strážničané si váží toho, že je Strážnice městem folklorních tradic. Každý rok město prožívá známé folklorní slavnosti a vinobraní, kdy je město slavnostně vyzdobeno, mimo jiné i tradičními stromky s papírovými růžemi.

S těmito tradicemi jsou úzce spjati i uživatelé domova pro seniory, kteří se zúčastňovali slavností dříve a podle svých možností se zúčastňují i nyní. Tak se zrodil nápad, aby senioři v našem domově, kteří v rámci svých aktivizačních činností vyrábí spoustu pěkných věcí, vyrobili papírové růže pro výzdobu města při folklorních slavnostech.

Tyto papírové růže přinesli zástupci uživatelů domova pro seniory koncem června jako dárek paní starostce i paní místostarostce města s přáním, aby tyto růže posloužily k výzdobě při folklorních slavnostech. Při předání tohoto daru nastalo velmi příjemné setkání, které naši senioři prožili s vedením města. Zavzpomínali na své mládí, na místa, odkud pochází, a na čas, který se snaží aktivně trávit i v našem domově.

Strážnice se tak může pochlubit, že část její slavnostní výzdoby zhotovili senioři – uživatelé našeho domova pro seniory.

JUDr. Ivana Kyjovská
ředitelka Domova pro seniory Strážnice

Střípky z domova

Chvalkovský turnaj

Chvalkov – Dne 31. 7. 2012 se u nás za podpory Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky konal již III. ročník „Chvalkovského turnaje“ v kulečcech a pétanque. V letošním ročníku jsme navíc soutěžili i ve shazování plechovek a kvízoch. Potěšilo nás, že letošní ročník byl transgenerační, kdy jedním ze soutěžících družstev byl tým „Hvězdiček“ složený z dětí našich zaměstnanců.

Celý den nám svítilo sluníčko, smíchem a sportovním nadšením byl prosycen celý Chvalkov. Po skončení soutěží se všichni těšili na konečné vyhlášení výsledků a obcerstvení.

Konečné výsledky:

1. Tým „DpS Horní Stropnice“
2. Tým „Hvězdiček“
3. Tým „DpS Chvalkov“

Bc. Dana Červonyjová, DiS.
sociální pracovnice DpS Chvalkov

Adélčina pomocná tlapka

Kvasice – Na Štědrý den roku 2011 se díky štědrému dárci naší obyvatelkou stala fenka labradorského retrívra Adélka. Naším cílem je vychovat z Adélky pejska pro canisterapii. Pejska je pro naše uživatele důvěrníkem a věrným společníkem. Adélka má velmi klidnou, mírnou povahu. V krátké době se naučila rozpoznávat specifika jednotlivých uživatelů. Ví, komu musí ustoupit z cesty, protože je nevidomý, s kým naopak může rádit bez omezení. Citlivě rozpozná, komu může jen něžně olíznout ruku a s kým se může přetahovat o aport. Některé odborné zdroje tvrdí, že rezi-

dentní forma sociální služby, kdy zvíře žije přímo s uživateli v domově, není pro psy vhodná. Důvodem je, že zvíře nemá jednoho pána a nedostatek odpočinku může vyvolat problémové chování. Proto má naše Adélka útočiště v jedné z kanceláří, kde má možnost přímého výběhu na zahradu a pelíšek pro nerušený odpočinek a relaxaci. Další místo má v pokoji u svých oblíbených uživatelů, kde je její místo i pro spaní v noci. Péče o ni je náročná po všech stránkách. Proto patří náš srdečný dík místním občanům, kteří Adélku finančně podpořili Velikonoční sbírkou. Snaha nás všech je každý den odměňována zjištěním, že pejsek je u nás v domově na správném místě.

**Mgr. Bc. Renata Kojecká,
Bc. Michaela Hrdinová a kolektiv**

DZP Kvasice
(redakčně kráceno)

Výročí Zvonku

Praha – V průběhu letošního roku oslaví Diakonie ČCE – středisko Zvonek

v Praze 4 již 20 let od svého založení. Proto jsme dne 14. června 2012 uspořádali setkání všech našich uživatelů současných i bývalých, jejich rodin, zaměstnanců střediska, spolupracujících organizací, sponzorů a dalších příznivců naší práce. Od rána se v budově střediska scházeli výše uvedení lidé, procházeli všemi službami, které poskytujeme (centrum denních služeb – CDS, domov pro osoby se zdravotním postižením, chráněné bydlení), neboť součástí oslav byl den otevřených dveří. Návštěvníci obdivovali práci našich uživatelů a zaměstnanců, někteří si také vyzkoušeli možnosti našich dílen v CDS (papírová, textilní, dřevařská). V průběhu dne bylo možné shlédnout pestrý program. Náš amatérský divadelní soubor „Zvonek“ sestávající z uživatelů služeb a zaměstnanců uvedl své nové autorské představení „Jak děda chytal zajíce“, s nímž sklídl velký úspěch. Dále nás svou návštěvou poctil divadelní soubor „Buchty a loutky“ s představením

„O třech kůzlátkách“. Během dne měli návštěvníci možnost účastnit se oblíbeného korporátního bubnování Drum circle pod vedením Ondřeje Vachtla. Odpoledne nás potěšil svým zpěvem a hrou na harmoniku Pavel Mucha. Oslavy jsme zakončili grilováním a příjemným posezením na zahradě. Všem děkujeme za milé setkání.

Andrea Vachtlová
sociální pracovnice

Diakonie ČCE – středisko Zvonek v Praze 4

Dvojitá oslava

Český Těšín – Nejstarší uživatelé domova pro seniory Centra sociálních služeb Český Těšín, příspěvkové organizace, paní Anna Adámková a pan Jan Kazmirský oslavili úctyhodné 100. narozeniny.

Rovných 100 let oslavila paní Anna Adámková 16. června 2012. Ovdověla již v roce 1947, s manželem vychovala tři děti. Na svůj věk se těší velmi dobré kondici a k životu se snaží v rámci svých možností stále přistupovat aktivně. V domově pro seniory navštěvuje volnočasové aktivity, dopřeje si denně kávičku a nějakou sladkost s kamarádkami.

V neděli 20. května 2012 oslavil své 100. narozeniny pan Jan Kazmirský. Prostřední ze tří dětí, nadšený včelař, dobrovolný hasič, otec tří dcer. Rodák z Ostravy, vystudovaný automechanik, se do Českého Těšína přistěhoval jako dospělý. V roce 1932 narukoval jako dragoun k 7. jezdeckému pluku v Hodoníně. Dlouho po devadesátce řídil auto, poté předsedal na moped, než mu ho před obchodem ukradli. Na dotaz, jak se má, odpovídá: „Žijeme v blahobytu, nic nám nechybí.“ Společné oslavy se zúčastnili uživatelé domova pro seniory, rodinní příslušníci jubilantů, zaměstnanci domova a zástupci města Český Těšín, kteří společně pogratulovali nejstarším uživatelům domova pro seniory.

Helena Lamaczová, DiS.
sociální pracovnice

Centrum sociálních služeb Český Těšín, p. o.

Střípky z domova

Senioři vydávají vlastní časopis

Havlíčkův Brod – V havlíkobrodském domově pro seniory mají projekt, který je unikátní možná v celé republice. Místní senioři už více jak rok pracují na tvorbě časopisu Jablíčko – magazínu pro klienty Sociálních služeb města Havlíčkova Brodu i ostatní spoluobčany.

Na začátku července vyšlo už šesté číslo, ve kterém se čtenáři mohou těšit nejen na novinky z domova či denního stacionáře pro seniory, ale také na pravidelné rubriky jako je Škola základ života nebo Pamětníci starých časů ještě žijí.

Časopis vzniká v rámci kurzu Žurnalistika pro seniory, který vede lektor Ondřej Rázl. Redakci v současné době tvoří dva klienti z domova pro seniory (Irena Trnková a Jaroslav Vaněk) a klientka Centra pro seniory – denního stacionáře (Věra Niklová). Z pracovníků domova se na časopise kromě ředitelky podílí také její asistentka Petra Plodíková a terapeutka Zdena Lehmannová.

Jablíčko vzniká ve spolupráci s obecně prospěšnou společností Centrum Vysočina, tisk zajišťuje tiskárna Hermann a spol. Časopis je k dispozici na recepci domova pro seniory, v Městském informačním centru na Havlíčkově náměstí, v Krajské knihovně Vysočiny anebo také v čekárnách lékařů. Dostupný je také na webových stránkách Sociálních služeb města Havlíčkova Brodu www.ssmhb.cz.

Tvůrcem časopisu se může stát úplně každý! Stačí kontaktovat pracovníky domova pro seniory (569 433 757).

Bc. Magdalena Kufrová, ředitelka
Sociální služby města Havlíčkova Brodu
(redakčně kráceno)

Co umí romské děti

Tábor – V září uspořádal Cheiron T, o. p. s., pro čtenáře Městské knihovny Tábor výstavu s názvem So o romane čhave džanen neboli Co umí romské děti aneb 15 let Komunitního centra Cheiron T. „Jsme rádi, že jsme mohli u příležitosti 15. výročí založení našeho Komunitního centra pro děti a mládež Cheiron T ukázat práce našich klientů, které tvořili během

celého roku v návaznosti na témata, která si Klub pro mladší a Klub pro starší každý měsíc určují. Nejkrásnější obrázky vznikly v rámci jarních dílen, při „Cestě kolem světa“ nebo během prázdninového putování za pohádkovými postavami,“ řekla Jaroslava Klejmová, pracovnice Cheiron T, o. p. s.

Výstava byla doplněna i několika informačními panely, které představily obecně prospěšnou společnost Cheiron T. Návštěvníci se dozvěděli něco o historii společnosti, její struktuře a týmu pracovníků Cheironu. Lenka Řeháková doplnila: „Součástí výstavy byly také fotografie zachycující činnost a aktivity komunitního centra, které se zaměřuje na práci s dětmi a mladými lidmi ve věku od 6 do 26 let. Převážně jde o děti, které se nachází v obtížné či nepříznivé životní situaci, inklinují k rizikovému způsobu života, tráví volný čas na ulici nestrukturovaně v partách a pochází ze sociálně slabého prostředí, ze sociálně vyloučené lokality.“

Výstavu vidělo během září na 5000 návštěvníků tábořské knihovny.

Mgr. Petra Basíková
Cheiron T, o. p. s.

Kulturně společenský život uživatelů

Kyjov – Domov pro osoby se zdravotním postižením pořádal 27. 5. 2012 tradiční „Letní den“ pro uživatele, rodiče, rodinné příslušníky, dobrovolníky a širokou veřejnost z celého Kyjovska. Pro návštěvníky Domova Horizont byl připraven bohatý doprovodný kulturní program.

Veřejnost měla jedinečnou možnost seznámit se s pracovně terapeutickou

činností uživatelů a současně si zakoupit originální výrobky, které jsou při této příležitosti nabízeny k prodeji. Všichni, kteří zavítali do domova, si mohli prohlédnout areál a prostory našeho zařízení a současně se seznámit s životem a možnostmi zájmových aktivit našich uživatelů. Na programu nechybělo vystoupení tanečního kroužku domácích obyvatelů Domova Horizont, kteří zatancovali tance ve stylu country. Program byl obohacen vystoupením dětí z DDM z Kyjova, dále vystoupením siláka Železného Zekona a o zábavu se staral náš kamarád DJ Ivica Ištvanovič.

Vedení Domova Horizont představilo veřejnosti nově vybudovanou zooterapii. Život uživatelům nyní zpestřují dvě ovečky a dvě kamerunské kozičky.

Zábava byla v plném proudu a všichni se moc bavili. K podobně zdařilým a velmi oblíbeným kulturně společenským akcím patří pravidelné diskotéky, na které zveme své kamarády z jiných sociálních zařízení v rámci Jihomoravského kraje. Poslední diskotéky se zúčastnilo kolem 180 klientů.

Mgr. Marta Gottliebová
vedoucí aktivizačních
a terapeutických činností
Domov Horizont, Kyjov
(redakčně kráceno)

Májový turnaj v pétanque

Hodonín – Pod záštitou hejtmána Jihomoravského kraje JUDr. Michala Haška proběhl ve čtvrtek 17. 5. 2012 v S-centru Hodonín 1. ročník májového turnaje v pétanque. Turnaje se zúčastnilo 6 družstev seniorů z Jihomoravského kraje – kromě domácích ze S-centra to bylo SENIOR centrum Blansko, Domov pro seniory Skalice, Centrum služeb pro seniory Kyjov, Zelený dům pohody Hodonín a Domov pro seniory Sokolnice. Turnaj slavnostně zahájil místostarosta města Hodonína Vojtěch Salajka. Turnaj byl dvoukolový a až teprve po rozstřelech bylo vše jasné: 1. místo a také pohár si odvezli senioři ze SENIOR centra Blansko, 2. místo obsadilo Centrum služeb pro seniory Kyjov a 3. místo Zelený dům pohody Hodonín.

Střípky z domova

Vyhlášeno bylo i zvláštní ocenění v kategoriích nejstarší hráč (František Chromeček, 77 let, Hodonín) a hráčka (Jaroslava Strýčková, 77 let, Sokolnice), nejlepší hráč (Metoděj Capita, Kyjov) a nejlepší hráčka (Marie Nezhybová, Blansko). Všichni soutěžící byli oceněni upomínkovými předměty.

Turnaj proběhl v příjemné atmosféře za přispění Neoveské cimbálové muziky. V pozdních odpoledních hodinách se účastníci rozjeli do svých domovů s poděkováním za krásné a příjemné prožití celého dne a s přáním, že se opět za rok sejdeme u 2. ročníku.

Bc. Jana Trnečková, ředitelka
S – centrum Hodonín, p. o.
(redakčně kráceno)

Oslava 150. výročí založení Sokola

Česká Třebová – Ve dnech od 1. do 7. července 2012 oslavovali uživatelé domova pro seniory 150. výročí od založení českého tělocvičného spolku Sokol. Někteří senioři podpořili tyto oslavy sledováním přímého přenosu z XV. všesokolského sletu. Nechyběl ani sokolský program v podobě „sokolské kavárničky“ zaměřené na vyprávění o historii Sokola, promítání vystoupení z předchozích sletů a jako vrcholné číslo beseda s členkou Sokola paní Martou Pavlovou, která si pro uživatele připravila zajímavé zážitky z dob, kdy se sama aktivně účastnila sletů a vedla cvičení. Vyprávění doplnila fotografiemi, sokolskými odznaky, brožurkami a knihami se sokolskou tematikou. Celkovou atmosféru podtrhla tradiční červeno-modro-bílá výzdoba, na niž uživatelé i rodinní příslušníci se zájmem reagovali.

Záměrem domova pro seniory bylo uspořádat vystoupení Sokolů z Východočeské župy Pippichovy, všichni členové se však účastnili XV. všesokolského sletu.

Uživatelé domova pro seniory oslava 150. výročí založení Sokola potěšila, bývalí členové tělocvičného spolku si vzpomínali na zážitky spojené s Vsesokolskými slety a celková sokolská atmosféra vepsala do tváří mnohých úsměvů.

Paní Pavlové touto cestou ještě jednou mockrát děkujeme za příjemně strávené odpoledne. Sokolům blahopřejeme k úspěšnému cvičení v Praze a přejeme vytrvalost v dalších letech s heslem: „V myslí vlast – v paži sílu“.

Uživatelé a pracovníci
Domova pro seniory Česká Třebová

Koncert Jumping Drums

Hrubá Voda – Ve středu 12. 9. 2012 v odpoledních hodinách se konal v zahradě v areálu domova koncert skupiny Jumping Drums, která nám hrála na africké bubny a bicí nástroje. Ač nám počasí tak úplně nepřálo, nenechali jsme se odradit. Decibely zněly daleko a všichni jsme se bavili. Účastnili se nejen uživatelé, ale přišli i pracovníci zařízení se svými rodinnými příslušníky. Svou návštěvou nás potčili i někteří místní občané, zástupci Obecního úřadu Hlubočky, Krajského úřadu Olomouckého kraje a hejtmán tohoto kraje. Na závěr vystoupení měli všichni zájemci možnost osobně si zabubnovat.

Iva Pospíšilová, sociální pracovnice
DD Hrubá Voda

„Lhota přede mnou, Lhota za mnou“

Moravské Budějovice – Dne 27. června 2012 zamířili obyvatelé Domu sv. Antonína v Moravských Budějovicích na zámek Červená Lhota v jihočeské kotlině.

Nedočkavost všechny takřka přitahovala k tomuto starobylému sídlu řady šlechtických rodin, z nichž se do současné podoby rezidence v druhé polovině 19. století zapsali zejména rakouští Schönburg-Hartensteinové s francko-durynskými kořeny z 12. století. Tento starobylý zámek působí dojmem útulného zámečku, nicméně každý zdolaný schod ve zdech památkově chráněné stavby představuje v čase bezbariérové moderní architektury pro pohybově hendikepovaného člověka nesmírné osobní vítězství. Tam, kde již nohy dosloužily, pomohly ochotné ruce přítomných asistentů, zaměstnanců i dobrovolníků.

Ve víru všudypřítomné historie se v zámeckých interiérech spustil informační gejzír v podání jihlavského studenta

3. ročníku oboru cestovní ruch. Opíral svůj výklad o profesionální poznatky lhotského kastelána Dr. Tomáše Horyny, jehož výrazné manažerské schopnosti doložila všestranná materiální i personální připravenost k překonávání případných bariér. V každé komnatě tak bylo připraveno dost židlí ke zmírnění fyzické námahy moravskobudějovických návštěvníků. Nejen za to, ale i za kultivovaný přednes obyvatelé spontánně odměnili průvodce potleskem. Proto velký dík Červené Lhotě!

Pavel Pokorný

Dům sv. Antonína, Moravské Budějovice

Společně pro radost

Nový Bor – Pěkné počasí, bohatý program a dobrá nálada. Tak v takovém duchu se nesla akce s názvem Společně pro radost, kterou v sobotu 25. srpna pořádaly Sociální služby města Nový Bor, a to v rámci Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity. Do venkovního areálu domu s pečovatelskou službou v Egermannově ulici pak odpoledne zavítaly desítky návštěvníků všech věkových skupin. Pro příchozí z řad veřejnosti i klienty Sociálních služeb města Nový Bor zahrály například kapely Ajeto Dixieland, Zhasni nebo MP3. Velký potlesk sklidili i malí tanečníci ze souboru Boráček a Novoborské mažoretky. Návštěvníci se mohli také osvěžit u stánků s občerstvením, prohlédnout si bleší trh nebo si zakoupit upomínkové předměty. Setkání se taktéž zúčastnili obyvatelé okolních domovů pro osoby se zdravotním postižením z Mařenic a Kytlic s doprovodem. Děkuji tímto spolupracovníkům za výbornou organizaci a sponzorům za finanční zajištění akce.

Mgr. Daniel Nerad

Sociální služby města Nový Bor, p. o.

Není čas na experimenty

Chraňte kůži svých klientů kosmetikou
Menalind professional

Nutriskin Komplex vytváří na pokožce ochrannou vrstvu a tím ji chrání před škodlivými vlivy. Přispívá k lepší elasticitě kůže a zlepšuje buněčný metabolismus. Obsahuje:

- Esenciální mastné kyseliny
- Aminokyseliny
- Mandlový olej
- Kreatin

Emulze voda v oleji

Zajišťuje hloubkovou a dlouhodobou hydrataci pokožky.

Příjemná svěží vůně
a neutralizér zápachu.

Pumpička pro snadné a úsporné dávkování. Nový tvar se zarážkami zabraňuje proklouzávání.

Pro více informací volejte na bezplatnou linku
800 100 333, navštivte www.hartmann.cz
nebo pište na kontakt@hartmann.cz

Menalind®
professional